

BONES
PRÀCTIQUES
LA CATALUNYA
INSTITUCIONAL I
ADMINISTRATIVA

08/14

UN PRESIDENT PER A EUROPA?

Les eleccions de 2014 com a resposta
a la crisi democràtica europea

BONES PRÀCTIQUES EUROPEES

ALBERT AIXALÀ I BLANCH

Albert Aixalà i Blanch

Llicenciat en Ciències Polítiques i Màster en Integració Europea. Ha estat analista de la Fundació CIDOB, director de la Fundació Rafael Campalans (2005-2013), professor associat de ciència política a la Universitat Autònoma de Barcelona, i col·laborador acadèmic d'ESADE. Actualment és director de programes de la Fundació Catalunya Europa i professor associat de ciència política a la Universitat Pompeu Fabra. Ha publicat diversos articles i estudis sobre política europea i internacional, entre els quals “Euroescepticismo y crisis económica (2007-2014)” i “La transformación de la presidencia del Consejo Europeo a raíz del Tratado de Lisboa”.

BONES
PRÀCTIQUES
LA CATALUNYA
INSTITUCIONAL I
ADMINISTRATIVA

08/14

UN PRESIDENT PER A EUROPA?
LES ELECCIONS DE 2014
COM A RESPOSTA A LA CRISI
DEMOCRÀTICA EUROPEA
BONES PRÀCTIQUES EUROPEES

ALBERT AIXALÀ I BLANCH

FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA

Mallorca 272, 9è 1a,
08037 Barcelona
info@catalunyaeuropa.net
www.catalunyaeuropa.net

AUTOR:

Albert Aixalà Blanch

IMATGE DE PORTADA:

Jon Worth

(<https://flic.kr/p/kWZGh8>)

DISSENY:

HOBRA

www.hobradesign.com

SUMARI

0. Introducció	7
1. Els partits polítics europeus i el procés de democratització de les institucions de la UE	11
1.1. La política democràtica a la Unió Europea com a resposta al “dèficit democràtic”	11
1.2. El Tractat de Lisboa i l’elecció del President de la Comissió Europea	16
1.3. Els partits polítics europeus	18
1.4. El debat acadèmic sobre la funció dels partits polítics europeus en la politització i democratització de la Unió Europea.	21
1.5. Procediments d’elecció dels candidats a President de la Comissió Europea per part dels partits polítics europeus	25
2. Els processos d’elecció dels candidats comuns a la presidència de la Comissió	30
2.1. El procés d’elecció del Partit de l’Esquerra Europea	30
2.2. El procés d’elecció del Partit Verd Europeu	34
2.3. El procés d’elecció de l’Aliança dels Liberals i Demòcrates Europeus	43
2.4. El procés d’elecció del Partit dels Socialistes Europeus	49
2.5. El procés d’elecció del Partit Popular Europeu	54
2.6. Conclusions dels processos de nominació i selecció dels candidats	62
3. La campanya dels candidats a la presidència de la Comissió	66
3.1. Anàlisi de la campanya dels candidats	67
3.2. Els debats electorals entre els candidats i la seva cobertura mediàtica	79
3.3. La cobertura mediàtica de la campanya dels candidats a presidir la Comissió Europea	85
3.4. Percepció i coneixement dels candidats per part dels ciutadans	92
4. Impacte polític i electoral de la campanya europea de 2014	97
4.1. Influència de la campanya europea en la participació i els resultats electorals	97
4.2. L’impacte de les eleccions europees de 2014 en la governança europea i l’equilibri institucional	105
5. Conclusions. La politització i personalització de la campanya de les eleccions europees com a resposta a la crisi democràtica i institucional de la UE	112

0. INTRODUCCIÓ

Les eleccions al Parlament Europeu són les eleccions democràtiques més importants del món després de les eleccions al parlament de la Índia. Són cridats a les urnes gairebé 400 milions d'europaus, quasi el doble dels ciutadans nord-americans cridats a elegir el President i el Congrés dels Estats Units d'Amèrica.

L'any 2014, tot i la baixa participació, (un 43%), més de 160 milions d'europaus van exercir el seu dret a vot, més que a les eleccions presidencials americanes de 2008 i 2012, quan van votar entre 125 i 135 milions de ciutadans americans. En ambdues eleccions el candidat guanyador, Barack Obama, va obtenir entre 65 i 70 milions de vots. El maig de 2014 Jean-Claude Juncker va rebre el suport de més de 41 milions de sufragis en un context fortament multipartidista i tot i que en un dels 4 grans països de la Unió, el Regne Unit, cap partit defensava la seva candidatura. 41 milions de sufragis que més que dupliquen els 18 milions que va rebre la cancellera Angela Merkel a les eleccions alemanyes

de setembre de 2013. És a dir, el nou President de la Comissió ha estat investit amb més del doble de suport popular que va permetre investir la cancellera alemanya.

Ara bé, podem parlar d'una veritable campanya electoral europea? Els partits i els candidats han actuat en lògica europea? Els mitjans de comunicació nacionals han cobert les eleccions en lògica europea? I els ciutadans, han sigut conscients del que estava en joc? En definitiva, aquest cop ha sigut realment diferent, com prometia la campanya institucional del Parlament Europeu?¹

En les eleccions europees de maig de 2014 estava en joc comprovar en quina mesura és possible la democratització i politització de la Unió Europea i de les seves institucions, i fins a quin punt l'elecció de candidats comuns a la presidència de la Comissió per part dels partits polítics europeus, reforçava la seva legitimitat i creava una nova lògica política més ideològica i menys nacional en el si de les institucions europees. Un dels candidats, el President del Parlament Martin Schulz, publicava un llibre uns mesos abans de l'elecció en el que plantejava aquestes eleccions com l'"última oportunitat" per canviar la lògica institucional de la Unió per tal de legitimar democràticament el seu procés de presa de decisions². En aquest estudi ens hem volgut preguntar en quina mesura s'ha sabut aprofitar l'oportunitat que brindaven aquestes eleccions.

Enfrontats a un context polític clau per al procés d'integració europea, aquest estudi pretén analitzar, en primer lloc, els processos que han portat a l'elecció de candidats a presidir la Comissió Europea per part dels partits polítics europeus. Volem analitzar els instruments institucionals que l'han fet viable, i la voluntat política que l'ha fet possible, partint d'un marc teòric

---

1 The 2014 European Elections: This time it's different. <http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140210BKG35568/html/THE-2014-EUROPEAN-ELECTIONS-THIS-TIME-IT%E2%80%99S-DIFFERENT>

2 Schulz, Martin (2013): Europa. La última oportunidad. RBA, Barcelona

definit per diferents autors que s'han plantejat com dotar la Unió Europea de major legitimitat democràtica i d'un lideratge polític més clar.

El nostre objecte d'estudi, per tant, seran els 5 principals partits europeus: el Partit Popular (PPE), el Partit dels Socialistes (PSE), l'Aliança Liberal i Demòcrata Europea (ALDE), el Partit dels Verds (European Greens), i el Partit de l'Esquerra Europea (European Left). I, molt especialment, en quina mesura els respectius processos per elegir un candidat comú a la presidència de la Comissió Europea els han reforçat com autèntics partits polítics, tant en l'àmbit europeu com en la seva relació amb els partits nacionals.

En la segona part de l'estudi, analitzarem la campanya electoral europea i la seva cobertura mediàtica. És a dir, el nostre objecte d'estudi seran les campanyes electorals dels 5 candidats comuns i la seva cobertura per part dels mitjans de comunicació nacionals, per valorar en quina mesura s'ha produït un procés de "politització" de les eleccions en l'àmbit europeu i d'"europeïtzació" de les eleccions europees en l'àmbit nacional.

En un primer capítol, partirem de la legislació europea que empara la creació i funcionament de partits europeus i de la recomanació de la Comissió Europea de març de 2013 desenvolupant allò previst per l'article 17,7 del Tractat de Lisboa sobre l'elecció del President de la Comissió per part del Parlament Europeu, per tal d'establir el marc normatiu relatiu als partits polítics europeus en què es desenvoluparen aquestes eleccions; i farem un repàs de la literatura acadèmica publicada en els darrers anys sobre el funcionament dels partits europeus i les seves potencialitats de "competència política" en l'àmbit europeu, com agents de "politització" de la Unió Europea, a partir de l'anàlisi acadèmic sobre la "democratització" del sistema polític europeu i, en concret, l'elecció del President de la Comissió Europea de forma directa o a través de les eleccions al Parlament Europeu.

En el segon capítol, analitzarem el processos de selecció interna del candidat a presidir la Comissió Europea per part dels principals partits europeus, a partir de la comparació dels mètodes utilitzats per cada partit, i el rol dels partits nacionals i dels partits polítics europeus -així com dels seus grups parlamentaris- en l'elecció d'aquests candidats i en l'elaboració de la plataforma electoral comú.

En el tercer capítol, analitzarem la campanya europea entre els candidats dels principals partits, a partir del nombre d'actes públics i rodes de premsa de cada candidat en cada país de la Unió, així com els debats entre els candidats i les entrevistes que han ofert als principals mitjans de premsa escrita, per tal de valorar si realment podem parlar d'una campanya d'àmbit europeu. En aquest sentit, valorarem l'impacte real de la campanya en els procés electoral europeu a través del grau de participació a nivell europeu i nacional, els resultats per grups polítics, i la capacitat d'aquests grups per elegir el candidat guanyador de les eleccions com a nou President de la Comissió Europea, condicionant així el marge de decisió del Consell Europeu.

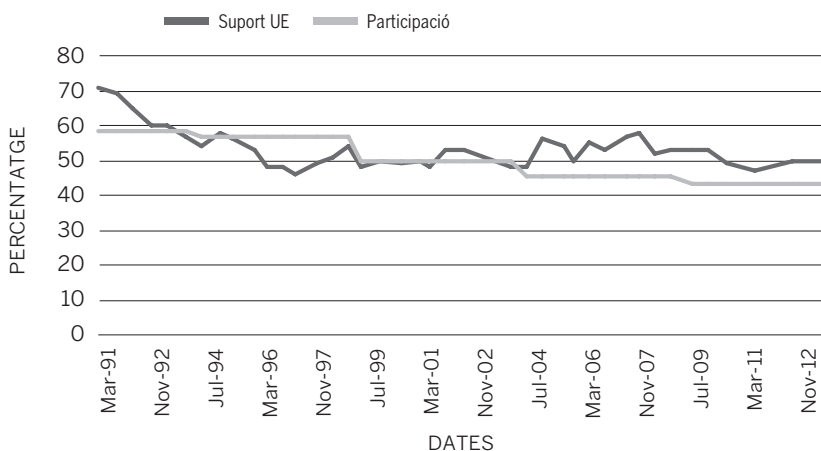
Finalment, en els capítols 4 i 5 analitzarem l'impacte del procés electoral en el grau d'uropeïtzació de les campanyes a nivell nacional i en la definició d'un nou equilibri institucional a la Unió Europea, i presentarem unes conclusions sobre el rol dels partits polítics europeus en la politització i personalització de les eleccions europees de 2014.

1. ELS PARTITS POLÍTICS EUROPEUS I EL PROCÉS DE DEMOCRATITZACIÓ DE LES INSTITUCIONS DE LA UE

1.1. LA POLÍTICA DEMOCRÀTICA A LA UNIÓ EUROPEA COM A RESPOSTA AL “DÈFICIT DEMOCRÀTIC”

Des dels debats per a la ratificació del Tractat de Maastricht a principis dels anys 90, hi ha hagut un debat recurrent sobre el “dèficit democràtic” de la Unió Europea, que ha anat acompanyat d’un alt nivell d’abstencionisme a les eleccions europees i d’un creixement de l’euroescpticisme entre els ciutadans europeus.

GRÀFIC 1. SUPORT A LA UE I PARTICIPACIÓ ELECTORAL

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE LES DADES DEL PARLAMENT EUROPEU I L'EUROBARÒMETRE

Aquest debat s'ha orientat des de tres perspectives. Hi ha una primera escola de pensament que considera que la UE té un problema de “*input legitimacy*”. És a dir, un problema de “legitimitat d'elecció”. En conseqüència, la UE no és democràtica perquè els processos de decisió no són oberts a la participació ciutadana a través d'òrgans de democràcia representativa com els que existeixen a nivell nacional. En aquest cas, el “dèficit democràtic” es resoldria atorgant més poders al Parlament Europeu i “polititzant” la seva elecció en el marc d'un debat entre partits polítics europeus que construeix una dinàmica govern-oposició com les que existeixen en l'àmbit nacional. (Hix, 2008; Mair, 2006).

Una segona escola de pensament, desenvolupada a finals dels anys 90, considera que la UE té un problema de “*output legitimacy*”. És a dir, la UE estaria més legitimada si assegurés un sistema de governança eficaç i proveís béns públics als europeus. Per tant, si volem legitimar la UE, el que han de fer les institucions comunitàries és resoldre els problemes econòmics dels europeus (Scharpf, 1999; Moravscik, 2002).

Finalment, una tercera escola, la dels comunitaristes, té una aproximació molt diferent a les dues anteriors i defensa la tesi que el problema de legitimitat de la Unió és que no existeix un *demos* europeu. I que sense l'existència prèvia d'aquest *demos* no hi pot haver ni democràcia, ni democratització ni regla de la majoria en l'àmbit europeu (Lord and Wallace, 2004).

En aquest estudi, ens centrarem a donar resposta al problema de la “legitimitat d'elecció”, en la mesura que considerem que sí existeix un *demos* europeu en construcció i que el qüestionament de la “legitimitat per resultats” que havia caracteritzat la construcció europea durant els seus primers decennis, no impedeix avançar en la “legitimitat d'elecció” ja que encara que les actuals institucions de la Unió oferissin millors resultats als europeus, caldria legitimar-les democràticament. Partirem, doncs, de la premissa que els ciutadans europeus són portadors d'una “identitat dual” i es

perceben com a “membres d’un ‘poble europeu’ i alhora ciutadans de la Unió” (Habermas, 2012: 92). És a dir, assumim la idea d’un *demos* europeu -compatible amb les identitats nacionals- basat en el concepte de ciutadania europea i en la teoria de la democràcia deliberativa desenvolupada per Habermas (2001).

En la línia d’aquest plantejament, Simon Hix (2012) ha apuntat que una de les principals causes del “dèficit democràtic” de la Unió Europea és que, fins ara, no hi havia una veritable “política democràtica” en l’àmbit europeu perquè els ciutadans no podien elegir qui els governaria ni quines polítiques desenvoluparia. Segons aquest concepte, només existeix una democràcia si hi ha una possibilitat real d’elegir entre “polítics” i “polítiques públiques” que competeixin entre sí, i si existeix una possibilitat raonable d’alternança en el govern (Hix, 2012: 131). Per tant, un cop finalitzat el “consens permissiu”³ dels ciutadans en relació a la Unió Europea, i davant el creixent euroescepticisme i desconfiança en relació a les institucions de la Unió, Hix planteja la necessitat de “polititzar” el procés d’integració europea.

En la seva opinió, que compartim, una política democràtica a nivell europeu requeriria (Hix, 2012:132): a) una veritable competició entre partits i líders polítics per controlar l’agenda política europea i per ocupar els principals càrrecs polítics de la UE (com el president de la Comissió); b) decisions dels votants expressades en les eleccions al Parlament Europeu sobre la base de programes polítics rivals o candidats que competeixin per càrrecs polítics; i c) que els resultats dels vencedors en les eleccions es tradueixin en mesures legislatives i executives a través de partits polítics cohesionats.

En absència d’aquestes condicions, la Unió Europea avui s’ha convertit en un sistema de “*policies without politics*” (Schmidt, 2013). La politòloga Vivien Schmidt defineix el sistema polític

³ El “consens permissiu” és un concepte creat per David Easton (1975) per definir el suport difús i poc informat dels ciutadans europeus al procés d’integració europea liderat per les elits nacionals

europèu com un sistema de “*policies without politics*”, en la mesura que és un sistema que produeix una gran quantitat d’*outputs*, de “polítiques públiques”, sense debat polític previ, sense “política”, tal i com l’entendem en l’àmbit nacional. Es prenen importants decisions de polítiques públiques, sobretot a nivell econòmic, sense una deliberació política prèvia que vagi més enllà dels interessos nacionals. Per contra, en l’àmbit nacional es produeix el fenomen invers: un sistema de “*politics without policies*”. És a dir, un sistema polític que discuteix molt però que no té les eines per convertir aquest debat polític en polítiques públiques efectives, en la mesura que es troba limitat per la superestructura europea. Aquesta doble dinàmica genera una doble crisi democràtica, en els àmbits nacional i europeu, que només es pot resoldre amb una nova política democràtica a la Unió Europea.

És en aquest sentit que Hix (2008) defensa que sense un debat polític en l’àmbit europeu no podem conèixer quines són les preferències majoritàries dels europeus i, per tant, no podem saber si les actuals polítiques desenvolupades per la Unió Europea responen o no a aquestes preferències. Per tant, l’única manera de resoldre l’equació és a través d’eleccions democràtiques competitives que: a) garanteixin que les polítiques i els càrrecs electes responguin a les preferències dels ciutadans, incentivant que les elits elaborin idees polítiques rivals i proposin candidats alternatius; b) fomentin la formació de coalicions en les institucions per permetre la governabilitat al voltant d’un programa, que permeti superar les dinàmiques de bloqueig institucional; c) ofereixin incentius als mitjans de comunicació per cobrir la política europea, amb personalitats identificables que guanyin i perdin; d) generin un mandat, a través del reconeixement públic dels guanyadors i del “consentiment dels perdedors” per portar a terme un canvi de polítiques; i e) fomentin una evolució gradual de les identitats polítiques europees.

Un procés que implica la “politització” de la Unió Europea i l’enfortiment dels partits polítics europeus com a “instruments

d'intermediació" entre les demandes ciutadanes i el procés de presa de decisions institucional. Des de l'aprovació del Tractat de Maastricht, els partits polítics europeus tenen el mandat de "contribuir a formar la consciència europea i a expressar la voluntat dels ciutadans"⁴ però fins ara han tingut uns instruments molt limitats per a fer-ho.

Els partits polítics europeus, sobretot a través dels grups al Parlament Europeu, han contribuït a fer prevaldre les preferències dels seus votants en l'exercici del seu poder com a co-legisladors europeus, i a introduir a l'agenda europea els temes més rellevants de les seves plataformes electorals, però fins ara no havien tingut cap capacitat per influir en la selecció de candidats al Parlament Europeu, que seguia estant en mans dels partits nacionals. Per tant, podríem dir que els partits europeus havien incrementat la seva influència durant les legislatures, a través d'uns grups parlamentaris cada vegada més cohesionats i amb lideratges més forts (Hix and Noury, 2009), però no havien aconseguit tenir una influència en les campanyes electorals i la selecció de candidats.

L'objectiu d'aquest estudi serà valorar en quina mesura els partits polítics europeus han tingut un paper més rellevant en aquests àmbits a les eleccions europees de 2014. Per fer-ho, seguirem les 5 característiques enunciades per Hix (2008) que haurien de complir unes eleccions competitives d'àmbit europeu i analitzarem com els partits polítics europeus hi han donat resposta.

---

⁴ Article 10.4 del Tractat de la Unió Europea (TUE), introduït l'any 1991.

1.2. EL TRACTAT DE LISBOA I L'ELECCIÓ DEL PRESIDENT DE LA COMISSIÓ EUROPEA

L'entrada en vigor del Tractat de Lisboa, l'1 de desembre de 2009, va iniciar una nova etapa en la construcció europea. Un dels principals canvis institucionals, la presidència permanent del Consell Europeu, es va posar en marxa immediatament, amb l'elecció de Herman Van Rompuy. Les eleccions europees de 2014 oferien la possibilitat de posar en marxa el segon gran canvi institucional: l'elecció parlamentària del President de la Comissió Europea.

L'article 17.7 del Tractat (Consell de la Unió Europea, 2007: 33) estableix que "Tenint en compte el resultat de les eleccions al Parlament Europeu i després de mantenir les consultes apropiades, el Consell Europeu proposarà al Parlament Europeu, per majoria qualificada, un candidat al càrrec de President de la Comissió. El Parlament Europeu elegirà al candidat per majoria dels membres que el componen".

És a dir, el nou Tractat converteix el Consell Europeu en "cap d'estat" del sistema polític de la UE, amb la capacitat de proposar al Parlament un candidat a "cap de govern" tenint en compte els resultats de les eleccions. És a dir, talment com si fos el president de la República Federal d'Alemanya o de la República Italiana, que té l'obligació de fer consultes amb els grups parlamentaris abans de proposar un candidat a Cancellier o a President del Consell de Ministres. El candidat a President de la Comissió havia d'obtenir el suport de la majoria absoluta de la cambra, 376 diputats dels 751 que formen el Parlament des de juliol de 2014. Si el candidat proposat no obtingués la majoria, "el Consell Europeu proposarà en el termini d'un mes, per majoria qualificada, un nou candidat, que serà elegit pel mateix procediment".

A més a més de la literalitat del Tractat, la Conferència inter-governamental que va redactar el Tractat de Lisboa va considerar pertinent afegir una declaració annexa, la número 11, relativa

a l'elecció del President de la Comissió per deixar ben clar que “el Parlament Europeu i el Consell Europeu són responsables conjuntament de la bona marxa del procés que condueix a l'elecció del President de la Comissió Europea. Per tant, abans de la decisió del Consell [relativa al nom del candidat/a a presidir la Comissió] es mantindran les necessàries consultes entre representants del Parlament Europeu i del Consell Europeu, en el marc que s'estimi més oportú. Aquestes consultes versaran sobre el perfil dels candidats al càrrec de President de la Comissió tenint en compte les eleccions al Parlament Europeu” (Consell de la Unió Europea, 2007: 436).

El Parlament Europeu, doncs, no només té la darrera paraula sinó que ha de ser consultat sobre el candidat que el Consell proposi al Parlament. No només no es podrà elegir un President de la Comissió Europea si no té el suport de la majoria del Parlament, sinó que el Consell no podrà proposar un candidat sense haver consultat abans amb els representants del Parlament Europeu. És a dir, amb els representants dels grups polítics al Parlament Europeu. Per tant, ens trobem davant un canvi major de l'estructura institucional de la Unió, que podria reforçar la legitimitat democràtica i la independència política del President de la Comissió i transformar les relacions entre el Consell, la Comissió i el Parlament.

Aquest era el marc institucional de les eleccions al Parlament Europeu de 2014, però per tal de “polititzar” l'elecció del president de la Comissió, calia que els partits polítics europeus presentessin candidats a la presidència de la Comissió abans de les eleccions. En aquest sentit, la Comissió Europea va publicar una recomanació el 12 de març de 2013 “amb vistes a reforçar el desenvolupament democràtic i eficaç de les eleccions al Parlament Europeu” (Comissió Europea, 2013). En aquesta recomanació, la Comissió afirma que “els partits polítics nacionals i europeus haurien de donar a conèixer, abans de les eleccions al Parlament Europeu, el candidat al càrrec de president de la Comissió Europea al que

donen suport i el seu programa” alhora que “haurien de vetllar per tal que les seves emissions audiovisuals amb vistes a les eleccions al Parlament Europeu també informin als ciutadans sobre el candidat”. Una aposta per la politització de la Comissió que ha sigut criticada per alguns autors, que defensen que el President de la Comissió “ha de ser un àrbitre en el joc polític i no el capità d’un dels equips” (Grabbe and Lehne, 2013: 2) i alerten sobre el perill que un president de la Comissió elegit pels grups polítics al Parlament Europeu podria generar noves batalles institucionals entre el Parlament, la Comissió i el Consell.

En tot cas, els partits polítics europeus podien haver seguit o no aquesta recomanació, així com els partits nacionals podien decidir donar o no a conèixer quin era el seu candidat a la presidència de la Comissió. Però el debat sobre la necessitat de presentar un candidat comú ja havia pres forma en alguns partits polítics europeus i en els seus grups parlamentaris des de l’any 2009, i l’any 2013 va arribar l’hora de decidir si presentarien candidat comú i, en aquest cas, com l’elegirien, com analitzarem en el segon capítol. Abans, però, repassarem breument les característiques dels partits polítics europeus.

1.3. ELS PARTITS POLÍTIQS EUROPEUS

Els partits polítics europeus funcionen independentment des de 2003, quan es va aprovar el Reglament relatiu “a l’estatut i el finançament dels partits polítics europeus” (Consell i Parlament Europeu, 2003), encara que ja existien des de l’entrada en vigor del Tractat de Maastricht, tot i que fins el 2003 el seu funcionament depenia en exclusiva dels respectius grups polítics al Parlament Europeu.

Segons aquest reglament, els partits polítics europeus, per ser reconeguts, han de complir quatre condicions: a) tenir personalitat jurídica a l’Estat membre on tenen la seva seu; b) tenir representació, com a mínim, en una quarta part dels Estats

membres, a través de membres del Parlament Europeu o dels Parlaments nacionals o regionals, o haver obtingut almenys un 3% dels vots en una quarta part dels Estats membres; c) respectar els principis sobre els quals es fonamenta la UE (llibertat, democràcia, respecte dels drets humans i llibertats fonamentals i de l'Estat de dret); i d) haver participat a les eleccions al Parlament Europeu o tenir la intenció de fer-ho.

Els partits que reuneixin aquests requisits podran obtenir finançament de la Unió Europea a través del Parlament Europeu, qui tindrà la responsabilitat de revisar anualment, en el moment d'atorgar la subvenció, que cada un d'ells compleix els requisits per ser considerat legalment un partit polític d'àmbit europeu.

Posteriorment, l'any 2007, es van aprovar noves regulacions (Reglament núm. 1524/2007) sobre el funcionament dels "Europartits" permetent-los desenvolupar activitats de campanya electoral amb dues limitacions: que no financessin els partits polítics nacionals i que no poguessin finançar campanyes pre-referèndum en cap país de la Unió. Per tant, tot i que amb limitacions, la nova regulació va convertir els partits polítics europeus en co-responsables del desenvolupament de la democràcia europea, permetent que es dirigissin directament als seus potencials votants.

Actualment existeixen 13 partits o aliances de partits a nivell europeu reconeguts pel Parlament. Són, de major a menor representació en el Parlament previ a les eleccions de 2014, el Partit Popular Europeu (PPE), el Partit dels Socialistes Europeus (PSE), el partit de l'Aliança dels Liberals i Demòcrates Europeus (ALDE), l'Aliança dels Conservadors i Refomistes Europeus, el Partit Verd Europeu, el Partit de l'Esquerra Europea, el Moviment per una Europa de Llibertats i Democràcia, el Partit Demòcrata Europeu, l'Aliança Lliure Europea, l'Aliança Europea per la Llibertat, l'Aliança Europea de Moviments Nacionals, el Moviment polític cristià europeu, i l'Aliança per una Europa de les Democràcies. (Parlament Europeu, 2014).

TAULA 1. PARTITS POLÍTICS EUROPEUS RECONEGUTS PEL PARLAMENT

PARTIT POLÍTIIC	GRUP PARLAMENTARI
Alliance of European Conservatives and Reformists	ECR
Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party (ALDE)	ALDE
European Alliance for Freedom	No Inscrits
European Alliance of National Movements	No Inscrits
EU Democrats	No Inscrits
European Christian Political Movement	ECR
European Democratic Party	ALDE
European Free Alliance	Greens
European Green Party	Greens
European's People Party (EPP)	EPP
Movement for a Europe of Liberties and Democracy	EFD
Party of European Socialists (PES)	S & D
Party of the European Left	GUE-NGL

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE LES DADES DEL PARLAMENT EUROPEU

La meitat d'aquests partits o aliances de partits representen a forces polítiques euroescèptiques amb representació al Parlament i que han creat les aliances per tal de poder obtenir finançament, però que no funcionen amb voluntat de presentar una plataforma política comuna ni un candidat comú a la presidència de la Comissió Europea. Tampoc el Partit Demòcrata Europeu i l'Aliança Lliure Europea, tot i defensar un programa clarament europeista, van presentar un "candidat comú" sinó que van donar suport als candidats dels partits amb qui comparteixen grup parlamentari: l'ALDE i el Partit Verd Europeu, respectivament. En aquest estudi, per tant, analitzarem exclusivament els cinc partits polítics amb voluntat de defensar un projecte polític comú i que van presentar un candidat a la presidència de la Comissió: el PPE, el PSE, l'ALDE, el Partit Verd Europeu i el Partit de l'Esquerra Europea.

L'any 2009 alguns d'aquests partits, com el PPE, van expressar les seves preferències sobre quin seria el seu candidat a presidir la Comissió Europea –en aquell cas, José Manuel Durao Barroso- i altres, com el PSE, no van arribar a un acord, tot i que una part de

l'organització va pressionar per elegir un candidat. Tanmateix, el juny de 2009 el Tractat de Lisboa encara no havia entrat en vigor i cap partit va plantejar obertament una campanya europea, tot i que el PSE i els Verds van endegar processos participatius amb les bases dels respectius partits nacionals per elaborar el seu Manifesto, i van crear una xarxa d'activistes paneuropea (Skrzypek, 2010).

Per tant, podem afirmar que els partits polítics europeus no havien tingut oportunitat, fins l'any 2014, de "fer campanya". La seva poca visibilitat a nivell nacional no els permetia desenvolupar una activitat política pròpia, i és en aquest sentit que l'entrada en vigor del Tractat de Lisboa i la nova formulació de com ha de ser elegit el president de la Comissió ha permès que els partits europeus comencessin a exercir un nou rol. En quina mesura la possibilitat d'elegir un candidat comú a la presidència de la Comissió ha reforçat els partits polítics europeus en relació als partits polítics nacionals, serà objecte d'anàlisi en el segon capítol d'aquest estudi.

1.4. EL DEBAT ACADÈMIC SOBRE LA FUNCIO DELS PARTITS POLITICS EUROPEUS EN LA POLITITZACIO I DEMOCRATITZACIO DE LA UNIO EUROPEA

Tots els debats sobre els "Europartits" comencen i acaben amb la mateixa pregunta: "aquestes organitzacions són autèntics partits polítics?" (Skrzypek, 2013). La resposta no és fàcil, i existeix literatura acadèmica que defensa o no la seva condició de partits polítics basant-se en diferents criteris. Tanmateix, una de les principals funcions dels partits polítics és canalitzar les demandes dels ciutadans a través d'unes eleccions competitives i representar-les des del Parlament. I una de les principals característiques de les eleccions competitives és la capacitat per canviar el govern. És en aquest sentit que resulta molt rellevant la possibilitat que els ciutadans europeus puguin elegir el president de la Comissió Europea a través dels partits polítics.

Abans d'analitzar aquest procés, però, abordarem les singulars característiques del sistema de partits europeus i la seva importància per al progrés del procés d'integració europea. En opinió de Bardi (2013: 2) "el futur dels partits en l'àmbit europeu es troba al centre de la qüestió sobre la supervivència de la Unió Europea com un sistema de govern viable" però fins molt recentment, les anàlisis sobre el control democràtic de les institucions europees han posat més l'accent en el control parlamentari -europeu i nacional- dels òrgans executius de la Unió, que en analitzar com els ciutadans poden controlar i intervenir en les decisions d'aquestes institucions. Per fer-ho, ens hem de basar en allò que els ciutadans consideren una democràcia "normal", i les democràcies "normals" dels Estats europeus es basen en un sistema de partits, en el "govern dels partits" (Bardi, Katz i Mair, 2011), tot i les creixents dificultats dels partits per seguir representant els ciutadans en els sistemes polítics nacionals.

En aquest sentit i, fins ara, el sistema polític de la UE no responia a les característiques d'una "democràcia normal" basada en la representativitat i el govern dels partits polítics elegits pels ciutadans segons les seves preferències. De fet, les decisions polítiques de la Unió Europea han tingut com a objectiu "produir solucions efectives i no necessàriament respondre als desitjos dels ciutadans" (Bardi, 2013: 5).

Els partits polítics europeus disposen d'una oficina central a Brussel·les, però no disposen d'estructures en el territori, perquè es basen en les estructures dels partits polítics nacionals però sense tenir cap relació jeràrquica amb ells. Tampoc poden exercir de "partits al govern" perquè les institucions executives i els càrrecs executius de la Unió Europea no es basen en la pertinència a un partit. Com a conseqüència, no ha existit un sistema de partits en l'àmbit europeu que competeixi en les tres arenes clau: l'electoral, la parlamentària i la governamental (Bardi et al. 2010). Els partits polítics europeus només competeixen en l'arena parlamentària, a través dels respectius grups polítics, però fins ara no han competit

en l'arena electoral ni molt menys en la governamental. Això no els ha permès exercir una de les seves principals funcions: vincular les institucions amb la societat, estructurant la relació entre governants i governats.

Webb, Farrell i Holliday (2002) van definir tres rols principals dels partits polítics en les democràcies avançades: estructurar el vot a través de la comunicació de masses; articular i agregar els interessos dels ciutadans; i fomentar la participació ciutadana. Els partits polítics europeus, però, no compleixen cap d'aquests rols. L'estructuració del vot i la comunicació és a les mans dels partits polítics nacionals o de diputats al Parlament Europeu independents; l'articulació i agregació d'interessos en l'àmbit europeu la fa la Comissió Europea a través dels grups d'interès; i no existeix una participació directa dels ciutadans en aquests partits perquè no existeix una societat civil europea com a tal (Bardi i Calossi, 2009).

Tanmateix, en els darrers anys s'han publicat diversos informes sobre com crear un sistema de partits europeu amb diverses propostes que inclouen llistes electorals pan-europees -el més rellevant el de l'eurodiputat britànic Andrew Duff (2010 i 2013)-. Però, entre totes elles, l'única proposta viable que no requereix cap reforma dels tractats ni de les lleis electorals dels Estats membres, és l'elecció de candidats comuns a la presidència de la Comissió Europea. I és per això que tot seguit analitzarem la capacitat que pot tenir el nou procés electoral per aconseguir que els partits polítics europeus puguin acomplir els rols enunciats anteriorment que exerceixen els partits polítics nacionals: estructuració del vot, articulació de demandes i d'interessos, i participació ciutadana.

La potencialitat de "competència política" entre els partits europeus s'havia de basar, doncs, en la capacitat dels nous lideratges per agregar voluntats, articular demandes i representar de forma eficaç l'electorat. En aquest sentit, Poguntke (2013: 22) defensava que l'elecció parlamentària del President de la Comissió permetria als votants europeus no només identificar el

seu candidat i el programa polític que defensa sinó que “crearia forts incentius per formar aliances pre-electoralis o fins i tot plataformes comunes per aconseguir la majoria necessària al Parlament Europeu” i, en qualsevol cas, permetria clarificar les posicions i el mandat polític dels diferents partits i candidats que han de negociar la investidura del nou President i el programa polític de la nova Comissió.

La batalla política per a la presidència de la Comissió és una batalla pel control de l'agenda europea. Històricament, l'agenda europea ha estat fixada per un President de la Comissió que gaudia del favor dels grans Estats de la Unió. En els darrers cinc anys, l'emergència d'una presidència permanent del Consell Europeu ha fet que el control de l'agenda hagi recaigut en aquesta institució, formada pels caps d'Estat i de govern de la Unió (Aixalà, 2013). Ara l'elecció parlamentària del President de la Comissió després d'unes eleccions europees competitives en què s'ha produït un debat polític entre els candidats dels diferents partits, podria donar el control de l'agenda -per primer cop- a un dirigent polític elegit democràticament amb un mandat clar sorgit de les urnes.

Per tant, i citant de nou a Simon Hix “la manera com s'elegeixi al President de la Comissió, i els efectes secundaris inesperats d'aquesta competició per aquest càrrec en el funcionament de la UE, probablement determini la viabilitat d'un sistema de govern més directament democràtic per Europa” (Hix, 2012: 160). D'aquí la importància d'aquesta innovació política i institucional que analitzarem en el proper capítol.

1.5. PROCEDIMENTS D'ELECCIÓ DELS CANDIDATS A PRESIDENT DE LA COMISSIÓ EUROPEA PER PART DELS PARTITS POLÍTIQS EUROPEUS

En els debats de la Convenció Europea de 2001-2003, es va plantejar la possibilitat d'eleir el President de la Comissió per la via del sufragi directe dels electors europeus. Aquesta possibilitat va ser descartada, tant en el nonat Tractat Constitucional com en el posterior Tractat de Lisboa. Es va optar, doncs, per "l'estratègia parlamentària" en l'elecció del President (Poguntke, 2013), un sistema molt més proper a la tradició política de la gran majoria de països europeus, molt parlamentarista i basada en un sistema de representació proporcional (Lijphart, 2007).

Tanmateix, la democratització de la Unió Europea a través de la personalització de les eleccions pot tenir un "efecte inesperat": la "presidencialització" del sistema parlamentari de la Unió Europea, seguint el procés de "presidencialització" que han viscut els sistemes parlamentaris nacionals. L'estratègia de "*mettre des visages aux clivages*" (Bertoncini, 2013: 4)⁵ pot resultar una estratègia guanyadora si del que es tracta -com defensen alguns autors citats anteriorment- és de cridar l'atenció dels electors i dels mitjans de comunicació.

Ania Skrzypek afirma que hi ha dues raons polítiques i una d'estratègica per defensar l'elecció d'un *top candidate* -*Spitzenkandidaten*, en diuen en alemany- a les eleccions europees: "Les dues polítiques són: crear les circumstàncies per fer progressar el procés d'aprofundiment de la democràcia europea i reforçar el sistema de partits polítics europeus. L'estratègica és oferir una cara a l'agenda política, que pugui polaritzar l'electorat, (...) exposar les diferències entre els partits, ajudar als votants a

---

⁵ És a dir, de "personalitzar" el debat ideològic.

entendre-les i provocar emocions, necessàries per fer que la gent voti i doni suport” (Skrzypek, 2010: 8).

Un candidat comú, a més a més, obligarà als partits polítics nacionals a fer campanya per ell, explicar el seu programa, defensar els seus posicionaments amb arguments comprensibles per al seu públic i explicar l’existència i utilitat dels partits polítics europeus. Ara bé, calen dues condicions per a que el procés tingui èxit: cohesió i competència (Thomassen, 2002). És a dir, disciplina interna dins dels partits polítics europeus, i competència entre partits -molt especialment entre els dos més grans, el PPE i el PSE. Sense cohesió interna, o si un dels grans partits no elegís candidat, el procés es desvirtua.

Però abans de produir-se una campanya entre candidats a la presidència de la Comissió Europea, els partits polítics els han d’elegir. I la forma com fer-ho no estava, ni molt menys, clara. Mai abans s’havia fet i els congressos dels partits europeus celebrats des de 2009 van haver de pensar quins procediments utilitzarien. Ara bé, quines eren les opcions? Skrzypek (2010) va desenvolupar les possibles opcions per al Partit dels Socialistes Europeus (PSE), tot i que els seus models són aplicables per a la resta de partits polítics.

En primer lloc, cal valorar el procés de nominació i no només el d’elecció. Qui té la capacitat per “nominar” qui pot ser candidat? Una primera opció podia ser que només el *Bureau* del partit polític europeu tingui la capacitat de nominar candidats (Opció A). El *Bureau* és el principal òrgan polític i executiu dels partits i, tradicionalment, ha tingut un paper clau en l’elaboració dels Manifestos i les plataformes polítiques comunes dels partits que després han aprovat els respectius Consells o Congressos. En aquest cas, seria molt probable que només un nombre limitat de candidats estigués en condicions de ser nominat.

Una segona opció seria que només els líders dels partits nacionals poguessin exercir d’òrgan de nominació (Opció B). Els partits polítics europeus reuneixen regularment els seus líders

nacionals, normalment abans de la celebració de les reunions dels Consells Europeus, i aquestes reunions informals serveixen per fixar posicions polítiques en temes rellevants o fins i tot per proposar candidats a càrrecs institucionals de la Unió que després són negociats amb les altres famílies polítiques en el si de les institucions, principalment en el cas dels dos principals partits. Per tant, la nominació de candidats - o fins i tot el nomenament del candidat del partit a la presidència de la Comissió- es podria decidir en aquest marc informal.

Una tercera opció seria que el procés de nominació recaigui en els partits membres (Opció C). En aquest cas, hi podria haver el perill que cada partit nacional volgués promoure el seu propi candidat, i per evitar-ho caldria fixar un mínim de suports de partits nacionals per esdevenir “candidat a candidat”, és a dir per a ser nominat i poder concórrer al procés d’elecció. Aquest procés permetria oferir un espai de participació a les organitzacions nacionals, i no només als seus líders, i promoure la creació d’aliances entre diferents partits polítics nacionals per donar suport a determinats candidats, que transcendirien automàticament el seu caràcter nacional per a convertir-se en candidats europeus transnacionals.

Finalment, la quarta opció (D) proposada per Srkzypek -la nominació de candidats per part dels Activistes del PSE- no és aplicable a tots els partits polítics europeus ja que només el PSE i el Partit Verd Europeu han creat la figura de “membres individuals” del partit, vinculada directament al partit polític europeu i no a la militància en els partits polítics nacionals, que es converteix en condició necessària per a ser activista europeu però sense generar cap automatisme entre la militància nacional i l’activisme europeu. En el cas del PSE, més de 20.000 militants socialistes d’arreu d’Europa són també *PES Activists*, i en el cas dels Verds, més de 1.500 persones formen part de la “*Individual Supporter’s Network*” del partit europeu (Hertner, 2013).

La segona fase del procés de selecció -un cop s’han nominat els candidats elegibles- és l’elecció, que pot ser competitiva o no,

en funció del nombre de candidats elegibles i del cos electoral. Skrzypek enumera també diverses opcions possibles.

Una primera opció (1) seria que fos el *Bureau* del partit qui elegís el candidat entre els proposats pels partits membres o pels propis membres del *Bureau* i el sotmetés a l'aprovació del Consell o del Congrés del partit. En aquest cas, el cos electoral seria molt reduït i no hi hauria una competició real entre candidats.

Una segona opció (2) faria recaure la decisió en la reunió de líders dels partits nacionals, que elegirien el *top candidate* entre una *short list* de candidats elaborada pel *Bureau* del partit europeu o entre els candidats proposats pels partits membres. Tampoc aquí hi hauria una competició real, sinó més aviat una negociació entre els líders per afavorir un candidat o un altre.

La tercera opció (3) convertiria el Consell o el Congrés del partit en òrgan electoral, fet que permetria que fossin els membres del Consell o els delegats al Congrés els que elegissin el candidat entre els noms proposats per la presidència del partit europeu o pels partits nacionals. Aquest seria un procés competitiu en el que els candidats nominats haurien de guanyar-se el favor dels delegats al Congrés o els membres del Consell, ampliant el cos electoral fins a les 400 o 800 persones.

Finalment, la quarta opció (4) implicaria un procés de primàries entre els candidats nominats pel *Bureau* o pels partits polítics nacionals, i deixaria la decisió en mans dels membres individuals del partit -opció només aplicable en els casos del PSE i els Verds-, del conjunt de membres de tots els partits nacionals o de tots els electors que volguessin participar en el procés, en el cas d'unes primàries obertes. Aquest seria, evidentment, el procés més obert i participatiu, amb un cos electoral més ampli i una dinàmica competitiva més incerta.

Els partits polítics europeus havien de triar entre aquestes opcions de nominació i elecció de candidats per seleccionar el seu candidat a la presidència de la Comissió. Com veurem tot seguit, cada partit va aprovar una normativa diferent -*ad hoc*, o establerta

en els respectius estatuts- més o menys oberta i participativa per elegir el seu candidat.

Amb l'anàlisi de les fórmules de nominació i selecció de candidats dels cinc grans partits intentarem començar a respondre les dues hipòtesis que ens hem plantejat en aquest estudi: és a dir, si l'elecció de candidats a la presidència de la comissió ha reforçat els partits polítics europeus, convertint-los en actors polítics rellevants i en agents d'intermediació entre els ciutadans i les institucions comunitàries; i si aquesta "personalització" de la política europea ha reforçat la "politització" de les eleccions en l'àmbit europeu i l'"europeïtzació" de les eleccions en l'àmbit nacional.

2. ELS PROCESSOS D'ELECCIÓ DELS CANDIDATS ÇOMUNS A LA PRESIDÈNCIA DE LA COMISSIÓ

2.1. EL PROCÉS D'ELECCIÓ DEL PARTIT DE L'ESQUERRA EUROPEA

El Partit de l'Esquerra Europea, format per 26 partits membres i 7 partits observadors i que lidera el grup de l'Esquerra Unida Europea al Parlament Europeu, no tenia previst presentar un candidat a la presidència de la Comissió Europea. En el seu tercer congrés, celebrat a París el desembre de 2010, no es van preparar per aquesta possibilitat⁶, i els seus estatuts no ho preveïen. Tampoc la convocatòria del 4t Congrés, aprovada el gener de 2013 i orientada a la “preparació de les eleccions al Parlament Europeu i a la decisió de presentar una plataforma electoral comú” en feia cap referència⁷.

Tanmateix, el 18 d'octubre de 2013, el Consell de Presidents dels partits membres -l'òrgan d'impuls polític que vincula les direccions dels partits nacionals amb la direcció del partit europeu- reunit a Madrid, va prendre la decisió de nominar Alexis Tsipras com a candidat comú del Partit de l'Esquerra i sotmetre la proposta a

---

6 Motions of the 3rd EL Congress: <http://www.european-left.org/positions/congress-motions/documents-3rd-el-congress>

7 Convention of the 4th Congress of the Party of the European Left. Aprovat pel Comitè Executiu reunit a Berlín els dies 11 i 12 de gener de 2013. <http://www.european-left.org/positions/news/convention-4th-congress-party-european-left>

l'aprovació del Congrés a celebrar els dies 13 i 14 de desembre. És a dir, el Consell de Presidents es va atorgar la potestat de decidir presentar un candidat comú i proposar un nom al Congrés.

Aquesta potestat, tot i no estar establerta en els Estatuts, és coherent amb les funcions d'aquest òrgan, que té els "drets d'iniciativa i de fer objeccions en temes d'importància política" així com "d'adoptar resolucions i recomanacions" al Comitè Executiu o al Congrés (Art. 15 dels Estatuts)⁸. Fent ús d'aquestes prerrogatives, el Consell de Presidents va proposar al Congrés l'aprovació d'una resolució per acordar la presentació d'un "candidat comú" a les eleccions europees i, en el cas de ser aprovada, una proposta de candidat que es sotmetria també a votació. Entre la decisió de presentar una candidatura i la celebració del Congrés no es va obrir cap període per presentar candidatures alternatives sinó que es va donar el mandat al President del Partit, Pierre Laurent, per a obrir un procés de consultes entre tots els partits membres i les forces polítiques que formen part del grup "Esquerra Unida Europea/Esquerra Verda Nòrdica" per valorar si una majoria de partits membres estaven d'acord amb aquesta nova estratègia i amb la candidatura de Tsipras.

El Consell de Presidents va prendre la decisió de presentar un 'candidat comú' afirmant "no creure que aquesta nova mesura pugui democratitzar la Unió Europea". Tot i això van considerar que no hi havia cap raó "per deixar el monopoli de la paraula a les forces responsables de la crisi" durant la campanya electoral ni permetre "amagar, com els líders europeus i la *troika* esperen, el seu autoritarisme", i es van proposar que "els pobles, els treballadors i tots aquells que lluiten contra l'austeritat i per una refundació d'Europa havien de tenir un megàfon". Amb aquest objectiu, van decidir sotmetre a la decisió del Congrés la candidatura d'Alexis

---

⁸ Statute of the Party of the European Left. <http://www.european-left.org/propos-de-la-ge/documents>

Tsipras, com a “símbol d’esperança per Europa”⁹.

El Partit de l’Esquerra Europea va celebrar el seu 4t Congrés a Madrid sota el lema “*Change Europe. For a Europe of work*” entre els dies 13 i 15 de desembre de 2013, on s’hi van reunir 350 delegats representant 26 partits membres i 7 partits observadors per aprovar un nou document polític i l’estratègia del partit de cara a les eleccions europees de maig de 2014, amb una plataforma electoral comú, sota el lema “Escapant de l’austeritat, reconstruint Europa”¹⁰.

La presidència va sotmetre a votació una moció per presentar un ‘candidat comú’ a la presidència de la Comissió, que va rebre un suport majoritari, del 79,6% dels delegats, tot i posar de manifest que un 20% del partit no estava d’acord amb l’estratègia de presentar un candidat. L’endemà, un 84% dels delegats va donar suport a la candidatura d’Alexis Tsipras, mostrant que una àmplia majoria del partit se sentia representat pel líder de l’esquerra grega. Un suport superior al que va rebre el reelegit President del partit, un 76%¹¹.

Pierre Laurent, en el seu discurs de cloenda, va emfatitzar que la candidatura de Tsipras “donaria una veu poderosa a l’Esquerra Europea” convertint-la en un “actor important de la batalla política”¹². Tsipras, per la seva banda, va reafirmar que la seva candidatura no era només simbòlica per al poble grec ni volia representar només els pobles del sud, sinó “totes les forces d’esquerra del continent” unides en el convenciment que

---

9 European elections: concerning the submission of an EL candidacy for the presidency of the European Commission. Council of Chairpersons, Madrid, 19 October 2013 <http://www.european-left.org/4th-el-congress/european-elections-concerning-submission-el-candidacy-presidency-european-commission>

10 EL Programmatic Platform for 2014 European Elections. http://www.european-left.org/sites/default/files/final_platform_en_7.pdf

11 Tsipras, Nominated by the European Left: <http://www.european-left.org/4th-el-congress/tsipras-nominated-european-left-voice-denounce-policies-troika-european-commission>

12 Discurs de cloenda de Pierre Laurent: <http://www.european-left.org/4th-el-congress/pierre-laurent-we-are-hope-europe-exhausted-because-neoliberalism>

a Europa “no hi ha barreres geogràfiques, sinó ideològiques i programàtiques”. Tsipras, el símbol de la resistència grega contra les polítiques d’austeritat imposades per la *troika*, es convertia així en el líder de l’esquerra europea “contra aquells que han construït l’actual Model Europeu” en referència “a les forces hegemòniques de la dreta i la socialdemocràcia”¹³.

L’elecció de Tsipras com a candidat a la presidència de la Comissió, tot i produir-se sense competència interna i sense unes regles clares de nominació de candidats, que podríem definir com un model B2 -nominació i elecció per part dels líders dels partits nacionals - essent un exemple dels models d’elecció més tancats i restrictius enumerats per Szrypek (2010), és també una mostra clara de la potència política i estratègica de l’aposta per polititzar la Comissió Europea a través de la personalització en candidats que puguin representar programes polítics i marcs ideològics diferenciats.

El fet que el Partit de l’Esquerra Europea, un dels partits més refractaris a la proposta d’elegir un ‘candidat comú’, fos el primer en elegir el seu candidat, i tingués l’audàcia de presentar a un dirigent polític rellevant i conegut arreu d’Europa per la seva clara oposició a les polítiques d’austeritat impulsades pel Consell Europeu i aplicades per la Comissió Europea, posa de manifest que l’aposta de “*mettre des visages aux clivages*” és una aposta política guanyadora que pot servir per mobilitzar el propi electorat i atreure l’atenció dels mitjans de comunicació.

---

13 Discurs d’elecció d’Alexis Tsipras: <http://www.european-left.org/4th-el-congress/speech-tsipras-iv-congress-party-european-left>

2.2. EL PROCÉS D'ELECCIÓ DEL PARTIT VERD EUROPEU

Els Verds europeus són un dels partits amb més tradició en el desenvolupament d'una campanya comuna a les eleccions europees. Les de 2014 han sigut les terceres eleccions europees en què plantegen una campanya i un candidat comuns. El 2004 i el 2009 el seu cap visible va ser Daniel Cohn-Bendit, llegendari líder estudiantil del Maig francès de 1968, que ha encapçalat el grup parlamentari dels verds durant els darrers 10 anys. La novetat d'aquesta campanya ha sigut que es va plantejar un procés innovador per elegir els *top candidates* del partit: unes primàries obertes a tots els ciutadans de la Unió que simpatitzessin amb els valors dels Verds a través d'una plataforma web.

El procés es va iniciar al Consell del partit celebrat a Madrid entre el 10 i el 12 de maig de 2013, un any abans de les eleccions, que va decidir posar en marxa el procés de primàries obertes, a celebrar a la tardor. El Consell de Madrid va donar un mandat al Comitè Executiu per desenvolupar un pla de campanya per a l'elecció del candidat, que es va aprovar informalment a la reunió de líders dels partits nacionals que va tenir lloc el 3 de setembre. Finalment, el 4 de setembre es va obrir un procés de nominació de candidats, en dues fases, que havia de culminar en un Consell del partit entre els dies 8 i 9 de novembre a Brussel·les, que obriria la campanya i la votació de les primàries. El procés estava perfectament pautat i l'accés i la transparència de documents a través del seu web va ser quasi absoluta¹⁴.

Els candidats havien de presentar la seva candidatura abans del dia 20 d'octubre, amb el suport del seu propi partit o organització, per poder accedir a la segona fase del procés que consistia en rebre suports d'altres organitzacions. Aquest procés impedia

¹⁴ Al web www.europeangreens.eu hi havia disponible tots els documents sobre el procediment de nominació i elecció dels candidats i el calendari del procés previ al Consell de novembre que posaria en marxa les primàries.

que es presentés un candidat que no tingués el suport de la seva organització i per tant, deixava el control del procés de nominació en mans, principalment, de les direccions dels partits nacionals. L'únic òrgan d'àmbit europeu que tenia el dret a nominar un candidat era la Federació dels Joves Verds Europeus, però és significatiu que no el tingués el Grup Parlamentari dels Verds al Parlament Europeu. Seguint la tipologia de Szzypek, el poder de nominació quedava en mans dels partits membres.

Amb aquests paràmetres es van presentar 6 pre-candidats: José Bové, líder pagès del moviment anti-transgènics i diputat d'*Europe-Écologie*; Monica Frassoni, co-presidenta dels *European Greens*, i eurodiputada de la Federació dels Verds Italians; Rebecca Harms, co-líder del Grup Parlamentari dels Verds-Aliança Lliure Europea al Parlament Europeu i eurodiputada per *Die Grünen*; Ska Keller, jove eurodiputada alemanya proposada per la Federació de Joves Verds europeus; Ulrike Lunacek, eurodiputada austríaca proposada pels Verds austríacs; i Jolanda Verburg, consultora especialitzada en qüestions ambientals proposada per *De Groenen*, un dels dos partits verds holandesos.

Entre el dia 21 d'octubre i el 4 de novembre els 33 partits membres havien d'expressar el seu suport a un dels 6 pre-candidats, que per convertir-se en candidats oficials a les primàries havien d'obtenir el suport d'entre 4 i 8 partits membres. Finalment, només 4 candidats van tenir els suports necessaris¹⁵.

José Bové, nominat per *Europe Ecologie-Les Verts*, va tenir el suport dels dos partits belgues -el való *Ecolo* i el flamenc *Groen*-, dels luxemburguesos de *Déi gréng*, els catalans d'Iniciativa per Catalunya-Verds, els escocesos de *l'Scottish Green Party*, els hongaresos de *Lehet Más a Politika* (LMP) i el Partit Verd xipriota. En total, 8 partits d'origens geogràfics molts diversos que

---

15 "Bové, Frassoni, Harms and Keller to contend Green Primary". European Greens, 7 November 2013

representaven més d'un 30% del partit en termes de distribució de vot¹⁶.

Monica Frassoni, nominada per la *Federazioni dei Verdi*, va obtenir el suport dels espanyols d'*EQUO*, el *Partido Ecologista-Os Verdes* de Portugal, els croats de *Zelena Lista* i el *Socialistisk Folkesparti* danès. Cinc partits en total, provinents de l'Europa llatina del sud bàsicament, però tots ells amb molt poca representació. La suma dels cinc, en termes de pes dins el partit europeu, no arriba al 5%.

Rebecca Harms, nominada pels alemanys de *Die Grünen*, va obtenir el suport dels *Groen Links* holandesos, dels polonesos de *Zieloni*, el *Partidul Verde* romanès, els búlgars de *Zelenite*, els grecs de *Ecologoi-Prasinoi*, i els lituans de *Latvijās Zala Partija*. Un total de set partits amb presència majoritària de partits de l'Est europeu, al voltant del decisiu suport dels Verds alemanys i holandesos. Tots ells, sumaven més d'un 20% del partit en termes de distribució de vot.

Finalment, Ska Keller -nominada pels joves verds europeus, però sense el suport de la direcció dels Verds alemanys- va obtenir el suport, bàsicament dels partits verds nòrdics i anglosaxons: el *Miljöpartiet de Gröna* suec, el *Vihreät-De Gröna* finlandès, el partit *Erakond Eestima Rohelised* d'Estònia, el *Green Party of England and Wales* i el *Comhaontas Glas* irlandès. A aquests cinc partits s'hi va sumar el Partit Verd de Bulgària i l'*Alternativa Demokratika* de Malta. En total, 8 organitzacions que representaven el 25% de l'organització, superant així a Monica Frassoni i Rebecca Harms. Ulrike Lunacek -tot i tenir el suport dels Verds austríacs- i Jolanda Verburg, amb el suport del més petit dels dos partits verds holandesos -*De Groenen*-, no van assolir el mínim de suports requerit.

---

¹⁶ La suma de la representació dels partits que donen suport a cada candidat s'ha fet seguint la distribució de vots actualitzada del Partit Verd Europeu, facilitada per l'organització: "Allocation of Votes and Delegates. Green Electoral Convention", Brussels, 22 February 2014

El Consell dels *European Greens* dels dies 8 i 9 de novembre de 2013 va ratificar les quatre candidatures i va obrir la campanya de primàries i el procés de votació, a través del web www.greenprimary.eu i amb el lema “*You decide Europe*”, posant l’accent en què la decisió sobre els candidats i el futur president de la Comissió era a les mans dels ciutadans¹⁷.

Entre el 10 de novembre i el 28 de gener qualsevol ciutadà europeu major de 16 anys i que afirmés ser simpatitzant dels verds podia votar a les primàries *on-line* a través d’un mecanisme de votació vinculat a un número de telèfon mòbil que evités la doble votació. Cada votant disposava de dos vots ja que l’objectiu de les primàries era elegir als 2 co-líders dels Verds Europeus, en coherència amb els estatuts del partit que -per garantir la paritat- tenen dos co-presidents i 2 co-líders del grup parlamentari. Era una experiència innovadora, sense referències prèvies per poder-la valorar, però els *European Greens* van organitzar un notable operatiu de campanya per donar a conèixer el procés i els candidats, sota el lema “*Green Primary. Decide Europe*”.

Entre novembre i gener es van fer debats entre candidats a 10 ciutats europees: Atenes (24 de novembre), Colònia (1 de desembre), Göttemberg (15 de desembre), Madrid (16 de desembre), Berlín (10 de gener), Praga (17 de gener), Londres (18 de gener), Roma (20 de gener), París (21 de gener) i Brussel·les (23 de gener), i fins i tot es van organitzar dos debats per Internet els dies 19 de novembre i 27 de gener en col·laboració amb “*Debating Europe*”. Segons dades del propi partit, el primer debat va ser seguit per més de 1.300 usuaris únics des de 43 països, que van formular un centenar de preguntes i van generar més de 700

---

17 EGP launches Green Primary to select the two Leading Candidates for European elections 2014, European Greens, 10 November 2013 <http://europeangreens.eu/news/egp-launches-green-primary-select-two-leading-candidates-european-elections-2014>

*tweets*¹⁸. El segon, en canvi, va tenir molt menys seguiment. A *twitter*, el *hashtag* “#greenprimary” va ser utilitzat diàriament al llarg de tot el procés per usuaris dels 28 països de la Unió.

La participació en els actes va ser desigual, però amb una mitjana de participació d’unes 150 persones, segons dades del propi partit¹⁹. A Berlín i a Colònia, per exemple, hi van assistir unes 200 persones, i en el segon debat de Madrid, un centenar. En alguns debats no hi van assistir tots els candidats, tot i que en alguns casos hi van participar via Internet. José Bové, per exemple, no va participar en els debats de Colònia, Göttemberg i Berlín, i Rebecca Harms tampoc va poder assistir al debat de Göttemberg, tot i que hi va participar via *Skype* des de Kíev, on es trobava donant suport a les mobilitzacions ciutadanes. Tots els debats es van emetre per *streaming* a través de la pàgina web dels Verds Europeus <http://greenprimary.europeangreens.eu>. El debat de Berlín, la segona setmana de gener, va ser seguit per unes 300 persones des de 19 països²⁰.

L’organització de les primàries també va promoure xats amb els 4 candidats a través de la pàgina de *Facebook* dels *European Greens*²¹, amb una incidència més limitada, tot i que cada un d’ells va ser seguit, com a mínim, per una cinquantena d’usuaris²². El primer es va celebrar el 3 de desembre amb Ska Keller, que va rebre una vintena de preguntes i va ser compartit per una desena d’usuaris. En el segon, el 10 de desembre, José Bové va respondre una quinzena de preguntes. En el xat amb Monica Frassoni, el 15 de gener, es van enregistrar una vintena de preguntes i va ser compartit per una dotzena d’usuaris. Finalment, el darrer xat, amb Rebecca Harms, va tenir un seguiment inferior.

18 First online debat with Green Primary Contenders a huge success. European Green Party, 19 november 2013, <http://europeangreens.eu/news/first-online-debate-green-primary-contenders>

19 Seguiment dels debats a través de les notícies publicades al web europeangreens.eu
20 5th Green Primary debate in Berlín, European Greens, 14 January 2014. <http://europeangreens.eu/news/5th-green-primary-debate-berlin>

21 Veure <https://www.facebook.com/EuropeanGreens?fref=ts>

22 Basant-nos en el nombre de likes que va rebre cada un dels xats.

D'altra banda, els candidats van intentar fer una certa campanya en alguns països, a través de visites, tot i que el seu compromís amb la campanya va ser molt desigual. A través de la visita de les seves pàgines web es podia constatar que les dues candidates més actives en la campanya eren Rebecca Harms i Ska Keller, que van posar en marxa pàgines web específiques per a les primàries²³. La pàgina web de José Bové²⁴, dedicada a la seva activitat parlamentària, pràcticament no va fer cap referència a la campanya de les primàries, en coherència amb una campanya de molt baixa intensitat en què no va presentar cap plataforma electoral pròpia. La pàgina web de Monica Frassoni²⁵, també dedicada a la seva activitat parlamentària, va registrar algunes entrades més en referència a la seva candidatura -sobretot en les darreres setmanes- però sense situar-se en el nivell de Keller i Harms.

Finalment, el dia 29 de gener es van donar a conèixer els resultats. Van votar un total de 22.676 persones i els dos candidats elegits van ser Ska Keller, amb 11.791 vots, i José Bové, amb 11.726 vots. En tercera posició, i a certa distància, va arribar la que en principi podia considerar-se candidata favorita -Rebecca Harms- amb 8.170 vots i en darrer lloc, Monica Frassoni amb 5.851 vots. És a dir, van votar 22.676 persones però es van registrar 37.538 vots. Per tant, quasi 8.000 votants -més d'un terç del total- van decidir votar només a un candidat, no utilitzant el seu segon vot.

La guanyadora, Ska Keller, va emfatitzar que la seva tasca, com a *top candidate*, seria “portar la dimensió europea a les campanyes nacionals dels verds” i que esperava poder “mantenir l'entusiasme i motivació que havien experimentat durant la campanya de les primàries” posant l'accent en les alternatives plantejades pels verds: “una sortida justa i verda de la crisi, posar l'atur juvenil al capdamunt de l'agenda, protegir els drets dels refugiats i els

---

23 #SkaforYOUrope, a ska-for-europe.eu; i Rebecca for Europe a <http://r4e.rebecca-harms.de>

24 Veure web jose-bove.eu

25 Veure web monicafrassoni.it

immigrants, un comerç just i no liberalitzat, uns objectius climàtics més ambiciosos i més democràcia”. Una agenda més social que verda, compartida per José Bové que va agrair la seva elecció fent una crida a fer campanya per “defensar una Europa que protegeix les dones i els homes d’una globalització que està destruint llocs de treball i el medi ambient” i posar en marxa un “un *new deal* verd amb un pressupost apropiat”²⁶.

La direcció dels Verds Europeus havia evitat fixar-se objectius de participació per al procés de primàries, però sembla clar que els resultats van situar-se clarament per sota dels esperats, com va reconèixer el propi *campaign manager* dels Verds, Johannes Hillje²⁷, i la baixa participació va ser durament criticada per la premsa alemanya. Tanmateix, Hillje va destacar que els Verds Europeus mai havien gaudit de tanta atenció mediàtica com entre els mesos que va durar el procés de primàries, i el co-president del partit, Reinhard Bütikofer, va valorar “l’experiment democràtic” com un nou “estàndard democràtic” per a la política europea, reconeixent que havien entrat “en un nou territori sense seguir camins ben traçats” però amb l’objectiu d’enviar un missatge clar: “en la decisió sobre la selecció de líders, els ciutadans han de tenir molt a dir”²⁸.

Si posem en relació els 22.000 votants amb el nombre de militants dels partits verds europeus (uns 150.000) o amb el nombre de vots obtinguts a les darreres eleccions europees (més de 9 milions), el percentatge de participació pot resultar molt baix. Però si prenem com a referència el nombre de membres individuals del Partit Verd Europeu -1.500 l’any 2012- o, el nombre de seguidors de la pàgina de *Facebook* dels *European Greens* a

26 PRESS RELEASE: Ska Keller and José Bové will lead the Greens in their European campaign, European Greens, 29th January 2014 <http://europeangreens.eu/news/press-release-greens-select-leading-candidates>

27 HILLJE, Johannes: “Green Primary - pioneering work is hard, but worth it!” Europe Decides, 5 February 2013 www.europedecides.eu

28 PRESS RELEASE: Ska Keller and José Bové will lead the Greens in their European campaign, European Greens, 29th January 2014 <http://europeangreens.eu/news/press-release-greens-select-leading-candidates>

finals de desembre de 2013 -uns 35.000-, els 22.000 votants prenen un altre relleu. Des d'aquesta perspectiva, podríem considerar que van votar pràcticament 2/3 dels seguidors de la pàgina web del partit. És a dir, 2/3 dels potencials activistes *on-line* del Partit Verd Europeu van votar a les primàries.

Si valorem els resultats dels 4 candidats sobre el nombre de vots emesos (37.538), comprovem que Ska Keller va obtenir el 31,4% dels vots, un percentatge superior a la representació dels partits i organitzacions que li donaven suport (25%) de manera que podríem apuntar que Keller va aconseguir un nivell de mobilització superior als altres candidats entre els seus activistes. Bové va obtenir un 31,2% dels vots, un percentatge molt similar al que representaven els 8 partits que li donaven suport (30%), una relació que es manté en el cas de Rebecca Harms, que va obtenir un 21,7% dels vots gràcies al suport de set partits que representen el 20% de l'organització. Finalment, Monica Frassoni va obtenir un 15,6% dels vots, molt per sobre de la representativitat dels 5 partits que li donaven suport, molt probablement gràcies a la mobilització dels activistes italians i espanyols.

La informació del nombre de votants a les primàries per països ens donaria dades per validar aquestes hipòtesis però aquesta informació no està disponible. Tanmateix sí que sabem, a través de fonts de la pròpia organització, que els tres països on es van registrar més vots van ser Alemanya, França, i Espanya. Això podria explicar, en gran mesura, el suport a Bové en el cas francès i català, l'important nombre de vots recollit per Frassoni a Espanya mobilitzats pels activistes d'EQUO, i la divisió -probablement generacional- del vot a Alemanya entre Rebecca Harms i Ska Keller.

De fet, el procés de primàries va reforçar a Ska Keller, que va aconseguir imposar-se a la candidata oficial de *Die Grünen*, Rebecca Harms, gràcies a la mobilització del vot jove, i s'erigí com la candidata més activa -i més present en les campanyes nacionals- de la campanya europea dels Verds. La candidatura de Keller va trencar el pacte tàcit entre José Bové i Rebecca Harms

per liderar la candidatura i va provocar un cert vot de contestació entre les bases dels Verds alemanys, que van voler fer una aposta per la renovació. Tanmateix, aquesta aposta per la renovació no es va traslladar a la Conferència de *Die Grünen* celebrada a Dresden entre els dies 7 i 9 de febrer. Harms i Keller es van tornar a enfrontar, aquest cop per liderar la llista electoral dels Verds a Alemanya, i es va imposar clarament Harms amb 477 vots. Keller en va obtenir 248 i va anar de número 3 a la llista²⁹.

Des d'aquesta perspectiva, el procés de primàries ha introduït un element de renovació en la candidatura dels Verds Europeus que probablement no s'hagués produït en una elecció més restringida entre delegats en un Consell o en un Congrés del partit, gràcies a la capacitat de l'organització dels joves europeus per atraure el suport de set partits nacionals a la seva candidata i per mobilitzar els seus activistes per aconseguir que Keller fos la més votada en el procés de primàries obertes. La fórmula d'elecció dels candidats per part dels *European Greens* ha sigut, doncs, una de les més obertes en la tipologia de Szzypek, un model C4: nominació per part dels partits nacionals i elecció a través d'unes primàries obertes.

Finalment, la Convenció electoral del partit dels dies 21, 22 i 23 de febrer va elegir formalment els candidats, va aprovar el Manifest electoral i va presentar la campanya per a les eleccions europees, sota el lema "*Change Europe, Vote Green*". El manifest proposava un "*New Deal Verd Europeu*" per superar la crisi, el reforçament de la democràcia europea, la solidaritat a l'interior i entre els Estats membres, la defensa de les llibertats civils en l'era digital, i la responsabilitat europea de promoure la pau i la justícia global³⁰.

---

29 Bündnis 90/ Die Grünene select their list for the European elections. <http://europeangreens.eu/news/b%C3%BCndnis-90-die-gr%C3%BCnen-select-their-list-european-elections>

30 Greens adopt Common Manifesto and kick off third common European campaign. European Greens, 22 February 2014, <http://europeangreens.eu/news/greens-adopt-common-manifesto-and-kick-third-common-european-campaign>

2.3. EL PROCÉS D'ELECCIÓ DE L'ALIANÇA DELS LIBERALS I DEMÒCRATES EUROPEUS

L'Aliança dels Liberals i Demòcrates Europeus, fins l'any 2012 anomenada "Partit Liberal Demòcrata i Reformista Europeu" s'ha caracteritzat històricament pel seu europeisme i per defensar des del Parlament Europeu la progressiva politització i democratització de la política europea. Un dels seus eurodiputats, el britànic Andrew Duff, ha sigut l'autor de dos informes rellevants que apostaven per crear llistes electorals paneuropees per fer possible un debat polític europeu entre els diferents partits, i va ser un dels primers a proposar formalment la nominació de candidats a la presidència de la Comissió per part dels partits polítics europeus (Duff, 2010). El líder dels liberals al Parlament Europeu, Guy Verhofstadt, també ha defensat amb el líder dels Verds, Daniel Cohn-Bendit, la democratització de la Unió Europea (Cohn-Bendit i Verhofstadt, 2012).

Els Estatuts del Partit, aprovats el 2004, fixen com a un dels seus principals objectius "la construcció d'una democràcia europea unida" i les regulacions internes, aprovades el maig de 2013, estableixen "la discussió i aprovació d'un manifest electoral per a les eleccions parlamentàries europees", però no fan cap menció a l'elecció d'un candidat comú a les eleccions al Parlament Europeu³¹.

Tanmateix, el *Bureau* del partit va anunciar el 14 d'octubre de 2013, que l'ALDE obria el procés per elegir el seu candidat a la presidència de la Comissió. En aquest anunci establiren el calendari a seguir³². En el Congrés del partit a celebrar a Londres entre els dies 28 i 30 de novembre, s'aprovaria el manifest electoral i s'obriria el procés de nominació de pre-candidats. Els principals candidats

31 Statues of the Alliance of Liberals and Democrats for Europe Party, ALDE Party, <http://www.aldeparty.eu/en/about/the-alde-party>

32 ALDE Party candidate for Commission President to be announced 1 February, ALDE Party, 14 November 2013, <http://www.aldeparty.eu/en/press-releases/alde-party-candidate-commission-president-be-announced-1-february>

van començar a fer campanya per a la seva nominació en el propi congrés amb dos discursos importants orientats a aglutinar els seus suports. Olli Rehn va fer un discurs molt econòmic i orientat als valors liberals i de la lliure empresa, i Guy Verhofstadt va fer un discurs clarament europeista, fent una crida a salvar la Unió contra aquells que la volen trencar o aturar.

En el Congrés de Londres, l'ALDE es va convertir en el primer partit polític europeu en aprovar el manifest i el seu programa per a les eleccions de maig de 2014³³. Un manifest que, sota el lema "*A Europe that works*" posava l'accent en la creació de llocs de treball i d'oportunitats de negoci a través de la liberalització de l'economia i el comerç internacional, i la facilitació de l'accés al crèdit a les petites i mitjanes empreses; la implementació de la llibertat de moviment del coneixement, els investigadors i els estudiants; el reforçament del mercat únic de l'energia, les tecnologies digitals, el transport i la salut; la reforma de les prioritats del pressupost europeu, per reduir els subsidis -principalment agrícoles- i fomentar les polítiques d'inversió; i la reforma del funcionament de la Comissió reduint àrees i eliminant agències per fer-la més eficient, alhora que proposen eliminar definitivament la segona seu del Parlament Europeu a Estrasburg.

Els candidats, per a ser nominats, necessitaven el suport d'un mínim de 2 partits membres de l'Aliança -de més d'un Estat membre- o el 20% dels delegats amb dret a vot del Congrés del partit. Els suports per a ser nominat s'havien de presentar abans del dia 20 desembre però abans, el dia 19, es reuniria els líders nacionals dels partits liberals per "discutir les nominacions" i, en cas que fos necessari, promoure la presentació de nous candidats. Considerant que l'ALDE està formada per 55 partits membres de 33 països, el criteri de nominació semblava molt obert, alhora que no s'establiria una relació proporcional entre les dues vies per a ser

---

33 ALDE Party election manifesto. 'A Europe that Works', ALDE Party, 30 november 2013. <http://www.aldeparty.eu/en/news/alde-party-election-manifesto-europe-works>

nominat. Finalment, però, només els dos candidats principals que ja s'havien postulat al Congrés de Londres van obtenir els suports necessaris per a ser nominats.

Guy Verhofstadt, exprimer ministre belga i líder dels liberals al Parlament Europeu, i el finlandès Olli Rehn, vicepresident d'afers econòmics de la Comissió Europea. Verhofstadt tenia el suport dels partits liberals dels tres països del Benelux -Països Baixos, Bèlgica i Luxemburg-, del nou partit liberal austríac NEOS, el Partit Nacional Liberal (PNL) de Romania, dels partits italians -*Italia dei Valori* i *Partito Radicale*-, així com d'altres partits més petits, com ara Convergència Democràtica de Catalunya (CDC). El suport d'aquests partits haguessin sumat aproximadament uns 110 delegats al Congrés del partit que havia de decidir el candidat³⁴. A ells s'hi haguessin pogut sumar probablement una desena de delegats britànics -principalment eurodiputats-, a més del suport extern dels diputats francesos del grup parlamentari que no formen part del partit de l'ALDE.

Olli Rehn -comissari europeu des de 2004 i vicepresident d'afers econòmics de la Comissió des de 2009- va aconseguir el suport de 14 presidents de partit de nou països diferents, que van signar una carta de suport a la seva candidatura el 17 de desembre. Entre ells, el líder dels liberal-demòcrates britànics, Nick Clegg, el president del *FDP* alemany, els presidents dels tres partits finlandesos -*Äländsk*, el Partit del Centre i el partit de la minoria sueca-, els líders dels dos partits suecs -*Folkpartiet* i *Centerpartiet*- i dels dos partits danesos -*Venstre* i *Radical Venstre*-, el primer ministre i líder del Partit Reformista d'Estònia, i els presidents del Moviment dels Drets i les Llibertats de Bulgària, i dels Demòcrates Units de Xipre³⁵.

---

34 Prenent com a referència la distribució de delegats amb dret a vot a partir dels resultats a les darreres eleccions europees establerta en les Regulacions internes del partit.

35 Rehn in pole position to lead EU liberals in 2014 election campaign, Euractiv, 18 december 2013. <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/rehn-surpasses-verhofstadt-favou-news-532421>

En la carta destacaven que els liberals s’havien de sentir “orgullosos de les fites aconseguides en els últims cinc anys i de la influència positiva que havien exercit a la UE” i que l’ALDE havia de prioritzar els reptes de l’estabilitat financera i de la construcció d’una economia més forta i per això havia de triar “un candidat a la presidència de la Comissió que pogués afrontar aquests problemes directament”. En conseqüència, consideraven que Rehn estava “idealment situat” per a afrontar aquests reptes com a president de la Comissió³⁶.

El conjunt d’aquest partits, incloent la majoria de la delegació britànica, haguessin sumat aproximadament uns 120 delegats al Congrés. Per tant, tot i que els mitjans de comunicació apuntaven a Rehn com a favorit, era molt probable que s’arribés al Congrés Extraordinari de l’1 de febrer a Brussel·les en una situació d’empat virtual, que haurien hagut de desfer la vintena de petits partits provinents d’una desena de països -majoritàriament extra-comunitaris- que no havien donat suport a cap candidat, principalment perquè no participen activament en l’activitat política del partit.

La reunió de líders del 19 de desembre va servir per ratificar que els dos candidats tenien suports suficients per guanyar l’elecció i que cap dels dos volia renunciar-hi, de manera que en acabar la reunió el president del partit, Graham Watson, va anunciar que “Com a liberals, no tenim por de la democràcia. Tenim sort de tenir com a mínim dos candidats extremadament ben qualificats que podrien fer una excel·lent feina” com a Presidents de la Comissió³⁷. Tanmateix, en el si de l’organització i entre els líders dels partits -segons fonts internes- va anar creixent el convenciment que si bé Olli Rehn podia ser un magnífic president de la Comissió per aplicar el seu programa econòmic, Guy Verhofstadt podia ser un

36 “Letter of support to Rehn”, signada a Helsinki el 17 de desembre de 2013

37 EU liberal leaders meet to discuss election campaign and common candidate, ALDE Party Press release, 19 december 2013 <http://www.aldeparty.eu/en/press-releases/eu-liberal-leaders-meet-discuss-election-campaign-and-common-candidate>

millor candidat per a la campanya electoral.

És així com finalment es va arribar a un acord, que es va fer públic el 20 de gener i va evitar la votació al Congrés de l'1 de febrer³⁸. L'acord proposava que els dos candidats "lideressin conjuntament la campanya" però que Verhofstadt seria el candidat comú a presidir la Comissió Europea i Olli Rehn es convertiria en el candidat dels liberals per ocupar "un dels altres *senior posts* de la UE, particularment en l'àmbit econòmic i de la política exterior". És a dir, Verhofstadt es convertia en el candidat electoral per liderar el partit durant la campanya i molt probablement seguir presidint el grup dels liberals i demòcrates al Parlament Europeu i Rehn acceptava ser el candidat dels liberals per a convertir-se en vice-president i alt representant de la política exterior europea, o bé en president de l'Eurogrup, en el repartiment de responsabilitats europees posterior a les eleccions. En el mateix comunicat, el president del partit anunciava que proposaria al *Bureau* sotmetre a votació del Congrés una resolució per acceptar l'acord.

Finalment, al Congrés del partit de l'1 de febrer la resolució va rebre el suport del 79,3% dels vots, amb un 14,2% de vots en contra i un 6,5% d'abstencions³⁹. La majoria de vots en contra provenien dels liberal-demòcrates britànics que havien donat suport a Rehn, liderats per Nick Clegg, i que no acceptaven un candidat d'un perfil tant europeista i federalista com el de Verhofstadt. Les abstencions probablement van respondre a la decepció d'una part de les delegacions nòrdiques que van veure com perdien l'oportunitat de tenir un candidat escandinau.

En el Congrés d'elecció del candidat, Verhofstadt va reforçar la idea de que tots dos formarien un "únic tiquet que ajudarà a créixer la família liberal", un tiquet complementari, entre un candidat del

38 Agreement between Olli Rehn and Guy Verhofstadt - statement by ALDE party President, 20 January 2014 <http://www.aldeparty.eu/en/press-releases/agreement-between-olli-rehn-guy-verhofstadt-statement-alde-party-president>

39 Guy Verhofstadt and Olli Rehn to lead election campaign for European Liberals <http://www.aldeparty.eu/en/press-releases/guy-verhofstadt-and-olli-rehn-lead-election-campaign-european-liberals>

Nord i “més racional” i un candidat “més emocional” provinent de l’Europa llatina, que va fer un discurs contra la “solucions fàcils” que ofereixen el nacionalisme, el populisme i l’euroescepticisme, i a favor d’un europeisme capaç d’afrontar “una crisi que no s’ha acabat” i de continuar treballant per a respondre-hi amb solucions concretes⁴⁰.

Per la seva banda, un conciliador Olli Rehn va demanar unitat a tot el partit “per treballar pel mateix objectiu” i “anar junts, com *Simon and Garfunkel*, per construir un pont sobre aigües remogudes”⁴¹. La crida a la unitat, però, no va fer efecte entre els britànics, que no van acceptar l’acord i no van fer campanya per Verhofstadt, en una actitud de no acceptar les decisions preses pels seus companys de partit que, com veurem tot seguit, comparteixen amb els laboristes britànics.

Els liberals, doncs, finalment no van votar tot i que el procés de nominació els havia conduït a una lògica competitiva que hagués pogut acabar amb una votació secreta dels delegats per elegir un dels dos candidats. Un procés que en la tipologia de Srkzypek (2010) podríem considerar relativament obert i competitiu, un model C3 -nominació per part dels partits membres i elecció per part del Congrés o el Consell del partit- que finalment es converteix en un model C2, ja que els delegats no van tenir opció de votar entre els dos candidats, degut a l’acord previ entre les dues candidatures promogut pels líders nacionals i el *bureau* del partit.

En tot cas, el procés dels liberals va posar de manifest que hi havia un interès real en la nominació del candidat per part dels partits nacionals i els seus líders, que van manifestar obertament les seves preferències personals i ideològiques per tal d’influir en l’elecció d’un candidat més proper als seus posicionaments, i no van voler deixar la decisió en mans de les estructures centrals

---

40 <http://www.aldeparty.eu/en/news/verhofstadt-olli-and-me-are-unique-ticket-we-are-winning-team>

41 <http://www.aldeparty.eu/en/news/rehn-we-come-together-simon-and-garfunkel-build-bridge-over-troubled-waters>

del partit europeu o del grup parlamentari, tot i que finalment s'imposés el candidat més europeïsta que tenia el suport de la majoria del grup parlamentari.

2.4. EL PROCÉS D'ELECCIÓ DEL PARTIT DELS SOCIALISTES EUROPEUS

El Partit dels Socialistes Europeus (PSE) va ser un dels primers en assumir el compromís d'escollir un candidat per a la presidència de la Comissió Europea, que va fer públic en el congrés del partit de desembre de 2009⁴², quan va decidir elegir el candidat en un procés “democràtic, transparent i inclusiu”⁴³. A finals de 2010 va crear un grup de treball per discutir i proposar un procés de selecció, que seria discutit i aprovat durant el segon semestre de 2011. Finalment, el Consell del PSE de novembre de 2011 va aprovar un procés d'elecció complex fruit de la negociació entres els partits membres, amb posicions molt diferents sobre l'obertura i la participació de la militància en el procés d'elecció del candidat.

La resolució final -partint dels principis d'obertura, transparència, coherència i competència- establia un procediment molt clar de nominació durant el mes d'octubre de 2013 que havia d'acabar en l'elecció del candidat en un Congrés electoral del PSE a celebrar durant el mes de febrer de 2014, però permetia que cada partit decidís el seu suport a un o altre candidat a través del mecanisme que considerés més oportú, entre els mesos de desembre de 2013 i gener de 2014, respectant els principis de “consulta directa o indirecta als membres del partit i ratificació per un òrgan democràticament elegit”⁴⁴. Aquesta fórmula

---

42 A new way forward, A stronger PES. PES Congress Resolution, Prague, december 2009

43 PES Council Resolution, A democratic and transparent process for designating the PES candidate for the European Commission Presidency, Warsaw, december 2010

44 PES Council Resolution. Selecting our common candidate in 2014. 24 november 2011

permetia celebrar primàries per part d'aquells partits nacionals que ho desitjaven o elegir el candidat a través dels òrgans democràticament elegits del partit.

Ara bé, seguint les decisions preses per cada partit polític nacional, les delegacions nacionals votarien en el Congrés electoral del PSE segons el seu pes en l'organització, però també proporcionalment al nombre de suports interns que cada candidat hagués rebut en el procediment de presa de decisions a nivell nacional. És a dir, si en un partit que tingués 10 vots al Congrés del PSE, un candidat hagués obtingut el 60% dels vots i un altre el 40%, 6 vots anirien per a un candidat i 4 per a l'altre. En cas que cap candidat obtingués la majoria absoluta dels vots, es procediria a la votació secreta i nominal dels delegats per decidir el candidat entre els 2 que haguessin tingut més suports. Aquest procés d'agregació de voluntats d'una certa complexitat hagués pogut comportar notables problemes d'aplicació i és un exemple de com les divergències internes de criteri per elegir el candidat -i la voluntat de crear un sistema absolutament representatiu i proporcional que eviti la discrecionalitat dels delegats- poden donar lloc a sistemes d'elecció poc eficaços.

L'1 d'octubre de 2013, tal i com estava previst, es va obrir el procés de nominacions. Entre l'1 i el 31 d'octubre, els candidats potencials havien d'aconseguir el suport d'un 15% dels 33 partits membres i les 5 organitzacions que en formen part. És a dir, necessitaven la nominació per part d'un partit o organització i el suport de 5 partits o organitzacions més. Només Martin Schulz, president del Parlament Europeu i expresident del grup parlamentari -i nominat pel seu partit, l'SPD alemany- va aconseguir aquests suports però no es va registrar la nominació de cap altre candidat. Es va plantejar la possibilitat que la primera ministra danesa, Helle Thorning-Schmidt, o el líder dels socialistes portuguesos, António José Seguro, presentessin la seva candidatura, però cap dels dos va fer el pas.

Per tant, no hi va haver competència en el procés de nominació

perquè només una persona va buscar els suports necessaris per ser candidat. Paradoxalment, el partit que més va reflexionar, discutir i negociar sobre la metodologia d'elecció del candidat per tal de fer-la oberta, democràtica i competitiva, és un dels partits que va acabar registrant menys competència democràtica en el seu procés de selecció de candidat.

Martin Schulz va rebre el suport dels socialistes, socialdemòcrates i laboristes de 20 partits membres, més el suport del grup dels Socialistes i Demòcrates al Parlament Europeu. Va ser el candidat del sud i de l'est del continent, majoritàriament, amb el suport dels socialistes espanyols, portuguesos, francesos, belgues, i luxemburguesos, dels laboristes maltesos, del PASOK grec i de l'EDEK xipriota, així com de l'SLD polonès, el CSSD txec, l'SMER eslovac, els socialdemòcrates eslovens, els MSZP hongarès, el PSD romanès, i el BSP búlgar, a més del suport dels socialdemòcrates alemanys i austríacs, i dels laboristes irlandesos i noruecs. El conjunt d'aquestes forces polítiques sumaven 265 dels 364 delegats amb dret a vot al Congrés Electoral⁴⁵. A més a més, també comptava amb el suport del *Partito Democratico* italià, que comparteix grup parlamentari amb el PES al Parlament Europeu però que no forma part de les estructures del partit.

En canvi, no va tenir el suport dels laboristes britànics ni dels laboristes holandesos, ni tampoc dels socialdemòcrates escandinaus -danesos, suecs i finlandesos-, ni dels bàltics -estonis i lituans-, ni dels croats. Tampoc va rebre el suport dels *Youth European Socialists* ni de l'organització de dones socialistes. En tot cas, les organitzacions que no li van donar suport o que li eren obertament contràries -com els laboristes britànics- tot just reunien un centenar de delegats al Congrés.

En conseqüència, Martin Schulz va sortir molt reforçat d'aquest procés i des de la confirmació de la seva candidatura pel PSE el dia 6 de novembre, va començar a exercir de candidat *in*

---

45 Delegates to 2014 PES Election Congress on the basis of article 25 of the PES Statues

pectore dels socialistes europeus, encara que la seva candidatura havia de ser ratificada pels partits membres durant els mesos de desembre i gener i aprovada pel Congrés, reunit a Roma, el dia 1 de març. És així com un procés pensat per respondre a un model C3/C4 -nominació per part dels partits polítics nacionals i elecció competitiva per part del Congrés del partit després de garantir la participació dels militants dels partits a nivell nacional- es va convertir, a la pràctica, en un model C1 en què la “designació” del candidat es fa des del *Bureau* del partit després del procés de nominació per part dels partits nacionals.

De fet, el mateix dia que va ser confirmat com a “candidat designat”⁴⁶, Schulz va començar la seva campanya, criticant “aquells que diuen que Europa no necessita una cara per tal que el poble pugui votar-la o que la Comissió no ha de polititzar-se” i afirmant que “la millor manera per aconseguir que la UE treballi de nou per la gent és, primer de tot, involucrant-los”, fent que 390 milions de ciutadans puguin dir la seva en l’elecció del President de la Comissió. I des del mes de novembre va exercir com a candidat reunint-se, entre d’altres, amb els secretaris generals dels partits nacionals per preparar la campanya o amb els activistes del PSE.

Finalment, l’1 de març Schulz va ser elegit com a candidat al Congrés de Roma amb el 91% dels vots dels delegats⁴⁷, pràcticament tots excepte els 33 delegats laboristes britànics i d’Irlanda del Nord, que es van posicionar obertament en contra⁴⁸. Un vot en contra, amb arguments molt durs -qualificant Schulz d’“arxi-federalista i fiscalment irresponsable”- que podrien comportar conseqüències polítiques greus, ja que els laboristes britànics es plantejaven

---

46 PES ratifies nomination fo Martin Schulz a ‘Candidate designate’, PES, 6 november 2013

47 European Socialists Elect Martin Schulz as Candidate for Commission President <http://www.pes.eu/en/news/european-socialists-elect-martin-schulz-candidate-commission-president>

48 Labour rejects left’s candidate for next European commission president. The Guardian, 1 March 2014

abandonar el Partit Socialista Europeu⁴⁹ tot i mantenir-se en el grup parlamentari i no donar suport a Schulz com a candidat en la votació al Parlament Europeu per elegir president de la Comissió, en la mesura que “les prioritats polítiques de Schulz a Europa no representen les del Partit Laborista”. Finalment, la victòria electoral de Juncker va fer irrellevant la seva posició contrària a Schulz -tot i que tampoc li van donar suport com a President del Parlament Europeu- però en cas de victòria de Schulz els laboristes britànics haurien pogut posar en risc l’elecció del nou president de la Comissió.

En tot cas, el rebuig dels laboristes britànics enllaça amb el malestar dels *LibDems* per l’elecció del també “federalista” Verhofstadt i cal posar-lo en relació amb la sortida dels conservadors britànics del grup del PPE fa 5 anys i l’imparable ascens del UKIP, que ha forçat un compromís del primer ministre David Cameron de celebrar un referèndum el 2017 sobre la permanència del Regne Unit a la Unió Europea.

Més enllà d’aquest fet, els socialistes i social-demòcrates europeus van aconseguir construir una candidatura sòlida amb un suport molt majoritari al voltant d’un manifest electoral que -amb el lema “*Towards a new Europe*”- plantejava prioritzar la política de creació de llocs de treball amb un ambiciós pla d’inversió per crear 7 milions de llocs de treball durant la propera legislatura per donar resposta als 27 milions d’europeus a l’atur; la lluita contra el frau i l’evasió fiscal i la ràpida introducció de la Taxa de Transaccions financeres; la construcció d’una Europa social que protegeixi els drets, les llibertats i la diversitat interna; i l’impuls a la participació democràtica en el control de la presa de decisions en les institucions europees.

---

49 UK Labour Party may quit PES over opposition to Schulz. European Voice, 20th March 2014

2.5. EL PROCÉS D'ELECCIÓ DEL PARTIT POPULAR EUROPEU

El Partit Popular Europeu, del que formen part 74 partits de 40 països europeus, acumula bona part del poder polític a les institucions europees abans de les eleccions de 2014, en la mesura que era el principal grup al Parlament Europeu, amb 278 escons, comptava amb 13 dels 28 membres de la Comissió, formava part dels governs d'una majoria d'Estats membres i comptava amb 12 caps de govern de la seva família política entre els 28 que formen el Consell Europeu. Per tant, la decisió sobre el candidat del Partit Popular Europeu era, alhora, la més rellevant i la més complexa. Més rellevant perquè era el partit polític que, *a priori*, tenia més possibilitats de guanyar les eleccions europees, i més complexa perquè bona part dels caps d'estat i de govern que havien de proposar el President de la Comissió, eren de la seva família política.

L'any 2009 el Partit Popular Europeu es va presentar a les eleccions amb un candidat clar -el ja president de la Comissió José Manuel Durao Barroso- tot i que no va liderar una autèntica campanya electoral. I l'any 2012, en el seu darrer Congrés celebrat a Bucarest, va aprovar una resolució en la que es comprometia a que la nova presidència elegida al Congrés "hauria d'acordar un procediment i iniciar un procés intern de nominació d'un candidat comú a President de la propera Comissió Europea, tal i com permeten els Tractats, per presentar-lo a l'electorat com a *frontrunner* del PPE durant la campanya electoral"⁵⁰.

Tanmateix, el Partit Popular Europeu va ser el darrer partit en decidir si presentava un candidat comú a la Presidència de la Comissió Europea abans de les eleccions de maig, degut a les fortes pressions dels 12 primers ministres conservadors per a no

---

⁵⁰ Resolution adopted at the EPP Congress in Bucharest, 17th to the 18th October 2012 on the nomination of a common candidate for the presidency of the European Commission <http://www.epp.eu/sites/default/files/content/documents/1.%20All%20resolutions%2C%20EN.pdf>

elegir candidat abans de les eleccions, inclosa la cancellera Angela Merkel, que obeïen a dues raons de pes.

La primera raó és que la majoria de caps de govern no volien deixar en mans del Parlament Europeu la capacitat d'elegir i legitimar un candidat a la presidència de la Comissió ja que la seva interpretació del Tractat de Lisboa era que si bé el Consell Europeu havia de proposar un candidat “tenint en compte els resultats a les eleccions al Parlament”, això no implicava que els partits haguessin de presentar un candidat comú abans de les eleccions. Per tant, bona part dels membres del Consell Europeu preferien que les eleccions europees no fossin diferents a les anteriors i que, un cop coneguts els resultats, el Consell tingués la llibertat d'elegir un candidat a presidir la Comissió.

La segona, que alguns caps de govern aspiraven a ser elegits com a presidents de la Comissió, però no volien deixar les seves responsabilitats en el govern nacional per a presentar-se com a candidat del PPE a les eleccions i, per tant, pressionaven per evitar que el PPE elegís un candidat abans de les eleccions. Entre aquests, podríem destacar el primer ministre polonès, Donald Tusk; la Presidenta de Lituània, Dalia Grybauskaitė; el primer ministre suec, Fredrik Reinfeldt, el primer ministre finlandès, Jyrki Katainen, el primer ministre Letò, Valdis Dombroskis, o el president irlandès, Enda Kenny. Entre tots ells, qui semblava tenir més possibilitats era el primer ministre polonès, Donald Tusk, però ell mateix es va acabar descartant el juny de 2013⁵¹.

El *Bureau* europeu del partit⁵² i bona part del grup parlamentari eren favorables a obrir un procés de selecció de candidat durant l'any 2013, però les pressions dels primers ministres i líders dels respectius partits van impedir posar en marxa el procés. El

---

51 PM Tusk won't be standing as EC president candidate <http://www.thenews.pl/1/10/Artykul/138172,PM-Tusk-wont-be-standing-as-EC-president-candidate>

52 EPP President on Europe Day: “2014 European elections, a chance for people to choose the next Commission President” <http://www.epp.eu/epp-president-europe-day-2014-european-elections-chance-people-choose-next-commission-president-o>

mes de juny, els líders reunits a Viena van acordar celebrar un Congrés per iniciar la campanya europea els dies 6 i 7 de març a Dublín i van reunir els secretaris generals del partit per començar a coordinar les campanyes, però no van decidir si elegirien un candidat comú i, en cas de fer-ho, quin procés seguirien⁵³. En aquell moment, també estaven sobre la taula els noms dels comissaris europeus Viviane Reading i Michel Barnier, la directora-gerent de l'FMI, Christine Lagarde, i el primer ministre de Luxemburg i ex-president de l'Eurogrup, Jean-Claude Juncker, a qui diversos líders van sondejar després de la renúncia de Tusk⁵⁴.

Al mes de novembre, després de la reelecció d'Angela Merkel com a cancellera i de la mort del president del partit, Wilfried Martens, el nou president –el francès Joseph Daul– va “reconfirmar el compromís del PPE, pres al Congrés de Bucarest, d’emprendre una campanya europea liderada pel nostre candidat comú, que haurà de ser elegit al Congrés de Dublín els dies 6 i 7 de març de 2014”⁵⁵, i va acabar aconseguint que els líders, reunits a la localitat belga de Meise el 19 de desembre, aprovessin el calendari i el procediment de selecció del candidat del PPE per a la presidència de la Comissió Europea⁵⁶: un període de presentació de candidatures entre el 13 de febrer i el 5 de març, el dia abans de començar el Congrés de Dublín; validació de les candidatures el dia 6 de març per part de l'Assemblea política del partit, que les sotmetria a votació del Congrés; votació dels delegats del Congrés per elegir el candidat i posterior proclamació el dia 7 de març. Els

---

53 Vienna: EPP leaders prepare for 2014 European Elections. EPP, 20 June 2013 http://www.epp.eu/sites/default/files/content/press_releases/pdf/viennapr.pdf

54 Bidding Begins for European Commission. Der Spiegel, 7 october 2013 <http://www.spiegel.de/international/europe/european-parties-debate-candidates-to-lead-european-commission-a-926770.html>

55 Joseph Daul elected as the new EPP President <http://www.epp.eu/joseph-daul-elected-new-epp-president-enfr>

56 EPP leaders unveil the selection procedure and timetable for the EPP's candidate for President of the European Commission. EPP, 19 december 2013 <http://www.epp.eu/epp-leaders-unveil-selection-procedure-and-timetable-epp%E2%80%99s-candidate-president-european-commission>

candidats, per ser nominats, necessitarien el suport “del seu partit membre més el suport de dos partits membres més de dos països diferents al país d’origen del candidat”. És a dir, per a ser candidat es requeria el suport, com a mínim, de tres partits membres de tres països diferents.

En aquest sentit, podríem dir que el PPE va escollir un procediment de nominació relativament obert -i molt proper al mecanisme elegit pels liberals-, i que contrasta amb els majors requeriments del Partit Socialista Europeu -6 organitzacions membres- i del Partit Verd Europeu -4 organitzacions-, tot i que en el darrer cas això no va impedir que es presentessin 4 candidats.

Finalment, es van presentar tres candidats: el primer ministre letó Valdis Dombrovskis, l’exprimer ministre luxemburguès Jean-Claude Juncker i el comissari europeu francès, Michel Barnier. Dombrovskis, va presentar la seva candidatura el 18 de febrer amb el suport del seu partit “Unitat”, del partit lituà TS-LKD, i del partit estonià IRL. És a dir, una candidatura bàltica que només reunia 20 delegats amb dret a vot al Congrés de Dublín.

Jean-Claude Juncker va presentar la seva candidatura el dia 27 de febrer amb el suport del seu partit -el luxemburguès CSV-, el de la poderosa CDU alemanya d’Angela Merkel i la Nova Democràcia grega del primer ministre Samaras. Una candidatura que sumava un total de 134 delegats gràcies al suport de la principal delegació, l’alemanya, que aportava 101 delegats de la CDU i la CSU. Michel Barnier va ser el darrer a presentar-se, amb el suport del seu partit -l’UMP-, el *Fidesz* del polèmic president hongarès Víctor Orban, i l’NSI eslovè. En total, 118 delegats. Una candidatura amb capacitat per competir amb Juncker.

Jean-Claude Juncker va fer públiques les seves intencions el dia 9 de gener en una entrevista a una ràdio alemanya⁵⁷ i partia com a favorit en la mesura que va comptar amb el suport d’Angela

---

57 Juncker steps forward for Barroso’s job. EurActiv, 10 January 2014 <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/juncker-steps-forward-barroso-jo-news-532686>

Merkel, que es va fer públic el dia 6 de febrer⁵⁸-abans de l'obertura del termini de presentació de candidatures- probablement per intentar evitar que es presentessin altres candidats. Tanmateix, Barnier no va tirar la tovallola i el dia 13 de febrer va fer pública la seva candidatura i va demanar el suport del seu partit -la UMP- que fins aleshores s'havia mostrat prudent pel seu perfil "massa federalista"⁵⁹.

El procés de decisió sobre el candidat del PPE posa de manifest com la voluntat de les direccions dels partits polítics europeus i dels seus grups parlamentaris, així com de dirigents polítics d'àmplia trajectòria europea com Juncker i Barnier, es va acabar imposant a certes reticències dels partits polítics nacionals i dels seus dirigents, incloent els caps d'Estat i de govern. Podríem dir que en aquest procés -com també en l'elecció dels candidats dels socialistes, els liberals i els verds- la voluntat dels "polítics de Brussel·les" s'ha acabat imposant a la dels "polítics nacionals". Fins i tot la totpoderosa Angela Merkel, que fins al mes de desembre rebutjava l'elecció d'un candidat comú i preferia elegir una persona del perfil de Christine Lagarde passades les eleccions⁶⁰, va acabar donant suport a un candidat com Juncker -amb qui havia protagonitzat sonores desavinences quan era president de l'Eurogrup- com a mal menor -o *second best*-, ja que es va veure obligada per la pressió del Partit Popular Europeu per a presentar un candidat comú abans de les eleccions.

La decisió del PPE d'elegir a un candidat -amb l'acord de tots els seus membres- era molt rellevant, ja que sense la seva concurrència, la campanya de les eleccions europees hauria quedat totalment desvirtuada com a mecanisme per elegir un president de la

---

58 Merkel backs Juncker to lead conservatives in EU elections. Reuters, 6 february 2014 <http://www.reuters.com/article/2014/02/06/us-eu-juncker-merkel-idUSBREA151H520140206>

59 Paris ponders betting on Barnier for top EU job. EurActiv, 3 January 2014 <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/michel-barnier-hope-france-get-t-news-532580>

60 Why Merkel doesn't support Juncker for Commission President. EurActiv, 10 January 2014 <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/merkel-support-juncker-commission-news-532695>

Comissió Europea, ja que no es complirien les dues condicions necessàries que apuntàvem en el primer capítol “cohesió [interna] i competència [entre partits]” (Thomassen, 2002).

El Congrés de Dublín, després de la renúncia de Dombrovskis en favor de Juncker el dia 5 de març, va començar el dijous 6 amb un candidat favorit, Jean-Claude Juncker -amb el suport d’una CDU confiada en obtenir una àmplia majoria- i un *challenger*, Michel Barnier, que va desenvolupar una campanya personal molt activa *in situ* i a través de *twitter*, durant les dues jornades del Congrés. Sota el lema “*If you dream it, you can make it. Vote Barnier 2014*” van repartir uns ‘*blue stickers*’ entre els delegats pro-Barnier -encapçalats pels 68 delegats francesos i els 37 hongaresos- que es van fer molt visibles a la sala i a la xarxa, a través de ‘@votebarnier2014’. Barnier va resistir múltiples pressions per aconseguir que es retirés i va buscar suports fins al darrer moment de la votació, repartint fins i tot fulletons de campanya amb els 5 punts del seu programa⁶¹.

Juncker va fer un discurs -en alemany, anglès i francès- basat en el balanç de la gestió de la crisi des de 2008 i en la seva extensa experiència com a membre del Consell Europeu durant més de 16 anys i president de l’Eurogrup entre 2005 i 2012, “ofereixo la meva experiència, la meva determinació i el meu entusiasme” recordant que “ho havia fet tot per evitar la catàstrofe”. Barnier, en canvi, va fer un discurs de visió i de futur: “Europa necessita una visió i penso que jo puc ajudar a oferir-la (...) Crec que podem proposar un nou horitzó als pobles d’Europa”⁶², va afirmar, intentant generar il·lusió entre els delegats per aconseguir que votessin diferent a les consignes rebudes des de les direccions dels seus partits, majoritàriament favorables a Juncker.

La majoria de caps de delegació que van intervenir durant

61 Barnier, Juncker, deux approches de la démocratie européenne. Contexte, 6 Mars 2014 <https://www.contexte.com/article/elections-europeennes-2014/barnier-juncker-deux-approches-de-la-democratie-europeenne.html>

62 Juncker beats rival in centre-right race for EU presidency. EurActiv, 7 March 2014. <http://www.euractiv.com/eu-elections-2014/beats-top-contender-lead-eu-comm-news-533995>

la jornada de votació no van declarar el sentit del vot de la seva delegació, excepte el francès Jean François Copé i l'hongarès Víctor Orban, els principals suports de Barnier. Altres líders com el finlandès Jirky Kaitanen i el xipriota Nicos Anastasiades també semblaven donar-li suport implícitament. A través de *twitter*, es podia comprovar com diversos delegats eslovens, polonesos, finlandesos, eslovacs, irlandesos i xipriotes donaven suport a Barnier, qui va buscar explícitament el suport de polonesos i espanyols, que amb 68 i 60 delegats respectivament, eren les dues delegacions que podien decantar la balança de la votació, així com els 44 delegats romanesos. De fet, molts delegats espanyols simpatitzaven més amb Barnier que amb Juncker, però el seu president, Mariano Rajoy, va negociar amb Merkel el seu suport a Juncker a canvi de poder obtenir la presidència de l'Eurogrup en el repartiment de responsabilitats institucionals que es va negociar durant l'estiu i la tardor de 2014⁶³.

Finalment, Juncker es va imposar a Barnier amb 382 vots (60,7%) contra 245 (38,9%) dels 629 vots emesos, entre els quals només es van comptabilitzar dos vots en blanc, tot i que més de 180 delegats no van exercir el seu vot entre els 812 amb dret a exercir-lo. És molt difícil fer una aproximació al resultat en termes de delegacions nacionals, però aquesta alta abstenció possiblement va provenir de delegats que no van voler seguir la consigna del seu partit o que es van sentir excessivament pressionats pels delegats de la CDU -que podrien haver arribat a amenaçar algunes delegacions petites amb la seva exclusió de les responsabilitats importants en el grup parlamentari de la propera legislatura⁶⁴- i van voler mostrar així el seu malestar. En tot cas, el resultat de la votació va ser molt més ajustat del que es preveia, i va posar de manifest com els processos competitiu poden resultar

---

63 Rajoy ordena a sus delegados votar a Juncker, el candidato de Merkel. El País, 7 de marzo de 2014

64 Le retour de Jean-Claude Juncker dans l'UE. Contexte, 7 Mars 2014 <https://www.contexte.com/article/elections-europeennes-2014/le-retour-de-jean-claude-juncker-dans-l-ue.html>

imprevisibles, també entre els conservadors europeus.

En donar a conèixer el resultat, el president Joseph Daul va posar l'accent en la importància del mecanisme democràtic d'elecció -per contraposició a l'elecció quasi plebiscitària de Schulz- i va voler reafirmar que si el PPE guanyava les eleccions, el seu candidat seria President de la Comissió, davant els rumors que insinuaven que Juncker estaria més interessat en la presidència del Consell que en la de la Comissió. El propi Juncker, en la roda de premsa posterior al Congrés, va deixar clar que la seva aspiració era la presidència de la Comissió, tot i explicar que no es presentaria com a candidat al Parlament Europeu per Luxemburg “perquè el seu objectiu no és ser diputat al Parlament Europeu” i afirmar “No em sento ofès perquè es pensi en mi, alhora, per les presidències de la Comissió i del Consell”, deixant clar que per ell aspirar a la presidència de la Comissió no era incompatible amb mantenir les aspiracions a la presidència del Consell Europeu, segons quins fossin els resultats de les eleccions europees i els nous equilibris de forces entre famílies ideològiques⁶⁵.

En qualsevol cas, el PPE va sortir del Congrés de Dublín amb un “candidat comú”, elegit pels delegats, que va iniciar ràpidament la seva campanya amb el suport de l'organització del partit europeu, que tenia preparats els seus cartells electorals -i una pàgina web del candidat- des del mateix matí de l'elecció.

Sota el lema “*Experience. Solidarity. Future*”, el Congrés també va aprovar el seu manifest i un programa d'acció⁶⁶. El manifest, un text electoral breu, posava l'accent en les reformes que porten al creixement econòmic i en la combinació de la lliure circulació dels “europeus dins Europa” amb el “control de la immigració cap a Europa per assegurar la seguretat interna”. El manifest també es proposava com a prioritat la lluita contra el crim organitzat i la garantia de la protecció de dades “com a un dret humà”, i

---

65 Extractes de la roda de premsa de Juncker posterior a la seva elecció retransmesa en directe a través de la pàgina <http://dublin2014.epp.eu/>

66 Electoral Platform. EPP Dublin Congress. <http://dublin2014.epp.eu/documentation/>

pretenia ser “més prudent amb l’ampliació de la UE” alhora que es proposava “expandir la democràcia i l’imperi de la llei en el veïnatge immediat”. Un programa clar i concís que contrastava amb el Programa d’Acció, molt més ampli, i amb un to més constructiu i de futur, que incloïa el seu model d’integració europea, i que es presentava com el seu “programa de govern” per als anys 2014-2019, amb la clara ambició de seguir sent el primer partit d’Europa a les tres institucions: el Parlament, la Comissió i el Consell.

2.6 CONCLUSIONS DELS PROCESSOS DE NOMINACIÓ I SELECCIÓ DELS CANDIDATS

Un cop analitzats els cinc processos de nominació i selecció de candidats podem extreure’n les primeres conclusions. En primer lloc, cal dir que els cinc principals partits han fet un pas molt rellevant en el procés de “politització” de les eleccions europees elegint un “candidat comú” per a la presidència de la Comissió. No era una decisió evident ni que es pogués donar per descomptada. De fet, el Partit Popular Europeu no va prendre la decisió fins al mes de desembre de 2013, quan els altres 4 partits ja havien elegit o havien obert el procés per elegir el seu candidat. Per tant, cal posar en valor aquesta decisió. Si un dels dos grans partits no hagués decidit donar suport a un candidat comú no hi hagués hagut procés. Per tant, s’ha complert la primera condició del procés.

En segon lloc, cal posar en valor que quatre dels cinc partits -tots excepte l’Esquerra Europea- han articulats processos de nominació i elecció d’aquests candidats que han transcendit les lògiques polítiques nacionals, donant lloc a una competència real entre dirigents polítics d’àmbit europeu per assolir la nominació i ser elegits, en processos que podem caracteritzar de forma diferent mesurant en quina mesura han promogut la participació dels partits polítics nacionals en el procés de

nominació i han deixat en mans d'òrgans polítics europeus l'elecció definitiva del candidat.

Per tant, podem concloure que el procés més obert i participatiu de selecció del candidat, ha sigut el procés del Partit Verd Europeu -amb un sistema de nominació per part dels partits nacionals i d'elecció en primàries obertes als electors- i el sistema més tancat el del Partit de l'Esquerra Europea, amb un sistema no competitiu de nominació i selecció per part dels líders nacionals, tot i que l'elecció fos aprovada pel congrés del partit. Entre els dos models, els tres principals partits van optar per un model mixt de nominació per part dels partits nacionals i elecció dels delegats del congrés del partit europeu, tot i que només en el cas del Partit Popular Europeu l'elecció final va ser competitiva.

Aquests processos de selecció han tingut dues característiques comunes: la voluntat dels dirigents polítics europeus -presidents dels partits i dels grups parlamentaris, eurodiputats i comissaris- de fer prevaldre la lògica europea i l'interès general de la família política, als interessos i lògiques nacionals; i la voluntat dels partits polítics nacionals -i els seus dirigents- de participar activament en la nominació dels candidats, afavorint el candidat que creien més proper als seus valors i interessos, de manera que es consolida així el procés d'uropeïtzació dels partits polítics a nivell nacional.

En aquest sentit, resulta rellevant assenyalar que tots els candidats a la nominació de tots els partits -excepte Alexis Tsipras- eren dirigents polítics de les institucions europees (eurodiputats, membres de la comissió, expresidents de l'Eurogrup) que han aconseguit imposar la lògica de la nominació d'un candidat comú en contra de l'opinió -en ocasions majoritària- de les direccions dels partits polítics nacionals i dels seus líders -molt especialment els que exercien de caps d'Estat o de govern.

Martin Schulz, portaveu dels socialistes al Parlament Europeu durant 10 anys, es va imposar a l'escepticisme de diversos partits membres del PSE -com els laboristes britànics i holandesos o la socialdemocràcia nòrdica- amb un discurs clarament social-

TAULA 2. MODELS DE SELECCIÓ DELS CANDIDATS

NOMINACIÓ	ELECCIÓ	BUREAU PARTIT EUROPEU (1)	LÍDERS PARTITS NACIONALS (2)	CONGRÉS DEL PARTIT EUROPEU (3)	ACTIVISTES O ELEC-TORS (4)
Bureau partit europeu (A)					
Líders partits nacionals (B)			Party of European Left (EL)		
Partits nacionals (C)				Alliance of Liberals and Democrats for Europe (ALDE) Party of European Socialists (PES) European People's Party (EPP)	European Green Party (EGP)
Activistes (D)					

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DELS MODELS DEFINITS PER SKRZYPEK (2010)

demòcrata i europeista; els 4 candidats dels Verds van construir una campanya pròpia que transcendia els suports rebuts dels partits nacionals i la guanyadora, Ska Keller, va guanyar gràcies a la xarxa paneuropea de la Federació dels Joves Verds Europeus; Verhofstadt i Rehn van protagonitzar un duel fins a les portes del Congrés dels liberals per acabar assolint un pacte en què el guanyador ha sigut el president del grup parlamentari, Guy Verhofstadt, qui millor representava l'europeisme que caracteritza els liberal-demòcrates europeus; i finalment, el procés de selecció d'un candidat del Partit Popular Europeu es pot considerar un èxit de dos polítics d'àmplia trajectòria europea -Juncker i Barnier- en contra de l'opinió de 12 primers ministres, que volien mantenir les mans lliures per elegir un candidat després de les eleccions.

Com hem apuntat anteriorment, també cal assenyalar que els processos de selecció de candidats han accentuat l'“europeïtzació” dels partits polítics nacionals que han hagut de posicionar-se sobre els candidats i ser partícips d'un procés de selecció que transcendia les tradicionals lògiques nacionals. D'una banda, els partits polítics nacionals que es troben a l'oposició en els seus països -sobretot aquells de la perifèria europea més tocats per la crisi- han vist en l'elecció d'un candidat comú una oportunitat per incardinar el seu projecte nacional en un projecte més ampli, en un moment en què molts partits han perdut capacitat real d'incidència en la política del govern, molt mediatitzada per les decisions preses des de les institucions europees. D'altra banda, els partits polítics nacionals que tenen responsabilitats de govern també s'han vist finalment involucrats en aquest procés -de grat o per força- i han apostat clarament per un candidat en els processos de nominació i acceptat la derrota política -quan ha sigut el cas- tot i que, com veurem en el proper capítol, no tots els partits polítics nacionals van fer campanya amb la mateixa intensitat a favor dels “candidats comuns” i alguns -com els partits polítics britànics- es van negar a acceptar la lògica democràtica europea, situant-se -un cop més- fora del consens majoritari.

Per tant, podem afirmar que els processos de selecció de candidats van reforçar la “politització” dels partits polítics europeus -generant dinàmiques de debat polític i competència interna- i l'“europeïtzació” dels partits polítics nacionals, que s'han hagut de plantejar les eleccions en clau europea. En el proper capítol veurem com aquestes lògiques es van accentuar durant la campanya electoral i podrem valorar en quina mesura s'ha produït un procés real de “politització” i “europeïtzació” de les eleccions que pugui donar lloc a l'establiment dels mecanismes característics d'una “política democràtica” en el sistema institucional de la Unió Europea.

3. LA CAMPANYA DELS CANDIDATS A LA PRESIDÈNCIA DE LA COMISSIÓ

En el capítol anterior hem analitzat com van ser elegits els 5 candidats a la presidència de la Comissió per part dels cinc principals partits europeus. En aquest tercer capítol analitzarem la campanya de les eleccions europees des d'una doble perspectiva: primer, analitzarem les campanyes electorals de cada un dels candidats, i després valorarem els debats electorals i l'impacte mediàtic i electoral que va tenir la campanya en els mitjans de comunicació nacionals i en els resultats.

Començarem analitzant la campanya de cada un dels candidats fixant-nos en els països que van visitar i les entrevistes que van concedir als mitjans de comunicació nacionals, com un indicador d'europèitització de la campanya electoral. Tot seguit, analitzarem els debats entre els cinc candidats, i el seu impacte, així com la cobertura general de la campanya electoral europea per part dels mitjans de comunicació nacionals, per valorar si es van produir diferències substancials en els graus d'europèitització de la campanya electoral en els àmbits nacionals.

La informació de la que disposem en relació a les visites de campanya dels candidats és exhaustiva i es basa en el seguiment sistemàtic de les fonts primàries -les pàgines web i perfils socials dels partits europeus i dels seus candidats- degudament contrastats. No podem dir el mateix, però, de la presència de la campanya en els mitjans de comunicació. En aquest cas, ens hem basat en dues fonts: en el cas de les entrevistes als candidats, hem

obtingut la informació dels propis partits polítics europeus, que no ofereixen una informació exhaustiva; i en el cas de la presència de la campanya electoral als mitjans de comunicació nacionals, hem utilitzat agregadors digitals de notícies que sistematitzen la informació apareguda en premsa en diferents països europeus i un estudi elaborat per la Direcció General de Comunicació del Parlament Europeu.

És en base a aquestes dades, que hem intentat valorar el grau d'uropeïtzació de les campanyes electorals, en l'àmbit europeu i en els àmbits nacionals, per tal de validar la nostra hipòtesi sobre l'impacte de la campanya dels candidats en l'uropeïtzació de la campanya electoral. És a dir, si una major presència dels candidats a la Comissió Europea en un determinat país, ha contribuït a l'uropeïtzació de la campanya electoral en l'àmbit nacional.

3.1 ANÀLISI DE LA CAMPANYA DELS CANDIDATS

3.1.1. LA CAMPANYA DE JEAN-CLAUDE JUNCKER

El candidat popular, Jean-Claude Juncker, elegit el 7 de març, es va presentar com a candidat les primeres dues setmanes amb entrevistes als principals diaris francesos i alemanys, a la televisió pública alemanya i a la televisió grega MEGA. L'ordre podria entendre's com una mostra de les seves prioritats: Alemanya, França i Grècia. Unes prioritats que casaven amb els suports que havia rebut per ser elegit candidat. Recordem que Juncker és proposat per la CDU alemanya i la Nova Democràcia grega i que va tenir com adversari al congrés del PPE a Dublín, al francès Michel Barnier.

Durant els mesos de març, abril, i maig, Juncker va concedir més de 40 entrevistes a mitjans de 9 països:

Durant 8 setmanes Juncker va realitzar 25 desplaçaments de campanya a 16 països de la Unió: 7 a Alemanya, 3 a França, i 1 a Bèlgica, Països Baixos, Finlàndia, Letònia, Polònia, Bulgària, Malta, Xipre, Eslovàquia, Àustria, Espanya, Portugal, Grècia i Luxemburg,

TAULA 3. ENTREVISTES CONCEDIDES PEL CANDIDAT JEAN-CLAUDE JUNCKER

PAÍS	Nº D'ENTREVISTES	MITJANS
Alemanya	13	Der Spiegel, Die Welt, Süddeutsche Zeitung, Handelsblatt, ZDF TV, Stuttgarter Zeitung, Hannoversche Allgemeine Zeitung, Neue Zürcher Zeitung (...)
França	8	Le Monde (2), Le Figaro, L'Express, ARTE, AFP, France 2 TV, Europe 1
Espanya	7	El País (2), ABC, El Mundo, La Vanguardia, El Correo, Cinco Dias.
Grècia	6	MEGA TV, Kathimerini, Emea, Skai, To Vima
Itàlia	3	La Stampa, Il Secolo XIX, Linkiesta
Regne Unit	2	The Guardian, The Independent
Bèlgica	1	Le Soir
Països Baixos	1	De Standaard
Romania	1	Calea Europeana
Hongria	1	Magyar Hírlap

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

convidat pels respectius partits polítics de la família popular.

Va participar en més de 65 actes de campanya -la majoria d'ells, conferències públiques, actes institucionals rodes de premsa, i visites a empreses- en més de 30 ciutats europees. A Madrid, Viena, Bratislava i Poznán (Polònia) va realitzar visites d'una sola jornada, però a França, Portugal, Grècia, Xipre i Letònia va realitzar visites de dos dies fent campanya a diverses ciutats. A Portugal, per exemple, va participar en actes a Lisboa, Porto i Mafra, i a França va fer campanya a París, Bordeus i Estrasburg. A Alemanya va fer campanya en 5 ciutats (incloent Berlín, Munic, i Düsseldorf).

Cal destacar que no va fer campanya en dos dels grans països

de la Unió: Itàlia i el Regne Unit. A Itàlia per les males relacions amb el partit de Silvio Berlusconi, que no el va convidar a fer campanya. Al Regne Unit per la inexistència d'un partit membre del Partit Popular Europeu.

Les dades indiquen, doncs, que la campanya de Juncker es va centrar principalment a Alemanya i va procurar tenir presència, principalment, en els països amb governs de partits membres del Partit Popular Europeu, sobretot de la perifèria europea: Espanya, Portugal, Grècia, Xipre, Malta, Polònia, Letònia, i Eslovàquia. Podríem dir que Juncker va fer el *tour* dels presidents i primers ministres que li havien donat suport al Congrés del PPE i que després havien de proposar-lo en el Consell Europeu.

Els missatges de la campanya es van centrar en dues idees principals: promoure el creixement sense deute i reunificar una Europa dividida per les conseqüències de la crisi. Va reivindicar una Europa que se centri en allò important “*A Big Europe for the big things*”, i va defensar les reformes i els ajustos aplicats en els països més afectats per la crisi posant l'accent en el coratge dels seus governants i en la capacitat d'Europa per salvar la unitat de l'Euro i vèncer a aquells que van apostar contra l'Euro.

En els seus desplaçaments va participar en diversos actes institucionals de celebració dels 10 anys de l'ampliació, a Xipre i a Eslovàquia, on va aprofitar per reivindicar el procés d'ampliació com una “*win win situation*” comproment-se a treballar per tal que el procés segueixi essent “*a successful story*”⁶⁷.

3.1.2. LA CAMPANYA DE MARTIN SCHULZ

El candidat socialista va iniciar la seva campanya abans que el candidat popular. Va començar els seus actes de campanya immediatament després de la seva elecció, l'1 de març a Roma. Durant 12 setmanes va realitzar 45 desplaçaments de campanya a 20 països: 14 a Alemanya, 6 a França (París, Lió,

---

67 “A brave Europe” speech in Bratislava. EPP Press Release, 6th May 2014.

Estrasburg, Brest), 3 a Espanya (Madrid, Màlaga, Barcelona) i Itàlia (Verona, Trieste, Piombino), 2 a Portugal (Lisboa i Porto), Bèlgica i Àustria i 1 a Grècia, Eslovènia, Dinamarca, Finlàndia, República Txeca, Luxemburg, Bulgària, Romania, Irlanda i Irlanda del Nord, Polònia, Malta, Suècia i Croàcia. Els únics països que no va visitar van ser: Lituània, Letònia, Estònia, Hongria, Eslovàquia, Xipre, Països Baixos i Gran Bretanya. Els dos darrers per fortes discrepàncies amb els partits laboristes d'ambdós països.

Schulz va participar en més de 67 actes de campanya, la majoria mítings de partit, en més de 40 ciutats europees. Els actes electorals més importants -i amb més participació- van tenir lloc a Atenes, París, Sofia, Bucarest, Dortmund, Màlaga, Barcelona i Lió. Va ser una campanya clàssica de grans mítings i mobilització dels militants, però amb poques conferències de premsa i entrevistes als mitjans⁶⁸.

La campanya de Schulz, també molt centrada a Alemanya -on era cap de llista nacional- va voler estar també molt present a França i, en menor mesura, als dos grans països del sud: Espanya i Itàlia. El candidat socialista va visitar la majoria de països que han patit més la crisi econòmica (Portugal, Grècia, Irlanda, Eslovènia) i va realitzar actes de campanya en els principals països de l'Europa de l'Est (Polònia, Romania, República Txeca, Bulgària) i en els tres països escandinaus (Suècia, Dinamarca i Finlàndia) de llarga tradició socialdemòcrata, però que no havien donat suport a la seva candidatura. En general, va ser una campanya centrada en l'eix franco-alemany i en els principals països de l'est i el sud d'Europa, els principals suports de la candidatura de Schulz i d'on van provenir també la majoria dels seus vots, com veurem més endavant.

Els missatges de la campanya es van centrar en la lluita contra la crisi econòmica i l'atur -sobretot el juvenil- amb polítiques d'inversió i creixement a nivell europeu. Va fixar-se la creació de

---

68 Tanmateix, a diferència dels altres candidats, no disposem d'una llista de les entrevistes que va concedir Martin Schulz durant la campanya.

llocs de treball com la principal prioritat, i va defensar una política de re-industrialització d'Europa i un sistema de salari mínim per a tots els treballadors europeus. D'altra banda, va posar l'accent en la igualtat dels països europeus superant la fractura entre països del nord i del sud, i va mantenir un discurs fort contra el populisme anti-europeu que explota les frustracions dels ciutadans, especialment a França.

3.1.3. LA CAMPANYA DE GUY VERHOFSTADT

El candidat liberal va començar la seva campanya a principis de març i en 12 setmanes va realitzar 28 desplaçaments de campanya a 17 països: 3 a Bèlgica, França (París i Lió) i Itàlia (Roma, Milà i Florència), 2 a Grècia (Atenes), Àustria (Viena), Polònia (Katevice i Szcecin), la República Txeca (Praga), Suècia (Uppsala i Estocolm) i Espanya (Bilbao i Barcelona); i 1 a Gran Bretanya (Manchester), Eslovènia (Ljubliana), Països Baixos (La Haia), Croàcia (Zagreb), Romania (Bucarest), Alemanya (Karlsruhe), Irlanda (Dublín) i Luxemburg.

Resulta significatiu que pràcticament no fes campanya a Gran Bretanya i Alemanya, d'on provenien la majoria de diputats del grup parlamentari de l'anterior legislatura. Ni l'FDP alemany ni els *LibDems* britànics el volien de candidat, i no el van convidar a fer campanya. Només va fer una conferència a la Universitat de Manchester i un acte electoral a Baden Württemberg.

Com en els casos de Juncker i Schulz, la seva campanya es va centrar en els països que li havien donat suport com a candidat, més enllà de la força del pes dels partits liberals a nivell nacional. Per aquesta raó, pràcticament no va fer campanya als països escandinaus i bàltics -que havien donat suport a Olli Rehn en el procés de selecció del candidat dels liberals-.

En canvi, Verhofstadt va estar molt present a Bèlgica -on era cap de llista- a França -on va rebre i donar suport a la llista electoral de centre *L'Alternative*, i a Itàlia, on es va configurar una llista de centre, *Scelta Europea*, que portava el nom de Verhofstadt

TAULA 4: ENTREVISTES CONCEDIDES PER GUY VERHOFSTADT

PAÍS	Nº ENTREVISTES	MITJANS
França	12	France 2, Europe 1, France 24, France Culture, France Info, TV5 Monde, Le Monde, Libération, Europe Hebdo, France Ouest, L'Opinion, atlantico.fr
Bèlgica	10	Le Soir (2), De Staandaard, RBTF, VTM TV, Echo, Dag Allemaal, International Onderneme, HUMO.
Grècia	4	ERT TV, TVXS, Protothema, Kathimerini
Països Baixos	3	De Morgen, De Standaard, noordhollandsdagblad.nl
Itàlia	2	Sky TV, Linkiesta
Espanya	2	La Vanguardia, El Mundo
Regne Unit	1	LSE Euorpp Blog
Àustria	1	Format
Alemanya	1	Baden TV
Suècia	1	Thelocal.se
Estònia	1	Arvamus
Dinamarca	1	Raeson.dk

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

en els materials de campanya, tot i que va tenir poc èxit electoral. La seva presència a Grècia també va ser més testimonial que efectiva. Finalment, cal destacar el seu suport al nou partit liberal austríac NEOS, al nou partit txec ANO 2011 i la seva presència en el llançament de campanya electoral dels Països Baixos, on els tres partits del grup liberal van acabar guanyant clarament les eleccions. En total, va participar en més de 44 actes de campanya en 25 ciutats europees, la majoria conferències públiques, rodes de premsa i actes de partit.

Més enllà de la presència en el territori, el candidat liberal va fer una aposta important per la presència als mitjans de comunicació. Va ser entrevistat per 39 mitjans (de premsa, ràdio, TV i digitals) de 12 països de la Unió, principalment a França i Bèlgica. Tanmateix només a França, Bèlgica, Grècia, els Països Baixos i Espanya va tenir accés a mitjans d'àmbit nacional.

El seu discurs de campanya es va centrar en dos missatges principals: la necessitat de donar un nou impuls a la integració europea recuperant la funció de lideratge de la presidència de la Comissió, reivindicant la seva independència en relació als governs, i la voluntat de posar en marxa el seu “*Plan 4 Europe*”, un pla de creixement econòmic basat en una combinació d'inversions a escala europea i profundes reformes estructurals a nivell nacional. En aquest sentit, va criticar amb duresa la gestió de la crisi grega tant des de les institucions comunitàries com des dels dos principals partits grecs -Nova Democràcia i el PASOK- a qui va acusar de no fer cap reforma real ni assumir les seves pròpies responsabilitats en la gestió de la crisi.

3.1.4. LA CAMPANYA DE SKA KELLER I JOSÉ BOVÉ

La campanya dels verds pretenia basar-se en la “participació, transnacionalització, el Manifest Comú i la personalització” -convertint Ska Keller i José Bové en “les cares i les veus” de la campanya en suport als partits membres- i oferia als activistes material propi i eines *on-line* per tal de fer campanya digital⁶⁹. En la línia establerta pels verds per tal de garantir la paritat de gènere, Ska Keller i José Bové compartien el lideratge de la campanya, però a la pràctica Keller es va convertir en la cara més visible -la *spitzenkandidaten* dels Verds europeus- tant en els debats amb els altres candidats com en els desplaçaments de campanya.

Keller, en 12 setmanes, va realitzar 24 desplaçaments de

---

69 Greens present their common European campaign, European Greens, 19 February 2014 <http://europeangreens.eu/news/greens-present-their-common-european-campaign>

campanya a 11 països: 5 a Alemanya (Berlín (2), Leipzig, Brandenburg, Halle) Espanya (Barcelona (3), Madrid, i Ceuta), 4 a França (Limoges, Estrasburg, Toulouse, Agen, Lille), 2 a Bèlgica (Brussel·les) i Dinamarca (Copenhague), i 1 a Croàcia (Zagreb), Suècia (Estocolm), Àustria (Viena), República Txeca (Praga), Finlàndia (Helsinki) i Gran Bretanya (Londres). José Bové només va fer campanya a França, amb un desplaçament de campanya a Roma. Keller va participar en més de 30 actes de campanya i Bové en més de 10. En total, més de 20 ciutats visitades. Per tant, els candidats dels verds van fer campanya a 12 països que formen el *central core* del Partit Verd Europeu: l'eix franco-alemany i els països escandinaus amb un suport especial en països on podia créixer substancialment la representació dels verds, com Espanya, la República Txeca i Croàcia.

Entre els dos van donar com a mínim 15 entrevistes, la majoria a França (Le Monde, La Tribune, Yahoo.fr, i 2 a Libération) i Espanya (La Vanguardia, El Periódico, El Confidencial, El Punt Avui, Canal 3/24). Ska Keller, tot i ser candidata a Eurodiputada per Alemanya només consta que donés una entrevista en un mitjà de comunicació alemany, a *Deutsche Welle*, probablement pel seu enfrontament amb la candidata de *Die Grüne*, Rebecca Harms.

Els missatges de la campanya dels Verds es van centrar en la promoció d'un "*Green New Deal*" europeu que desenvolupi un model de creixement basat en les energies renovables, i en la crítica al Partenariat Transatlàntic de Comerç i Inversió (TTIP), que havia sigut aprovat al Parlament Europeu amb el vot de populars, socialistes i liberals. Els verds es presentaven com una opció clarament europeista però que no participa dels acords dels tres partits de l'*establishment* europeu, criticant molt especialment els acords del candidat socialista, Martin Schulz, amb el Partit Popular Europeu.

3.1.5. LA CAMPANYA D'ALEXIS TSIPRAS

Alexis Tsipras no era candidat al Parlament Europeu, com tampoc Jean-Claude Juncker, i va liderar la campanya de l'Esquerra Europea com un complement de la campanya de Syriza a Grècia, amb l'objectiu de guanyar-hi les eleccions, com així va ser⁷⁰. Per tant, va fer relativament poca campanya fora de Grècia⁷¹.

Tanmateix, entre febrer i maig, Tsipras va realitzar 13 desplaçaments de campanya a 8 països: 5 a Itàlia (Roma, Milano, Palermo, Torino, Bolonya), 2 a França (París), i 1 a Eslovènia (Ljubljana), Irlanda (Dublín), Portugal (Porto), Espanya (Santiago), República Txeca (Praga) i Alemanya (Berlín). En total, va participar en 21 actes de campanya en 12 ciutats europees.

Va participar principalment en mítings electorals de partit, els més importants a París i a Bolonya, on va tenir lloc un simbòlic míting públic a la ciutat referent de l'antic PCI. De fet, la distribució geogràfica de la seva campanya mostra que va resseguir la petjada dels principals partits comunistes dels països llatins. Només a Espanya no va tenir una presència important, degut principalment a la reserva del PCE de fer campanya pel líder d'un partit, Syriza, que a Grècia competeix amb l'històric partit comunista grec. La resposta electoral a aquesta curiosa reserva va ser clara. El líder de Podemos, Pablo Iglesias -competència directa de la IU liderada pel PCE- es va convertir en la nova referència del grup parlamentari de l'esquerra europea en la sessió constitutiva del Parlament.

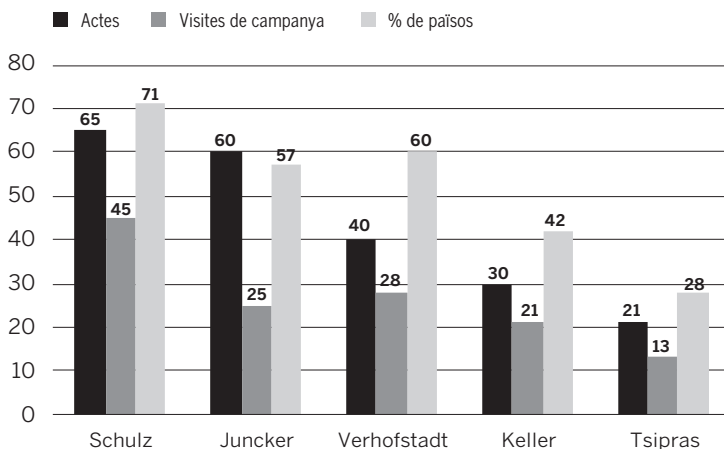
En relació als mitjans de comunicació, Tsipras va donar més de 10 entrevistes, especialment a França (*NouvelObs*, *Le Monde*, *L'Humanité...*), i Itàlia (*La Repubblica*, *La Sette TV...*), però també a Eslovènia, Suècia, el Regne Unit (*The Guardian*) i Alemanya (*Neues Deutschland*).

Els missatges de la campanya de Tsipras es van centrar en el

⁷⁰ Syriza va guanyar les eleccions europees a Grècia amb el 26,5% dels vots.

⁷¹ No tenim dades de la participació de Tsipras en actes electorals de Syriza a Grècia, però no ho considerem rellevant per aquest estudi, ja que la seva presència dins i fora del seu país no va resultar gens equilibrada, com sí que ho va ser en la campanya de Martin Schulz.

GRÀFIC 2. ACTES, VISITES DE CAMPANYA I % DE PAÏSOS VISITATS PELS CANDIDATS

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

rebuig frontal a les polítiques d'austeritat econòmica “imposades” per la *Troika* europea i la crítica a la gestió de la crisi econòmica per part de les institucions comunitàries i els governs europeus. En els multitudinaris mítings electorals va carregar contra “el govern de la banca”, va alertar sobre la necessitat de triar entre “Austeritat o Democràcia” i va fer una crida a “construir noves aliances” per fer possible “una Europa de la solidaritat”, defensant que el Partit de l'Esquerra Europea és “la única alternativa real i factible” a Europa, fet que els diferenciaria tant dels partits de l'establishment com també dels nous populismes, com el de Beppe Grillo a Itàlia⁷².

Amb les dades de què disposem podem afirmar que les campanyes dels 5 candidats a la presidència de la Comissió Europea van ser certament desiguals. El candidat que va realitzar

⁷² Missatges de campanya extrets de les notícies de la pàgina <http://www.alexistsipras.eu/index.php/campaign/highlights>

més actes electorals en més països de la Unió va ser Martin Schulz (més de 65 actes de campanya en 45 desplaçaments a 20 països), seguit per Jean-Claude Juncker (més de 60 actes en 25 desplaçaments a 16 països) i Guy Verhofstadt (més de 40 actes en 28 desplaçaments a 17 països). A una certa distància, Ska Keller (més de 30 actes en 21 desplaçaments a 12 països), i finalment Alexis Tsipras (21 actes en 13 desplaçaments a 8 països).

És a dir, el candidat Schulz va visitar el 71% dels països de la Unió en 12 setmanes, Verhofstadt el 60% dels països en 12 setmanes, mentre que Juncker va visitar el 57% dels països en només 8 setmanes. Els verds, per la seva banda, només van fer campanya en un 42% dels països i Tsipras en el 28%, mostrant una diferència notable en relació a les campanyes dels tres primers.

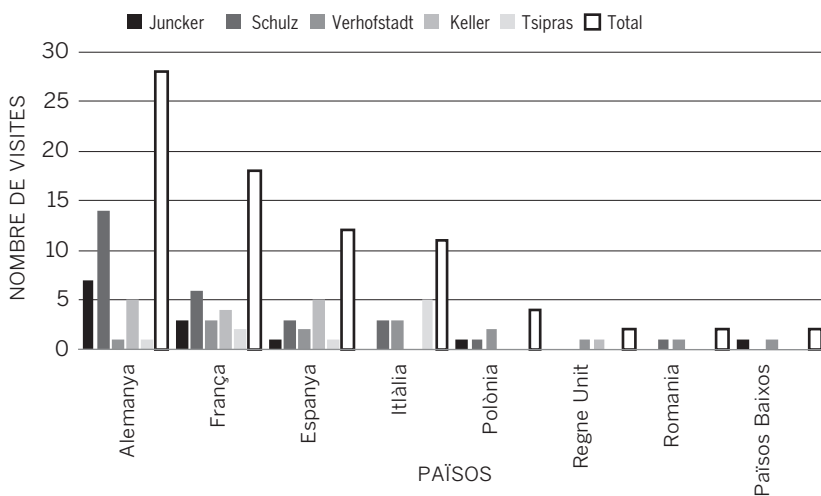
3.1.6 LA CAMPANYA EUROPEA PER PAÏSOS

Els tres països més visitats pels candidats van ser Alemanya (28 visites), França (18), i Espanya (12). De fet, aquests van ser els tres únics països on van fer campanya els 5 candidats. Itàlia va ser visitada en 11 ocasions per quatre candidats (Tsipras, Schulz, Verhofstadt i Bové) i Bèlgica va ser visitada en 8 ocasions per 4 candidats (Verhofstadt, Schulz, Keller i Juncker).

Si prenem en consideració els altres grans països de la Unió, al costat oposat hi trobem Polònia, que només va rebre 4 visites de 3 candidats (Verhofstadt, Juncker i Schulz); el Regne Unit, que només va rebre 2 visites de 2 candidats en actes no estrictament electorals (Verhofstadt i Keller); Romania, amb 2 visites de Schulz i Verhofstadt; i els Països Baixos, que només van rebre la visita de Verhofstadt i Juncker.

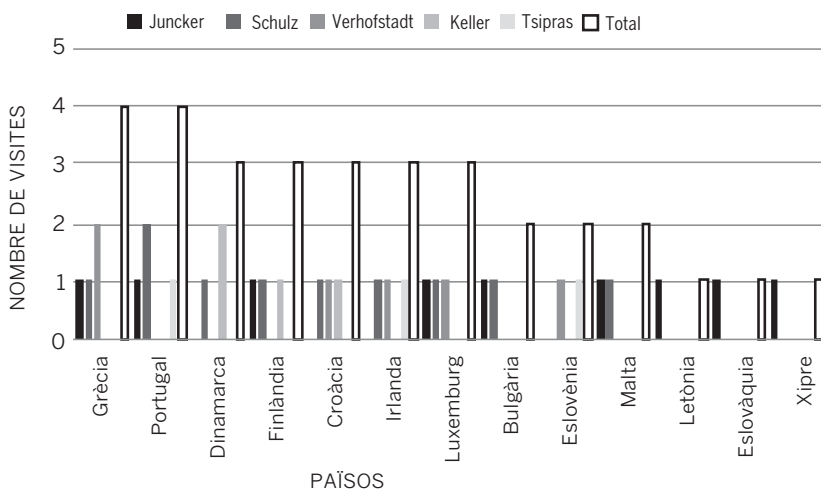
Podem constatar, doncs, una dinàmica que diferencia en certa manera els 4 grans països de la zona Euro -Alemanya, França, Itàlia i Espanya- del Regne Unit i els grans països de l'Est d'Europa, menys vinculats a la lògica de la campanya europea, com també ho ha estat els Països Baixos, un país fundador de la UE on ha crescut fortament l'euroescepticisme en la darrera dècada.

GRÀFIC 3. VISITES DE CAMPANYA DELS CANDIDATS ALS PRINCIPALS PAÏSOS DE LA UE

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

GRÀFIC 4. VISITES DE CAMPANYA DELS CANDIDATS A PAÏSOS MITJANS I PETITS DE LA UE

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA

Entre els països mitjans i petits, veiem novament una certa fractura entre els països que es van adherir abans o després de 2004. Els candidats van visitar més Bèlgica, Àustria, Grècia, Suècia, Portugal, Dinamarca, Finlàndia i Irlanda, que Bulgària, Letònia o Eslovàquia. Entre els països de nova adhesió, només la República Txeca, Croàcia i Eslovènia destaquen com a països que van acollir un nombre d'actes electorals dels candidats europeus similars a països de la mateixa mida però amb més antiguitat en el club comunitari. Finalment destacar que 3 països no van ser visitats per cap candidat: Hongria, Lituània i Estònia.

3.2. ELS DEBATS ELECTORALS ENTRE ELS CANDIDATS I LA SEVA COBERTURA MEDIÀTICA

La campanya electoral de 2014 es va iniciar sense pautes clares. Era la primera vegada que hi hauria candidats a la presidència de la Comissió que podrien desenvolupar una campanya electoral comparable a les campanyes electorals nacionals. Els partits polítics europeus no havien desenvolupat mai una campanya d'aquestes característiques i tampoc el Parlament Europeu, com a institució, s'hi havia enfrontat mai.

La primera decisió significativa que es va prendre amb l'objectiu d'organitzar una campanya electoral el més semblant possible a una campanya electoral nacional, va ser acordar l'organització d'un debat entre els candidats. L'organitzaria el Parlament Europeu a la seva seu de Brussel·les i es transmetria a través de la *European Broadcasting Union* (EBU), la xarxa de televisions públiques que organitza i retransmet, anualment, el festival d'Eurovisió. La decisió es va fer pública al mes de febrer⁷³.

La intenció era organitzar dos debats, el dia 15 entre tots els candidats, i el dia 20 de maig un cara a cara entre els candidats dels dos principals partits. En el primer s'hi convidarien els candidats

---

73 "Officials seek greater EU election turnout with televised 'presidential debate'" EUrActiv, 26th February 2014 www.euractiv.com

de tots els partits polítics europeus reconeguts oficialment pel Parlament que haguessin elegit un candidat a la presidència de la Comissió. Això obria la porta a que partits euroescèptics o euròfobs poguessin estar presents en el debats, tot i que finalment cap d'ells va optar per elegir un candidat per no “legitimar” el procés.

L'objectiu del debat, impulsat des del Parlament Europeu, era clarament que la personalització i politització de la campanya electoral estimulés la participació electoral i servís per reforçar la legitimitat democràtica de la Unió Europea. La decisió d'organitzar un debat oficial va impulsar que organitzacions acadèmiques i canals de televisió de diversos països impulsessin l'organització d'altres debats entre els *top candidates*, generant una dinàmica incrementalista.

Finalment, la EBU només va organitzar el debat del 15 de maig, que va ser l'únic en què hi van participar els 5 candidats nominats, però es van organitzar uns altres 4 debats a 4 -en anglès o francès i sense Alexis Tsipras- a Maastricht, Florència i Brussel·les, i 4 cara a cara entre Martin Schulz i Jean-Claude Juncker, a París i Berlín, retransmesos per les televisions alemanya i francesa.

El primer debat havia de tenir lloc el 10 d'abril, en francès i retransmès per la televisió francesa TV5 Monde i la radiotelevisió blega RTBF. Hi van participar Jean-Claude Juncker, Guy Verhofstadt i José Bové, però finalment no hi va participar Martin Schulz, que va delegar en l'eurodiputada i candidata francesa Pervenche Berès. Va ser, per tant, un debat molt *franco-francès*, amb nul·la repercussió més enllà de l'hexàgon.

L'autèntic primer debat presidencial, com així s'havia anunciat, va tenir lloc el 28 d'abril, en anglès, a Maastricht, organitzat per la universitat i l'ajuntament de la ciutat, conjuntament amb el *Youth European Forum*, i retransmès en directe per la cadena de notícies *Euronews*. El debat es va celebrar davant una audiència de més de 700 joves, majoritàriament estudiants universitaris -que van formular diverses preguntes als candidats- en un ambient que recordava els debats presidencials americans que es celebren en grans institucions universitàries. Hi van participar Jean-Claude

Juncker, Martin Schulz, Guy Verhofstadt i Ska Keller.

Va ser un debat viu, amb interpellacions directes entre els candidats, i amb un format que obligava als candidats a donar respostes curtes de menys d'un minut. Un primer assaig de debat entre 4 dels 5 candidats que va ser seguit per més de 70.000 usuaris des de la web d'Euronews. No disposem de dades d'audiència a través del canal de televisió convencional, tot i que les xifres d'audiència d'Euronews es mouen al voltant dels 2,7 milions d'espectadors diaris⁷⁴. En qualsevol cas, el debat també va ser àmpliament seguit a *twitter*, amb el *hashtag* #EUDebate2014, que es va convertir en *trending topic* en algun moment del debat sis països de la Unió: Bèlgica, Alemanya, Països Baixos, Irlanda, Àustria, Itàlia i França, amb puntes de fins a 10.000 tweets per minut⁷⁵.

El debat també va rebre una notable cobertura mediàtica l'endemà per part de la premsa escrita. Segons un estudi del Parlament Europeu fet sobre un total de 1.800 fonts de premsa nacional i regional d'arreu d'Europa⁷⁶, durant el mes d'abril es van produir més de 400 citacions de premsa setmanals dels debats entre els candidats retransmesos per Euronews, Euramet i France 24.

El dia 29 d'abril es va celebrar un tercer debat -a la seu del Parlament Europeu i amb els mateixos protagonistes- retransmès per la xarxa de ràdio EURANET però amb un impacte molt limitat. Finalment, el dia 9 de maig va tenir lloc el quart i últim debat a 4, organitzat per l'Institut Europeu de Florència davant un públic eminentment acadèmic, amb la participació de Juncker, Schulz, Verhofstadt i Bové, i retransmès per *RAI 24 ore*.

El debat del 15 de maig -en el que hi van participar Juncker, Schulz, Verhofstadt, Keller i Tsipras- es va celebrar a l'hemicicle del Parlament Europeu, que es va convertir en un gran plató i sala

---

74 Euronews media kit 2012: http://www.euronews.com/media/download/mediapack/euronews_media_kit_2012_English.pdf

75 Informació disponible al web del debat www.eudebate2014.eu

76 Media Monitoring EE14. Media Services and Monitoring Unit, Media Directorate, DG COMM European Parliament.

de premsa des d'on els mitjans van poder cobrir l'esdeveniment. Va ser un debat lleugerament diferent als anteriors, en la mesura que l'ús de diferents llengües el va fer menys àgil (Tsipras parlava en grec, Juncker va combinar el francès i l'alemany...) i les interpel·lacions entre els candidats -sobretot de Tsipras, Keller i Schulz a Juncker- van ser més directes.

A diferència dels altres debats, va ser retransmès en 24 llengües -facilitant el seguiment per part de tots els ciutadans europeus interessats- per 31 canals de televisió, 14 webs d'informació general i 5 cadenes de ràdio a 25 països, incloent el Canadà i Ucraïna. De fet, els únics països de la UE on cap mitjà de comunicació va retransmetre el debat van ser Estònia, Letònia, Hongria, la República Txeca i Xipre⁷⁷.

La majoria de països el van retransmetre per canals informatius de televisió -i no pels canals generalistes- i la majoria de connexions per *streaming* es van fer des de webs de diaris d'informació general. Tanmateix, cal destacar que el debat es va emetre en directe per 29 canals de TV de 14 dels 28 països de la Unió: Àustria, Bèlgica (2), Bulgària (2), Croàcia (5), França (3), Alemanya (2), Irlanda, Itàlia, Luxemburg, Portugal (2), Romania (3), Eslovàquia, Espanya (2), i Regne Unit, a més de dos canals internacionals en anglès (Euronews) i en alemany (Deutsche Welle).

El debat sobre els canals que havien d'emetre el debat del dia 15 de maig entre els 5 candidats es va produir en diversos països. A Alemanya, on ja s'emetien els debats entre Juncker i Schulz pels canals principals, el debat entre els 5 candidats es va emetre per un canal secundari, *Phoenix*, especialitzat en la retransmissió d'esdeveniments, i que té un *share* diari d'uns 4 milions d'espectadors, un 1,1% de l'audiència, una decisió que va ser criticada pel Consell Alemany de la Cultura⁷⁸. També es van produir crítiques a França on, en un primer moment, la direcció de la cadena pública volia emetre el debat del dia 15 només a

⁷⁷ EUROVISION Debate Participating Broadcasters, disponible a www.eurovisiondebate.tv

⁷⁸ German public TV downplays EU presidential debate. EurActiv.com 30/04/2014

través de la web. Les peticions de ciutadans, diputats i el propi govern, van fer canviar el criteri.

A Espanya, el debat es va emetre pel Canal 24h de TVE i el Canal 3/24 de TVC. El debat entre els dos principals candidats espanyols també es va emetre pel mateix canal de notícies espanyol (Canal 24h), però van tenir audiències molt diferents. El debat europeu, a les 9 del vespre -horari dels telenotícies- va ser seguit per un 0,9% de l'audiència. El debat espanyol, en canvi, a les 22:30 -just després del *Telediario*- va ser seguit per més d'un 9%⁷⁹. El problema, per tant, no és només el canal, sinó la importància informativa que se li va donar al debat. Del debat entre Miguel Arias Cañete i Elena Valenciano se'n va parlar durant setmanes -a la premsa i a la TV- per les desavinences en el format entre els dos grans partits, entre d'altres. En canvi, del debat europeu, quasi no se'n va parlar. Els mitjans no van crear interès informatiu i el debat no va ser tant seguit com el debat entre els candidats nacionals. Però sí que va gaudir d'una notable cobertura dels mitjans *a posteriori*. Segons l'estudi del Parlament Europeu, el debat d'Eurovisió va tenir una cobertura de més de 250 articles per setmana durant el mes de maig⁸⁰.

El seguiment a *twitter*, amb el *hashtag* #TellEUROPE, també va ser notable, amb 153.739 *tweets* el dia de l'emissió -127.670 durant el debat- amb una mitjana de 24 *tweets* per segon i superant els 3.200 per minut en els moments de major difusió. El debat va ser twittejat per un total de 35.404 usuaris únics que van utilitzar com a llengua majoritària l'anglès (un 33%) però també el francès (21%) i l'espanyol (20%), clarament per sobre de l'italià (11%) i l'alemany (7%). El debat va ser molt seguit a Grècia, com mostra el fet que el 6% dels *tweets* van ser escrits en grec. Aquesta dada també ajuda a entendre que el candidat més citat fos Alexis Tsipras (25%) seguit de Martin Schulz (23%), Juncker i Verhofstadt (19%) i Ska Keller (14%).

79 Audiències televisives a Espanya el dia 15 de maig de 2014 disponibles a <http://www.formulatv.com/audiencias/2014-05-15/>

80 Media Monitoring EE14. Media Services and Monitoring Unit, Media Directorate, DG COMM European Parliament

També resulta significatiu que el debat del 15 de maig fos molt més seguit i comentat a *twitter* en francès i en castellà que en alemany. Aquest fet podria portar a pensar que el públic interessat en el debat a Alemanya es va canalitzar cap els debats cara a cara -com veurem tot seguit- mentre que el públic francès i espanyol va veure en el debat a 5 la possibilitat d'expressar-se.

Finalment, es van produir 4 debats cara a cara entre Jean-Claude Juncker i Martin Schulz, en francès i alemany. El 9 d'abril, des de Brussel·les i en francès, retransmès per *France Info*; el 9 de maig des de Berlín i en alemany, retransmès per la cadena alemanya ZDF i l'austríaca ORF, el 13 de maig, de nou en francès i des de París, retransmès per LCI i RTL i, finalment, el 20 de maig, en alemany i des de Berlín per la cadena ARD.

El primer debat en francès va se emès un dimecres a les 5 de la tarda. El segon, un dimarts a les 18:30. En canvi, els debats en alemany van ser emesos en *prime time*, a les 20:15, per dos canals principals i amb públic al plató. El primer, la nit d'inici de campanya. El segon, tres dies abans d'acabar la campanya. Els debats alemanys, per tant, van tenir un impacte molt major que els debats francesos entre els dos principals candidats, com es pot comprovar en l'anàlisi de la premsa alemanya i francesa del dia posterior. De fet, els debats en alemany van ser recollits també per la premsa espanyola i italiana, entre d'altres, cosa que no va passar en els debats francesos.

3.3. LA COBERTURA MEDIÀTICA DE LA CAMPANYA DELS CANDIDATS A PRESIDIR LA COMISSIÓ EUROPEA

Més enllà dels debats, és important assenyalar la cobertura mediàtica de les campanyes dels candidats en els mitjans de comunicació nacionals, com a indicador d' "europeïtzació" de les campanyes electorals en cada un dels països de la Unió. En aquest sentit, un indicador rellevant -tot i que no exhaustiu- del ressò de la campanya dels candidats en els mitjans de comunicació és el nombre de vegades que aquests candidats van ser citats a la premsa nacional durant la campanya electoral. Si prenem com a referències les dades que ofereix el web *www.pressdisplay.com*, que analitza una quantitat significativa de premsa escrita dels principals països de la Unió -excepte Itàlia- podem arribar a conclusions rellevants.

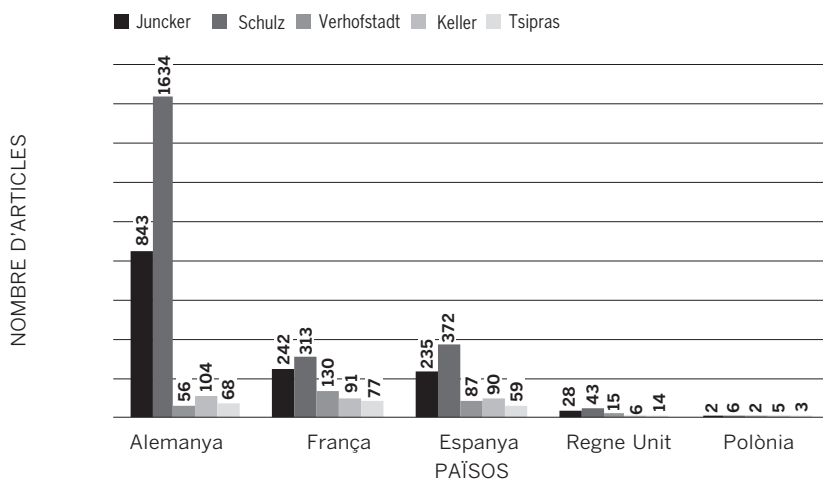
Els candidats a la presidència de la Comissió van tenir una presència mediàtica molt més rellevant a Alemanya que a França o Espanya. En canvi, al Regne Unit i Polònia la seva presència va ser absolutament irrellevant. Si sumem els impactes mediàtics dels 5 candidats, trobem que a Alemanya, durant els 15 dies de campanya, es van produir 2.705 impactes mediàtics, a França 853 i a Espanya 843. En canvi, al Regne Unit es van produir només 106 impactes (menys de 10 al dia) i a Polònia només 18 (és a dir, un únic impacte diari en premsa escrita).

Aquest anàlisi coincideix amb el que han fet els politòlegs britànics Simon Hix y Stuart Wilks-Heeg, que posen l'accent en la diferència de la cobertura mediàtica dels candidats a la Presidència de la Comissió entre Alemanya i el Regne Unit⁸¹. El nombre d'articles setmanals a la premsa britànica citant un dels dos principals candidats va ser pràcticament insignificant

---

81 Media coverage in Germany and UK shows why both countries have radically different views over who should be the next Commission President, LSE Europpblog, June 9th 2014 <http://blogs.lse.ac.uk/europpblog/2014/06/09/media-coverage-in-germany-and-the-uk-shows-why-both-countries-have-radically-different-views-over-who-should-be-the-next-commission-president/>

GRÀFIC 5. ARTICLES A LA PREMSA CITANT ELS 5 CANDIDATS ENTRE EL 9 I EL 25 DE MAIG

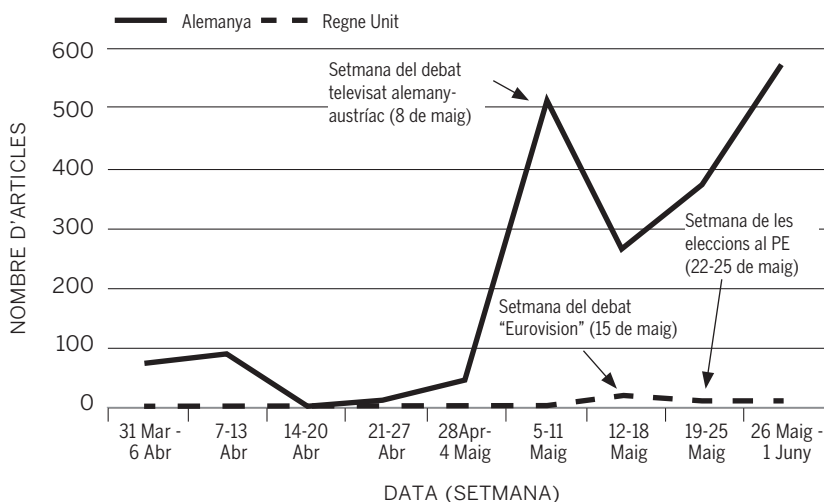
FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE LES DADES DE WWW.PRESSDISPLAY.COM

-al voltat de 10 a la setmana- durant els mesos d'abril i maig. En canvi, a Alemanya es van registrar una mitjana superior als 300 articles setmanals, amb puntes de 500 la setmana del primer cara a cara entre Juncker i Schulz.

En el cas alemany, aquestes dades posen de relleu l'àmplia cobertura mediàtica que va tenir el primer debat a la televisió alemanya entre Juncker i Schulz, significativament superior al debat entre els 5 candidats del dia 15 de maig i del segon cara a cara del dia 20 de maig. El gràfic 6, que inclou una comparativa setmanal del nombre de citacions dels 5 candidats a la premsa britànica i alemanya, confirma les dades que hem presentat anteriorment sobre la major "europèitziació" de la campanya electoral a Alemanya.

Com veurem en el gràfic 7, a Alemanya també és rellevant l'important increment de les citacions a Martin Schulz la setmana anterior a les eleccions, així com la constant presència de Juncker,

GRÀFIC 6. NOMBRE D'ARTICLES CITANT JUNCKER I SCHULZ A LA PREMSA BRITÀNICA I ALEMANYA

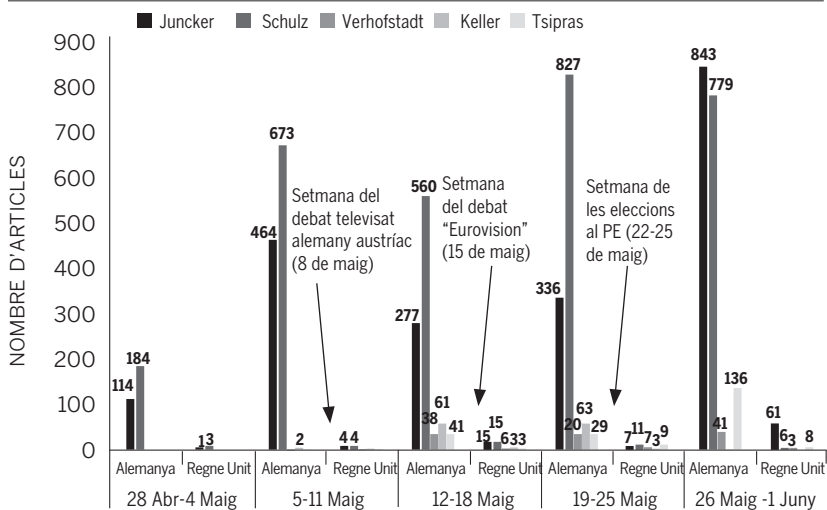

FONT: HIX I WILKS-HEGG (2014)

que incrementa substancialment la seva presència als mitjans la setmana posterior a les eleccions, amb més de 800 articles citant el seu nom. En canvi, al Regne Unit només es produeix un increment significatiu del nombre d'articles citant a Juncker la setmana posterior a les eleccions i -tot i així- no arriba a significar ni el 10% del nombre d'articles que citaven al guanyador de les eleccions a la premsa alemanya. Unes dades que posen de relleu l'auto-marginació del Regne Unit en aquest procés d'elecció del candidat. Una auto-exclusió que ajuda a explicar la incapacitat del govern britànic per a resituar-se en el debat sobre l'elecció del nou president de la Comissió les setmanes posteriors a les eleccions europees, com veurem més endavant.

Finalment, i per tenir una altra referència de comparació del que significa aquest impacte mediàtic en la premsa nacional, podem comparar l'impacte mediàtic dels caps de llista europeus amb els caps de llista nacionals i els caps de govern. Per exemple,

GRÀFIC 7. NOMBRE D'ARTICLES CITANT CADA UN DELS CANDIDATS A LA PREMSA BRITÀNICA I ALEMANYA

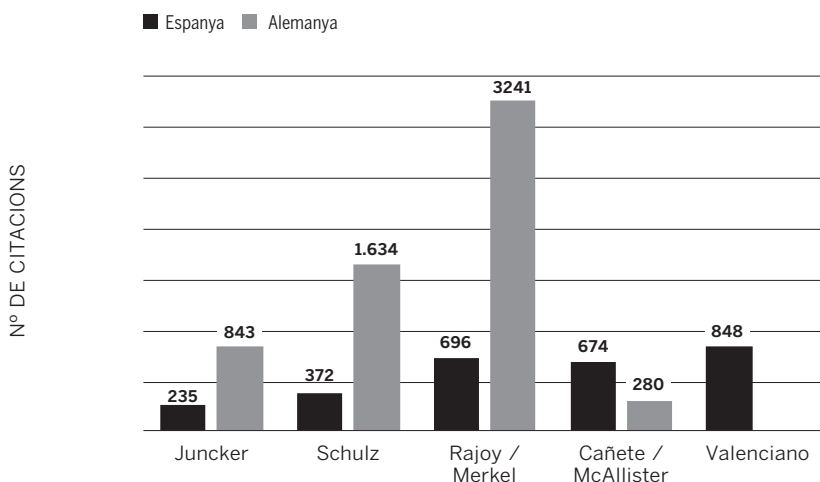
FONT: HIX I WILKS-HEGG (2014)

en els casos alemany i espanyol. En aquest cas, podem veure com l'impacte mediàtic a la premsa escrita durant els 15 dies de campanya entre els candidats nacionals i europeus no és tant gran com podria semblar. A Espanya, Martin Schulz és citat en 372 ocasions, més d'un terç de les citacions que rep la candidata socialista espanyola, Elena Valenciano (848). Juncker (235) també és citat més d'un terç de les vegades que apareix citat el candidat popular espanyol, Miguel Arias Cañete (674). A Alemanya, en canvi, es produeix un fenomen singular. Schulz era alhora cap de llista dels socialistes europeus i dels social-demòcrates alemanys i apareix citat en 1.634 ocasions, només superat per la cancellera Angela Merkel (3241). En canvi, Juncker apareix citat el triple que el candidat de la CDU, David McAllister (843/280), mostrant que Juncker -a Alemanya- va exercir d'autèntic adversari polític de Martin Schulz.

Podem concloure, per tant, que la presència en els mitjans de comunicació nacionals dels candidats a presidir la Comissió

GRÀFIC 8. ARTICLES CITANT ELS CANDIDATS I ELS CAPS DE GOVERN A ESPANYA I ALEMANYA

FONT: ELABORACIÓ PRÒPIA A PARTIR DE LES DADES DE WWW.PRESSDISPLAY.COM

Europea, és també un bon indicador d'europèitziació de la campanya electoral en cada un dels Estats membres. I en aquest indicador, com en el cas de les visites de campanya de cada un dels candidats, Alemanya torna a aparèixer com el país europeu on la campanya es va “europèitzar” més, gràcies a l'àmplia cobertura que els mitjans de comunicació van fer de la campanya dels principals candidats, Jean-Claude Juncker i Martin Schulz, i dels debats que van protagonitzar. És evident, però, que el fet que Schulz fos també cap de llista de l'SPD hi va ajudar, i no sabem com hauria influït en la campanya electoral francesa un candidat a la presidència de la Comissió que hagués sigut cap de llista nacional, com hauria pogut ser el cas de Michel Barnier.

Tanmateix, França va ser el segon país on els candidats a la presidència de la Comissió van tenir més cobertura mediàtica, sobretot a la premsa escrita, seguit d'Espanya i probablement

Itàlia⁸². Però a França el poc relleu mediàtic dels dos debats cara a cara en francès entre Juncker i Schulz no van ajudar tant com haurien pogut a l'europèització de la campanya. D'altra banda, a França existeixen 7 circumscripcions a les eleccions europees, i cap dels caps de llista exerceix de "cap de llista nacional". Per tant, tampoc es produeixen debats entres aquests caps de llista, fet que no afavoreix la "personalització" de la campanya.

La única candidata que va jugar la carta de la "personalització" va ser Marine Le Pen, i probablement això la va afavorir, convertint el seu partit, el Front Nacional, en el partit més votat a França. Potser l'existència d'un antagonista com Michel Barnier -un candidat francès europeista adversari d'un candidat alemany socialdemòcrata i enfrontat a una candidata francesa anti-europea- hauria pogut contrarestar la presència de Le Pen, però és una hipòtesi que no podrà ser validada.

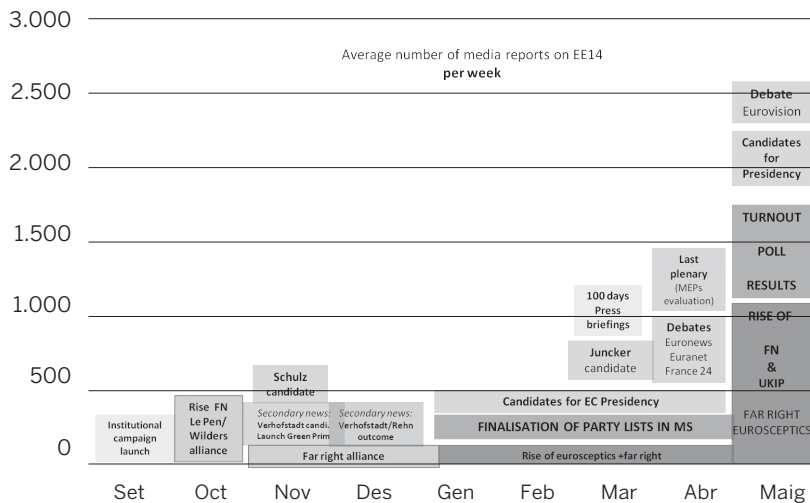
Finalment, i per cloure l'anàlisi mediàtic de la campanya, analitzarem els resultats d'un estudi encarregat per la DG de Comunicació del Parlament Europeu i realitzat a través de la plataforma *European Media Monitor*⁸³ sobre 1.800 fons de mitjans de comunicació d'arreu del continent. En base a aquestes fonts, es pot veure l'evolució de la cobertura mediàtica de les eleccions des de la tardor de 2013 fins al maig de 2014 -amb un notable increment a mesura que avançava la campanya- així com els temes que més van captar l'atenció dels mitjans

Com veurem en el gràfic 9, l'elecció dels candidats dels socialistes i dels liberals, Martin Schulz i Guy Verhofstadt, ja va estar molt present durant els mesos de novembre i desembre -al costat de la nova aliança d'extrema dreta. Les notícies sobre l'elecció dels candidats va seguir tenint presència durant els mesos de gener i febrer, aconseguint una punta de cobertura amb l'elecció de Juncker el dia 7 de març, que va aconseguir més de 200

82 En el web www.pressdisplay.com no es disposen de dades suficients de la premsa italiana per fer la comparativa.

83 *European Media Monitor*. www.emm-newsbrief.com

GRÀFIC 9. COBERTURA MEDIÀTICA DE LES ELECCIONS AL PARLAMENT EUROPEU 2014

FONT: DG DE COMUNICACIÓ DEL PARLAMENT EUROPEU

impactes mediàtics, quasi tants com la notícia del compte enrere per a les eleccions, promoguda pel Parlament Europeu. El mes d'abril el protagonisme va ser dels primers debats entre candidats, que van obtenir més de 400 impactes setmanals, així com de la darrera sessió del Parlament. Finalment, durant el mes de maig, destaquen els més de 300 impactes per setmana del debat entre els 5 candidats, i els més de 400 per setmana de la campanya dels candidats a la presidència de la comissió.

Per tant, podem concloure que, més enllà del lògic protagonisme mediàtic dels resultats electorals a finals de maig -especialment les victòries electorals del UKIP a la Gran Bretanya i el Front Nacional a França- els processos d'elecció dels candidats a la presidència de la Comissió i els debats entre ells -i molt especialment el debat del 15 de maig- van rebre una notable cobertura per part dels mitjans de comunicació nacionals i regionals.

3.4. PERCEPCIÓ I CONEIXEMENT DELS CANDIDATS PER PART DELS CIUTADANS

Després d'analitzar la campanya dels candidats i el seu impacte en els mitjans de comunicació nacionals, analitzarem l'impacte de la campanya i del nou procés d'elecció del President de la Comissió Europea entre els ciutadans. No existeixen enquestes oficials sobre el coneixement dels candidats i del procés d'elecció entre els ciutadans. Un grau de coneixement que ha influït probablement en la seva participació electoral i que influirà en la legitimitat percebuda del procés d'elecció del nou President, creant diferències entre les opinions públiques nacionals, com posa de manifest la reacció negativa -i fins i tot agressiva- de la premsa britànica a l'elecció de Jean-Claude Juncker. Tanmateix, sí que disposem d'una enquesta post-electoral encarregada per l'Aliança dels Europeus Conservadors i Reformistes (AECR)⁸⁴, el grup polític euroescèptic liderat pels conservadors britànics, que ens ofereix algunes pistes interessants.

Segons l'enquesta, les diferències entre països de coneixement del procés polític d'elecció del President de la Comissió i dels candidats que es presentaven i dels partits polítics europeus que representaven, són notables. Mentre un 60% dels enquestats alemanys i francesos que van votar a les eleccions sabien que el vot per un determinat partit significava un suport indirecte per un determinat candidat a presidir la Comissió, només un 14% dels votants britànics eren conscients d'aquest fet. A Itàlia, Espanya, Grècia i Bèlgica el percentatge de coneixement d'aquest procés entre els votants també és elevat (47-50%) mentre que a països com Finlàndia (33%), Dinamarca (25%) i els Països Baixos (23%) el grau de coneixement és sensiblement inferior. Romania

---

84 "Post EU election polling project", Advanced Market Research (AMR), Düsseldorf, 25th and 26th May 2014. Enquesta feta en 15 països europeus sobre una mostra de 12.132 respostes (6083 votants i 6049 no votants). <http://www.aecr.eu/media/AECRAMR-European-election-poll.pdf>

registra el grau de coneixement del procés més elevat entre els països de l'est (43%) seguit de Polònia (38%).

Tanmateix, només un 13,6% dels enquestats podien mencionar -de forma espontània- el nom d'un dels candidats. Ara bé, així com a Alemanya i Bèlgica el percentatge s'eleva fins al 25%, el nombre de persones capaces de mencionar un candidat es reduïa al 7% en el cas de Polònia, el 5% als Països Baixos i un insignificant 1% al Regne Unit. Entremig, un 15% de francesos i italians i un 10% d'espanyols i romanesos citaven a algun dels candidats. Unes dades que concorden bastant amb els nivells d'europèitziació de les campanyes electorals en cada un dels països que hem analitzat anteriorment, i que podrien validar la nostra hipòtesi de treball sobre l'impacte de la campanya dels candidats en l'europèitziació de la campanya electoral.

L'enquesta també valida l'èxit de la personalització de la campanya, en la mesura que hi ha més entrevistats que són capaços de nomenar un candidat a la presidència de la comissió (13,6%) que un partit polític europeu (8,8%). En alguns casos, com Alemanya, el diferencial és de 20 punts (un 25% cita un candidat però només un 4,4% pot citar un partit polític). A França, només la meitat dels que citen un candidat (15%) poden citar un partit polític (7,8%), un percentatge molt similar a l'espanyol (7,6%). En canvi, a Itàlia, un 17,4% dels enquestats són capaços de citar un partit polític europeu, un percentatge lleugerament superior als que són capaços de citar el nom d'un candidat.

Quan l'enquestador cita directament el nom dels candidats per preguntar sobre el seu coneixement, trobem -un cop més- que el país on es coneixen més els dos principals candidats -Juncker i Schulz- és Alemanya -amb un percentatge proper al 50%-, seguit de Grècia, França, Itàlia i Bèlgica -amb percentatges d'entre el 30 i el 40%, Espanya -amb un grau de coneixement entorn el 25%, i Romania amb un grau de coneixement molt desigual entre els dos candidats. Per contra, només un 6-7% de britànics afirma conèixer un dels dos principals candidats.

En relació a aquesta pregunta, resulta rellevant assenyalar que el diferencial de coneixement entre Juncker (44%) i Schulz (47%) a Alemanya no és significatiu -tot i que un era alemany i cap de llista nacional, i l'altre no. Una dada que reforça la idea de que si es planteja una campanya electoral de caire transnacional amb aparicions regulars als mitjans de comunicació, els electors poden reconèixer i identificar-se amb els candidats més enllà de si són o no polítics nacionals. Una altra dada a tenir en consideració és el diferencial de coneixement a Itàlia entre Juncker (24%) i Schulz (50%), posant de relleu que Schulz és notablement més conegut a Itàlia després d'estar molt més present en la campanya electoral, com hem vist anteriorment.

Per contra, quan l'enquestador cita el nom dels partits polítics europeus, un 82% d'espanyols, un 67% d'italians, un 58% de francesos i un 54% d'alemanys afirmen conèixer la seva existència. En canvi, un 72% dels holandesos, un 66% dels danesos i un 53% dels britànics afirmen no conèixer-ne cap. I en aquest darrer cas, el resultat està sensiblement distorsionat pel coneixement de l'existència d'un partit verd europeu (33%) perquè el nombre de britànics que afirmen conèixer el PPE o el PSE no arriba al 10%.

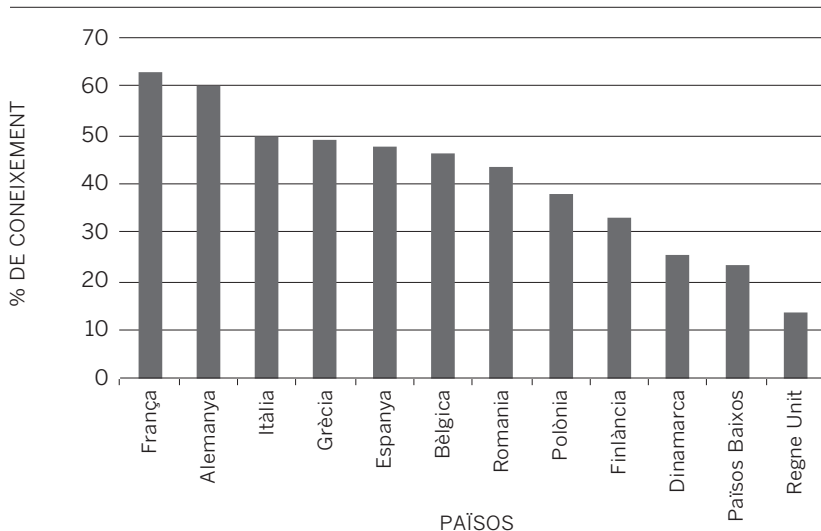
Finalment, l'estudi pregunta pel seguiment dels debats entre els candidats a presidir la Comissió. El país on més ciutadans van seguir el debat va ser Grècia, amb un 26%, seguit d'Espanya (19,8%), Itàlia (18,7%), Alemanya (18,1%) i França (17,7%). Per contra, el seguiment va ser molt més baix als Països Baixos (5,9%), el Regne Unit (6,7%) o Finlàndia (7,2%). A Polònia, afirmen haver-lo seguit un 12,9% dels entrevistats i a Romania un 16,9%. La interpretació de la resposta a aquesta pregunta, segons Simon Hix i Stuart Wilks-Heeg (2014), mostraria que hi ha una correlació positiva entre coneixement dels candidats i seguiment dels debats europeus, tot i que amb importants diferències per països.

En qualsevol cas, més enllà de la credibilitat d'uns percentatges molt elevats en relació a l'audiència registrada (a Espanya el debat va tenir una audiència del 0,9%), l'enquesta reafirma les

dades sobre coneixement dels candidats i sobre presència de la campanya europea als mitjans de comunicació. És a dir, als quatre grans països de la zona Euro -Alemanya, França, Itàlia i Espanya- l'europèitzzació de la campanya va ser major que al Regne Unit, els Països Baixos, els països escandinaus i els països de l'Est del continent.

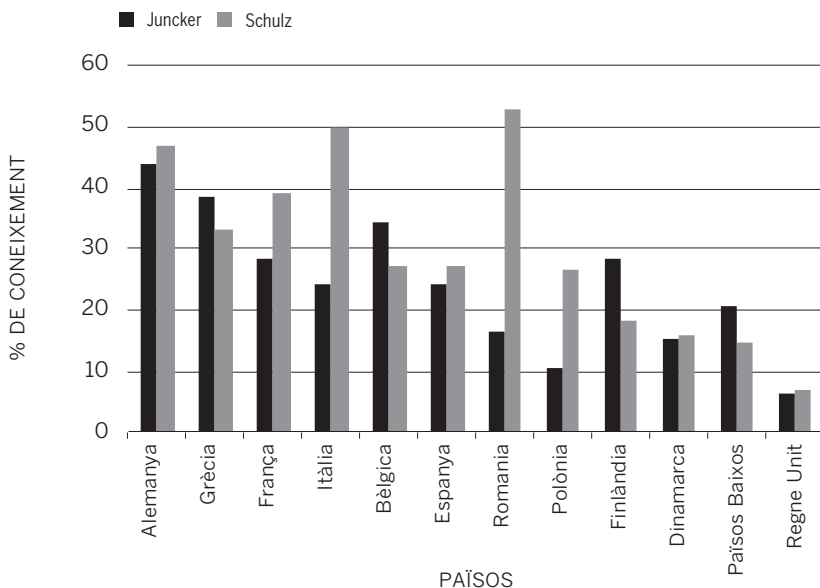
Així doncs, l'enquesta encarregada per l'Aliança dels Conservadors i Reformistes Europeus, que tenia per objectiu -segons la pròpia aliança- qüestionar la legitimitat del procés d'elecció del President de la Comissió a través de les eleccions del Parlament Europeu, s'ha convertit en una bona eina per conèixer una mica millor quin ha sigut l'impacte de la campanya en diferents països europeus, i complementa les dades presentades anteriorment sobre la campanya dels candidats i la seva cobertura mediàtica.

GRÀFIC 10. CONEIXEMENT DEL PROCÉS D'ELECCIÓ DEL PRESIDENT DE LA COMISSIÓ

FONT: "POST EU ELECTION PROJECT", ADVANCED MARKET RESEARCH (AMR)

GRÀFIC 11. CONEIXEMENT DELS CANDIDATS JUNCKER I SCHULZ PER PAÏSOS

FONT: "POST EU ELECTION PROJECT", ADVANCED MARKET RESEARCH (AMR)

Unes dades que confirmarien que ens trobem davant una campanya més “europeitzada” que les anteriors, i amb un notable ressò de la campanya i els debats dels cinc candidats a la presidència de la Comissió. De manera que, parafrasejant la campanya institucional del Parlament Europeu, podríem concloure que “aquest cop sí que ha sigut diferent”. Ara bé, el relatiu èxit de la campanya a nivell mediàtic s’ha de comparar amb l’impacte polític i electoral de les eleccions. És a dir, en quina mesura ha contribuït a augmentar la participació electoral i en quina mesura ha condicionat l’elecció del President de la Comissió Europea i l’equilibri institucional de la UE entre Parlament i Consell. A això dedicarem els proper capítol.

4. IMPACTE POLÍTIC I ELECTORAL DE LA CAMPANYA EUROPEA DE 2014

4.1. INFLUÈNCIA DE LA CAMPANYA EUROPEA EN LA PARTICIPACIÓ I ELS RESULTATS ELECTORALS

En quina mesura la campanya electoral europea va influir en el nivell de participació i en els resultats electorals? Un dels objectius de l'“europeïtzació” i “personalització” de la campanya era “la personalització i politització de la campanya electoral estimularan la participació i servirà per aprofundir en la legitimitat democràtica de la UE”, com defensava un dels seus promotors, l'eurodiputat liberal-demòcrata britànic Andrew Duff⁸⁵.

Si bé en el capítol anterior hem constatat que l'interès per la campanya electoral per part dels mitjans de comunicació va ser major que en anteriors convocatòries electorals, l'interès dels ciutadans no va créixer en la mateixa proporció, tot i que segons l'Eurobaròmetre un 55% dels europeus es mostraven més proclius a anar a votar si així podien decidir el nou President de la Comissió⁸⁶. La participació global es va mantenir en el 43% -incrementant-se en menys d'una dècima⁸⁷- tot i que seguint unes pautes molt diverses -i fins i tot divergents- entre països. La participació va créixer a Alemanya (+4,6), França (+2,9), Grècia

---

85 Duff: Polarisation will boost turnout in European elections. EurActiv, 4 de juliol de 2013 <http://www.euractiv.com/future-eu/duff-polarisation-eu-election-ca-interview-529070>

86 Standard Eurobarometer n.79. European Commission, 2013

87 La participació global va passar del 43% al 43,09%

(+5,6), Espanya (+1), el Regne Unit (+1,3), Suècia (+3,3), Finlàndia (+2,3), Romania (+4,5) i Lituània (+24), es va mantenir pràcticament inalterada a Bèlgica, Luxemburg, Àustria, i els Països Baixos, i va baixar a la resta de països.

Per tant, si bé podem afirmar que l'uropeïtzació de la campanya no va tenir un efecte en l'increment de la participació global, sí que es poden treure conclusions sobre el seu impacte en la participació electoral per països. Així podem constatar que el país en què la campanya es va europeïtzar més, Alemanya, va ser un dels països on més va créixer la participació. Aquest fenomen també es va produir -parcialment- a Grècia, on va tenir un gran impacte la candidatura d'Alexis Tsipras a la presidència de la Comissió. A França i Espanya, on el seguiment de la campanya també va ser significatiu, es va registrar un lleuger augment de la participació. I a Itàlia, on la campanya europea també va ser rellevant, es va mantenir un nivell alt de participació, tot i que amb un descens de més de 4 punts.

Tanmateix, no es va alterar el diferencial de participació entre els països de la Unió, mostrant una fractura que s'ha convertit en permanent entre els Estats membres que es van adherir a la Unió abans de 2004 i els que ho van fer després. En els gràfics 12 i 13 podem comprovar com 11 dels països de la UE-15 van registrar participacions superiors a la mitjana, mentre que només 3 dels 13 països que es van incorporar a la Unió posteriorment registren percentatges similars.

Un segon element de valoració és l'impacte de la campanya europea en els resultats electorals. Evidentment, és molt difícil -si no impossible- definir indicadors d'impacte en els resultats dels principals partits en cada país, o en els principals països. Tanmateix, sí que podem valorar en quina mesura la campanya ha creat consciència de "competició política" en l'àmbit europeu. És a dir, en quina mesura els ciutadans han sigut conscients que, més enllà de la "competició política" entre partits en clau nacional, existia una "competició política" en clau europea. En aquest sentit,

és rellevant analitzar tant la difusió dels resultats finals agregats a nivell europeu des de la mateixa nit electoral com la difusió de les projeccions de resultats agregats -realitzades a partir de l'evolució de les enquestes a nivell nacional- durant els tres mesos anteriors a la cita electoral.

Entre aquestes projeccions, cal destacar tant les elaborades per TNS -per encàrrec del Parlament Europeu- com les elaborades per les plataformes *Electionista*⁸⁸ i *VoteWatch* -que utilitzava un model propi creat pel politòleg britànic Simon Hix⁸⁹. Les tres sèries de projeccions oferien el més semblant a l'equivalent de l'evolució de les enquestes prèvies a una elecció nacional, creant un espai de referència comú sobre quin podria ser el partit guanyador de les eleccions europees. Les projeccions van servir per oferir “oferta de resultats agregats” amb l'objectiu de “crear demanda mediàtica”, i una certa tensió sobre l'incertesa del guanyador. És a dir, la mera existència d'aquestes enquestes i la seva difusió va ser una font d'europeïtzació de la campanya en els mitjans de comunicació, aportant un nou element noticiós, que s'afegia a les enquestes nacionals ja existents. Per tant, es va crear una pregunta que no existia en eleccions anteriors: “Qui guanyarà les eleccions al Parlament Europeu?”.

El mes de febrer, les primeres projeccions oferien un empat virtual entre PPE i PSE entre 200 i 210 escons, però van anar evolucionant fins apuntar una victòria clara del PPE, amb més de 215 escons, i un estancament del PSE al voltant dels 200. Finalment, els resultats van confirmar les darreres projeccions, tant a nivell europeu com nacional. En els tres casos, el nivell d'encert va ser superior al 97%, en relació a la distribució d'escons per grups polítics al Parlament Europeu, i al 90% en relació a la distribució d'escons per partits polítics a nivell nacional.

88 Les projeccions d'Electionista són accessibles a través del seu perfil a twitter @electionista i del blog d'un dels seus fundadors, Alberto Nardelli <http://albertonardelli.tumblr.com/post/86303987115/the-final-eu-election-polls-in-6-charts>

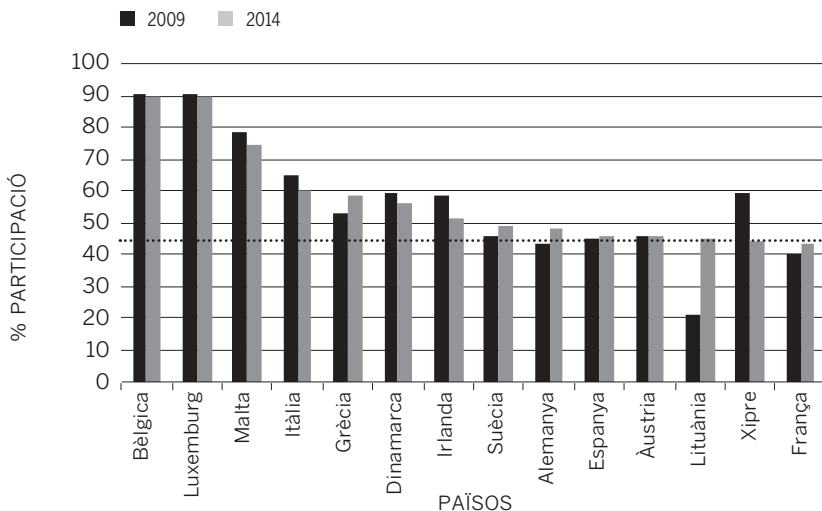
89 Les projeccions de resultats de Poll Watch 2014 són accessibles a <http://www.electio2014.eu/pollsandscenarios/polls>

Els resultats finals ens permeten abordar l'èxit de la personalització i europeïtzació de la campanya des d'una altra perspectiva: ¿en quina mesura els 5 grups polítics que van apostar per la “personalització” de la campanya, presentant candidats comuns, van veure reforçada la seva posició en relació als diversos partits nacionals i grups polítics europeus de caire euroescèptic i euròfob?

Si ens centrem en els grups polítics que s'han constituït en la primera sessió del Parlament Europeu, constatem que els tres principals grups del Parlament -populars, socialistes i liberals- han perdut escons, en major o menor mesura. El Partit Popular Europeu -tot i guanyar les eleccions- ha sofert una forta davallada, degut principalment a la forta pèrdua de representació en quatre dels grans països de la Unió -França, Itàlia, Espanya i Polònia. El grup dels Socialistes i Demòcrates no ha crescut com esperava -sinó que ha perdut 5 diputats- degut als mals resultats dels socialistes espanyols i francesos, entre d'altres, que no han permès capitalitzar el fort creixement del *Partito Democratico* italià, els laboristes britànics i els socialdemòcrates alemanys, entre d'altres. Finalment, els liberals han sofert també una forta sotragada com a conseqüència dels mals resultats dels liberals alemanys i els liberal-demòcrates britànics, entre d'altres, només compensada parcialment pel creixement de nous partits a Espanya i la República Txeca, que s'han incorporat al grup.

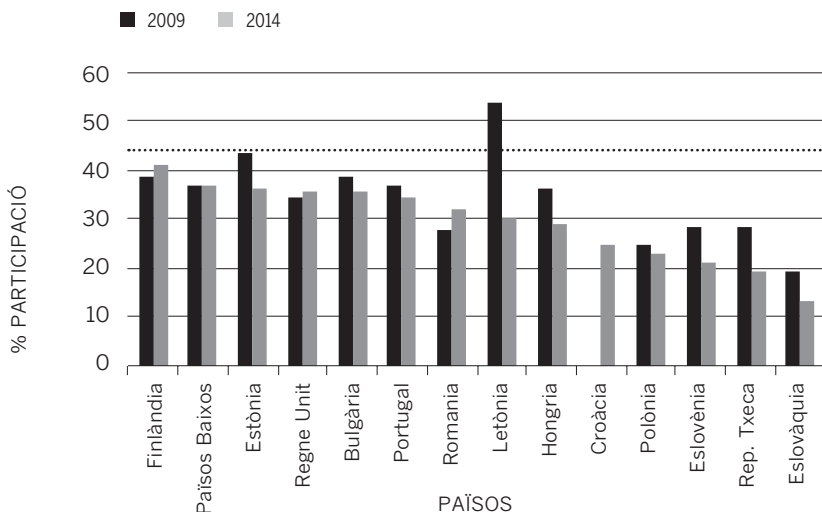
D'altra banda, els Verds han perdut 7 escons degut a la davallada dels verds francesos i el retrocés dels verds alemanys, principalment, només compensada pel creixement de nous partits verds en alguns països de l'Est d'Europa i dels partits membres de l'Aliança Lliure Europea a Espanya i el Regne Unit. Finalment, l'únic dels 5 grups que ha augmentat la seva representació -de 35 a 52 escons- és el grup de l'Esquerra Unida Europea, el menys clarament europeïsta de tots cinc i qui menys havia “europeïtzat” la seva campanya.

GRÀFIC 12. PAÏSOS AMB PARTICIPACIONS SUPERIORS A LA MITJANA EL 2014

FONT: PARLAMENT EUROPEU

GRÀFIC 13. PAÏSOS AMB PARTICIPACIONS INFERIORS A LA MITJANA EUROPEA EL 2014

FONT: PARLAMENT EUROPEU

Des d'aquest punt de vista, és rellevant assenyalar que els quatre grups polítics que han apostat més clarament per la personalització i politització de l'elecció de la presidència de la Comissió han perdut pes en el nou Parlament. Els grups popular, socialista, liberal i verd, han perdut 81 escons, de 610 a 529, i han passat de representar pràcticament el 80% del Parlament a representar el 70%. Segueixen sent clarament majoritaris, però els partits polítics euroescèptics i euròfobs han guanyat pes fins a representar més del 22% del nou Parlament, 7 punts més que en l'anterior.

El grup dels Conservadors i Reformistes (ECR) ha aconseguit créixer fins als 70 diputats, tot i la davallada dels conservadors britànics, gràcies al creixement del partit polonès "Llei i Justícia" i de la incorporació de partits nòrdics que en l'anterior legislatura formaven part del grup *Europe of Freedom and Democracy* (EFD) liderat pel UKIP britànic. Per la seva banda, l'EFD ha aconseguit augmentar la seva representació gràcies al creixement de l'UKIP i de la incorporació del *Movimento 5 Stelle* italià, formant el nou grup *Europe of Freedom and Direct Democracy* (EFDD). Finalment, la *European Alliance for Freedom* (EAF) liderada pel *Front National* francès, tot i no aconseguir formar grup propi, ha crescut notablement fins a superar els 35 diputats, que s'incorporen a un grup de no-inscrits de més de 50 membres. En total, 170 diputats euroescèptics o euròfobs que ja es van fer notar el dia de la constitució del nou Parlament -no aixecant-se o donant l'esquena a la tribuna en el solemne moment en què va sonar l'himne europeu.

En qualsevol cas, els resultats globals -amb una participació total de 163.940.803 ciutadans europeus- ofereixen una victòria dels partits que donaven suport a Jean-Claude Juncker, amb un total de 41.516.000 vots (25,3%), seguit dels partits que donaven suport a Martin Schulz, amb 40.674.000 vots (24,8%). Els partits que donaven suport a la candidatura de Guy Verhofstadt haurien obtingut 13.528.000 vots (8,25%), seguit dels que donaven

suport a la candidatura d'Ska Keller i José Bové, amb 12.166.000 vots (7,4%), i dels que donaven suport a la candidatura d'Alexis Tsipras, amb 11.968.000 vots (7,3%)⁹⁰.

Ara bé, aquests resultats en nombre de vots absoluts ens ofereixen una altra dada molt rellevant: més de 30 milions d'europesos van votar forces polítiques euroescèptiques o euròfobes que formaran part dels grups ECR i EFDD o del grup dels no-inscrits. Concretament, els partits del grup de l'Europa de la Llibertat i la Democràcia Directa (EFDD) -UKIP i *Movimento 5 Stelle*, entre d'altres- sumen més de 12 milions de vots, els partits del grup dels Conservadors i Reformistes (ECR) van obtenir més de 10.700.000 vots, i els partits de Aliança Europea de la Llibertat -tot i no obtenir grup propi- van aconseguir més de 8 milions de vots. Si als vots rebuts per aquests tres grups els hi sumem els d'altres forces d'extrema dreta presents al Parlament, podríem sumar 2 milions més de sufragis.

Per tant, podem concloure que els resultats -tot i legitimar el procés d'elecció parlamentària del nou President de la Comissió- no poden ser llegits com un èxit del procés per polititzar, europeïtzar i personalitzar les eleccions europees de 2014, ja que no s'ha aconseguit augmentar significativament la participació en termes globals i els partits que han apostat per la politització no han vist incrementat el seu suport popular ni la seva representació al Parlament, tot i seguir sent majoritaris. Al contrari, aquestes eleccions de 2014 han suposat un fort increment de les forces euroescèptiques i euròfobes, que han rebut el suport d'un 22% dels ciutadans de la Unió, evidenciant que existeix una minoria fortament mobilitzada contrària al projecte d'integració europea. Una dada rellevant que pot condicionar l'evolució del procés de construcció europea.

Aquest conjunt de forces polítiques poden convertir-se en una

---

⁹⁰ Resultats recollits i elaborats per l'equip del politòleg Simon Hix i disponibles a través del seu perfil de twitter @simonjhix. El Parlament Europeu no difon resultats agregats en nombres absoluts dels partits o grups polítics europeus.

TAULA 5. COMPOSICIÓ DELS GRUPS POLÍTICS ABANS I DESPRÉS DE LES ELECCIONS DE 2014

GRUP POLÍTIC	1 D'ABRIL DE 2014	1 DE JULIOL DE 2014	% NOU PARLA-MENT	DIFERENCIAL
EPP	274	221	29,4%	- 6,3
S & D	196	191	25,4%	- 0,2
ECR	57	70	9,3%	+1,9
ALDE	83	67	8,9%	- 1,9
GUE - NGL	35	52	6,9%	+2,3
Greens - ALE	57	50	6,65%	- 0,8
EFD	31	48	6,39%	+2,3
NI	33	52	6,9%	+2,6
TOTAL	766	751		

FONT: PARLAMENT EUROPEU

oposició política real al projecte polític europeu. Una oposició difícil d'articular des del Parlament Europeu però que pot cristal·litzar en la política nacional de dos grans països de la Unió: França i el Regne Unit. Les eleccions parlamentàries britàniques de la primavera de 2015, amb l'horitzó d'un referèndum l'any 2017 per decidir la continuïtat com a membre de la UE, poden suposar el punt d'inflexió definitiu en la creixent desafecció europea de l'opinió pública britànica, que es pot veure agreujat per la situació política francesa, que afrontarà les eleccions presidencials de 2017 amb la incertesa que generarà les bones perspectives electorals de Marine Le Pen. En aquest sentit, les eleccions europees de 2014 poden significar l'inici d'un període de profundes transformacions, que tindran com a protagonistes dos dels triomfadors de 2014: l'UKIP i el *Front National*.

4.2. L'IMPACTE DE LES ELECCIONS EUROPEES DE 2014 EN LA GOVERNANÇA EUROPEA I L'EQUILIBRI INSTITUCIONAL

L'aposta per la politització i personalització de les eleccions europees de 2014 tenia per objectiu reforçar els partits polítics europeus com a actors del procés polític de la Unió Europea i donar un major protagonisme al Parlament Europeu en l'elecció del President de la Comissió, en detriment del Consell Europeu. Des d'aquest punt de vista, l'èxit de l'operació ha sigut clar i l'impacte polític de la campanya en el nou disseny institucional, resulta diàfan.

El principal objectiu dels partits polítics europeus era condicionar l'elecció del President de la Comissió. Per aconseguir-ho calia que tots ells elegissin els seus candidats abans de les eleccions, i que aquests candidats fessin campanya electoral arreu de la Unió com a candidats a presidir l'executiu comunitari. La campanya havia de permetre introduir en el *mainstream* comunitari -i sobretot en el *mainstream* mediàtic comunitari- la bondat i pertinència d'una mesura que pretenia "democratitzar" les institucions comunitàries i dotar la presidència de la Comissió d'una nova legitimitat democràtica.

Els partits, com hem analitzat en el capítol segon, van aconseguir imposar l'elecció de candidats tot i les reticències de molts partits i líders polítics nacionals, incloent diversos caps de govern, com la cancellera Angela Merkel. Però els membres del Consell Europeu van seguir volent condicionar l'elecció del cap de l'executiu comunitari i el President Van Rompuy va convocar un Consell extraordinari per al dia 27 de maig, només dos dies després de les eleccions, per tal de moure fitxa ràpidament i proposar el seu candidat, fos o no un dels candidats que havien fet campanya electoral. Però els tres principals grups polítics del Parlament -populars, socialistes i liberals- van fer el mateix i es van auto-convocar el dia 27 de maig al matí amb un objectiu molt clar: donar suport al candidat guanyador de les eleccions.

És a dir, els tres principals grups polítics europeus van decidir donar suport al candidat guanyador -Jean-Claude Juncker- per forçar que fos el nom proposat pel Consell. Els mateixos candidats socialista i liberal, Martin Schulz i Guy Verhofstadt, van reconèixer la victòria de Juncker i dimarts 27 van comunicar al President del Consell, Herman Van Rompuy, que només donarien suport a la candidatura de Juncker. Els grups parlamentaris van actuar amb autonomia -tot i no estar encara constituït el nou Parlament- emparant-se en el mandat dels partits polítics europeus que els havien elegit i els milions de ciutadans europeus que els havien votat. I van comunicar al President del Consell -en funcions de cap d'Estat d'un sistema parlamentari- quin era el candidat a "primer ministre" que podria tenir la necessària majoria parlamentària.

L'aposta del Parlament no era compartida, evidentment, pel Consell, que volia mantenir la capacitat de nomenar un altre candidat. El President Van Rompuy havia deixat clar, fins i tot en plena campanya electoral, que -segons el Tractat- el Consell Europeu tenia la capacitat de triar la persona que considerés més convenient "prenent en consideració els resultats electorals" i que aquesta persona podia no ser un dels cinc candidats⁹¹. De fet, durant el mes de maig Van Rompuy va visitar a diversos caps d'Estat i de govern per preparar el Consell Europeu del 27 de maig que havia de discutir l'afer.

En aquest context, el primer ministre britànic David Cameron va mostrar la seva oposició frontal a l'elecció de Juncker i va ser secundat pels primers ministres holandès, suec i hongarès⁹². L'objectiu de Cameron era forçar una minoria de bloqueig al Consell, que havia d'elegir per majoria qualificada. L'estratègia del cap de govern britànic va anar acompanyada d'una campanya de

91 "No commitment from Van Rompuy to choose one of the five candidates for Commission Presidency". EU Voice, 19 may 2014 <http://www.europeanvoice.com/article/no-commitment-from-van-rompuy-to-choose-one-of-five-candidates-for-commission-presidency/>

92 "Merkel takes boat trip with Juncker opponents". EUObserver, 10 june 2014 <http://euobserver.com/eu-elections/124529>

desprestigi i deslegitimació de Jean-Claude Juncker per part de la premsa britànica que va provocar un ampli rebuig al continent. L'oposició de Cameron a Juncker va enfortir el compromís dels líders dels principals països amb la seva candidatura, i va reforçar el procés de decisió per majoria qualificada, ja que la seva estratègia d'enfrontament al candidat amb més suport va reforçar la lògica majoria-minoria, govern-oposició. I Cameron va situar el Regne Unit en la minoria d'oposició, al costat d'Hongria.

Però en la decisió del Consell hi va jugar un paper molt rellevant la cancellera Angela Merkel. Com hem apuntat en el segon capítol, Juncker no era el candidat favorit de Merkel -ho era la francesa Christine Lagarde- ni tampoc volia que el PPE elegís un candidat a la presidència de la Comissió abans de les eleccions europees, per tal de deixar les mans lliures al Consell Europeu per triar un candidat. Però Merkel va haver de cedir el desembre de 2013 acceptant que el PPE tingués un candidat i va donar suport explícit a la candidatura de Jean-Claude Juncker. Merkel va apostar -de grat o per força- pel mecanisme dels *spitzenkandidaten* i l'opinió pública i publicada alemanya va assumir plenament el procés, com hem explicat en el capítol tercer. De fet, en una enquesta pre-electoral del setmanari Der Spiegel, el 78% dels alemanys consideraven que l'elecció del President de la Comissió havia de respondre al vot emès pel conjunt dels europeus⁹³ i aquesta opinió -utilitzada pels principals mitjans de comunicació com a mecanisme de pressió sobre la cancellera Angela Merkel- va ser un element clau en la decisió final de Merkel de donar un clar suport a Juncker com President de la Comissió durant els debats entre els membres del Consell Europeu posteriors a les eleccions⁹⁴.

En paral·lel a les negociacions que es van desenvolupar entre els caps d'Estat i de govern entre el Consell Europeu del 27 de maig i el Consell del 27 de juny, els principals grups parlamentaris van pactar els seus propis acords: elecció de Juncker com a President

---

93 Enquesta citada per Tony Vogel en l'article citat a la nota 94

94 An exercise in democracy? Toby Vogel, European Voice, 5th June 2014

de la Comissió, elecció de Schulz com a President del Parlament, i elaboració d'una "coalició de govern"⁹⁵ amb un programa definit i que inclogués un membre de la família social-demòcrata com a vice-president d'affers econòmics de la Comissió⁹⁶. L'acord entre els dos principals partits, formalitzat el 24 de juny -al qual s'hi van afegir els liberals tres dies més tard- va forçar que el Consell Europeu del 27 de juny votés àmpliament a favor de proposar Juncker com a president de la Comissió -26 vots a favor i 2 en contra- tot i que ho va fer qüestionant el procés d'elecció a través dels *Spitzenkandidaten* i compromentent-se a revisar el procediment per al 2019, "respectant els Tractats europeus"⁹⁷.

El primer pas de l'acord entre els tres grans grups polítics es va materialitzar el dia 1 de juliol, amb l'elecció de Martin Schulz com a President del Parlament Europeu amb 409 vots a favor (60 vots menys de la suma dels tres grups polítics) i 111 abstencions, la meitat de les quals provenien d'una part dels grups popular i liberal, així com dels laboristes britànics, que no li van donar suport. En aquesta votació, el grup dels verds i de l'esquerra europea van presentar els seus propis candidats -l'holandesa Ulrike Lunacek i l'espanyol Pablo Iglesias- que van rebre el suport dels seus respectius diputats, i el grup dels conservadors i reformistes va presentar Sajjad Karim, que va obtenir 101 vots, és a dir 30 més dels que disposa el seu grup.

La segona part de l'acord es va materialitzar amb l'elecció de Jean-Claude Juncker com a President de la Comissió, el dia 15 de juliol, amb 422 vots a favor, 250 en contra, 47 abstencions i 10 vots nuls. Va obtenir els vots del grup dels populars europeus, de la gran majoria del grup dels socialistes i demòcrates i del grup dels liberals, així com d'una part del grup dels verds. És a dir, va rebre un suport transversal dels 4 grups polítics més europeïstes,

95 "Centre-right to strike deal with centre-left on Juncker, Schulz" EUObserver, 23 June 2014. <http://euobserver.com/eu-elections/124688>

96 "Juncker: Economics commissioner will be a socialist" EUObserver, 8 July 2014. <http://euobserver.com/institutional/124898>

97 European Council Conclusions, 26-27 June 2014. EUCO 79/14 p.11

tot i que amb algunes excepcions notables. Van votar en contra de la seva candidatura els 12 diputats del *Fidesz* hongarès -que ja l'havien rebutjat en el procés d'elecció del candidat del PPE-, 40 diputats del grup socialista -britànics, espanyols i suecs-, així com una vintena de diputats verds i liberals. Les 47 abstencions també van procedir, majoritàriament, d'aquests dos grups així com dels 13 diputats socialistes francesos. El bloc contrari a la candidatura de Juncker va ser liderat pel grup dels conservadors i reformistes (ECR), i va comptar amb el suport del grup per la llibertat i la democràcia directa (EFDD) i els diputats no-inscrits.

L'elecció de Juncker va anar precedida per un seguit de reunions prèvies del candidat amb tots els grups polítics del Parlament els dies 8 i 9 de juliol per presentar i discutir el seu programa, fet que va permetre guanyar-se el suport o l'abstenció d'una part dels diputats més crítics amb la seva candidatura, especialment en els grups socialista i verd. En aquesta línia cal entendre el seu compromís d'impulsar un pla d'estímul econòmic europeu de més de 300.000 milions d'euros en fomentar la creació de "llocs de treball, creixement i inversió" i d'assumir una part d'autocrítica afirmant que el rescat de l'euro "era necessari, però havia sigut feble en el costat social"⁹⁸.

I, finalment, la tercera part de l'acord es va concretar amb l'elecció de la nova Comissió Europea. Una Comissió que respon més a l'acord entre els dos grans partits -populars i socialistes- que a la negociació entre governs. Una comissió equilibrada, amb 13 carteres pels populars (1 menys que en l'anterior mandat), 8 per als socialistes (3 més que en la Comissió Barroso) i 5 pels liberals (3 menys), i amb un pes polític major per al segon grup de la cambra. Els socialistes obtenen la vice-presidència primera (Frans Timmermans), la vicepresidència d'afers exteriors (Federica Mongherini) i el comissari d'Afers Econòmics (Pierre Moscovici). Un reequilibri de forces que no es pot explicar exclusivament pel

---

⁹⁸ "Parliament elects 'politically ecumenical' Juncker as Commission President" EURActiv, 15 July 2014.

canvi de color polític dels governs, sinó per l'acord parlamentari entre els grups polítics, que han condicionat un determinat repartiment de carteres i que s'han convertit en un actor clau de les negociacions, que anteriorment es desenvolupaven quasi exclusivament entre governs. De fet, la diferència principal entre l'elecció d'aquesta Comissió i les anteriors és que fins ara el Parlament només tenia poder de “veto” sobre els comissaris proposats pels governs. Ara, en canvi, els grups parlamentaris han participat en la formació de la proposta de Comissió que es sotmet a votació del Parlament.

Aquest acord en tres fases entre els grups parlamentaris popular, socialista i liberal, amb el suport més o menys ambigu del grup dels verds, és la culminació del procés que hem descrit en aquest estudi i que es va iniciar l'any 2013 amb la recomanació de la Comissió als partits polítics europeus per a que elegissin i fessin campanya per candidats comuns a la presidència de la Comissió, i amb l'aposta per part d'aquests partits d'endegar processos d'elecció competitiva dels seus candidats.

De fet, podríem afirmar que les eleccions de 2014 signifiquen un pas -potser definitiu- cap a la “parlamentarització” de la Unió Europea, tot i que no podem afirmar que sigui un pas cap a la seva “democratització”⁹⁹. La majoria parlamentària ha aconseguit imposar com a candidat el cap de llista del grup més votat i condicionar la composició i l'estructura de la Comissió, amb un equilibri de forces entre els dos grups polítics més importants que respon més a la voluntat d'aquests grups que no pas a la voluntat dels governs que han nomenat els seus candidats a comissari. Fins i tot l'elecció de la vicepresidenta i alta representant per la Política Exterior i de Seguretat Comú, una prerrogativa tradicional del Consell, és en part deutora dels resultats electorals. Federica Mogherini ha sigut l'elegida perquè el *premier* italià Matteo Renzi ha pogut fer prevaldre en les negociacions que el seu partit, el PD,

---

99 “The day we got EU parliamentarianism”, Jens-Peter Bonde, EU Observer, 15th July 2014

constitueix la primera delegació nacional del grup dels socialistes i demòcrates al Parlament Europeu -amb 32 diputats- i el partit nacional que va obtenir més vots en aquestes eleccions, més d'11 milions de sufragis, un milió més que la CDU-CSU d'Angela Merkel.

Per tant, podem concloure que el procés d'elecció del President de la Comissió a través dels partits polítics europeus està creant un nou equilibri institucional a la Unió Europea, reforçant els poders del Parlament en detriment del Consell. Ara caldrà veure si aquest nou equilibri es trasllada a la governança diària de la Unió i si la nova Comissió és capaç de marcar l'agenda al Consell Europeu. Un anàlisi que només es podrà fer l'any 2019, quan finalitzi el mandat que tot just ara comença.

5. CONCLUSIONS

La politització i personalització de la campanya de les eleccions europees com a resposta a la crisi democràtica i institucional de la UE

En el primer capítol partiem de la necessitat d'articular una política democràtica a la UE per tal de donar resposta al dèficit democràtic en la presa de decisions en l'àmbit europeu i al creixent euroescepticisme entre els ciutadans. Per articular-la, plantejàvem com a hipòtesi la politització i personalització de les eleccions europees com a instrument per a construir una nova política democràtica que garantís una veritable competició entre partits i líders polítics per controlar l'agenda, permetés que els ciutadans poguessin triar a les eleccions al Parlament Europeu entre “polítics” i “polítiques públiques” diferents i que els resultats de les eleccions es traduïssin en mesures legislatives i executives a través de partits polítics cohesionats (Hix, 2012).

La primera condició per a que aquest procés es produís era que els partits polítics europeus fossin capaços de presentar-se a les eleccions europees de 2014 amb un programa polític clar i uns candidats a presidir la Comissió que es proposessin aplicar-lo, des de l'executiu comunitari, en el cas de guanyar les eleccions. Només així els partits polítics europeus podrien esdevenir autèntics partits polítics amb capacitat per estructurar el vot a través de la comunicació, articular i agregar els interessos ciutadans i fomentar la participació ciutadana a través dels partits com a “agents d'intermediació”.

Aquest procés, com hem analitzat en el segon capítol d'aquest estudi, s'ha produït. Els cinc principals partits europeus han fet passos importants en aquesta direcció, mitjançant l'elecció de "candidats comuns" a la presidència de la Comissió i l'articulació de processos de selecció d'aquests candidats que han transcendit les lògiques polítiques nacionals, donant lloc a una competència real entre dirigents polítics d'àmbit europeu per assolir la nominació del seu partit. Uns processos de selecció que han tingut dues característiques comunes: la voluntat dels dirigents polítics europeus -presidents dels partits i dels grups parlamentaris, eurodiputats i comissaris- de fer prevaldre la lògica europea i l'interès general de la família política, als interessos i lògiques nacionals; i la voluntat dels partits polítics nacionals -i els seus dirigents- de participar activament en la nominació dels candidats, afavorint el candidat que creien més proper als seus valors i interessos, consolidant així el procés d'uropeïtzació dels partits polítics a nivell nacional.

En el tercer capítol d'aquest estudi hem analitzat les campanyes electorals dels cinc candidats, fixant-nos en el nombre de països que han visitat durant els seus desplaçament de campanya i hem avaluat els diversos graus d'uropeïtzació de les campanyes electorals segons els països en base a la presència en els mitjans de comunicació dels candidats a presidir la Comissió Europea. En aquest anàlisi també hem avaluat l'impacte mediàtic dels debats entre els candidats, i el grau de coneixement que tenien els ciutadans sobre el nou procés d'elecció del President de la Comissió Europea.

La principal conclusió que hem extret d'aquest anàlisi és el fort contrast entre el procés d'uropeïtzació de la campanya en determinats països -especialment Alemanya, però també França, Espanya, Itàlia, Grècia i Bèlgica- i l'absoluta absència dels candidats a presidir la Comissió en els mitjans de comunicació nacionals en d'altres -com el Regne Unit, els Països Baixos, Polònia o Finlàndia. Per tant, podem concloure que la campanya de 2014 s'ha "polititzat"

i “europeïtzat” notablement gràcies a la personalització, que ha potenciat una major cobertura mediàtica, però que aquest procés d’europeïtzació ha sigut molt desigual segons els països.

Finalment, ens hem preguntat si la campanya electoral europea ha influït en el nivell de participació i en els resultats electorals, en la mesura que un dels objectius de la “personalització” de la campanya era estimular la participació per reforçar la legitimitat democràtica. En aquest aspecte, hem de concloure que la campanya no ha fomentat la participació, que s’ha mantingut estable entorn el 43% i que -en tot cas- ha aprofundit en la fractura democràtica ja existent entre els països de l’antiga UE-15 i els països que es van adherir a la Unió després de 2004: la participació s’ha recuperat lleugerament a la UE-15, però ha seguit baixant a la resta de països.

La “politització” i “personalització” de la campanya tampoc ha afavorit als partits que més fort hi van apostar. Si analitzem els resultats agregats dels quatre grups polítics que més van personalitzar la seva campanya -el PPE, el PSE, l’ALDE i els Verds- constatem que van patir una sensible pèrdua de suport electoral, més de 90 diputats en total. En el nou Parlament, aquests quatre grups tenen el 70% dels escons, 10 punts menys que en l’anterior legislatura. És a dir, la “politització” de la campanya no va afavorir a les forces polítiques més europeïstes, sinó a les forces polítiques euroescèptiques i euròfobes, que van obtenir 170 escons, un 22% del nou Parlament. Per tant, podem concloure que no es va produir un “efecte estímul” ni una “prima política” a aquells partits que van apostar per presentar “candidats comuns”.

Per tant, podríem afirmar que si bé la campanya electoral dels 5 principals partits ha produït una certa “europeïtzació positiva” del debat polític en determinats països, on els candidats europeus i les seves propostes han estat més presents, els resultats de les eleccions ens mostren una certa victòria de l’“europeïtzació negativa” que representen les forces polítiques euroescèptiques i euròfobes que han crescut considerablement en determinats països, especialment França i el Regne Unit. Una “europeïtzació

negativa” que no només ha debilitat el bipartidisme entre el PPE i el PSE sinó que ha debilitat els 4 grups polítics que han defensat posicions clarament europeistes: els populars, els socialistes, els liberals i els verds. La politització de les eleccions, doncs, sembla haver debilitat les principals forces polítiques per donar protagonisme a nous actors.

Ara bé, el que sí s’ha produït com a resultat de la dinàmica de competència política entre partits i candidats europeus és un procés de reequilibri polític entre les institucions comunitàries. El procés de selecció dels candidats per part dels partits polítics europeus, el relleu mediàtic de la campanya europea i dels debats entre els candidats han creat una nova situació política a la Unió, convertint les eleccions europees en unes autèntiques “eleccions parlamentàries” orientades a elegir un cap de govern i un executiu que respongui a una determinada majoria parlamentària. Els partits polítics europeus han assolit un relleu inèdit i han reforçat la seva capacitat d’influir en el procés decisor europeu, condicionant l’elecció del candidat a presidir la Comissió Europea, fins ara una prerrogativa dels caps d’Estat i de Govern a través del Consell Europeu. L’acord dels tres principals partits -populars, socialistes i liberals- de donar suport al candidat guanyador i de forjar un “acord de coalició” per garantir l’estabilitat parlamentària de l’executiu ha forçat al Consell Europeu a acceptar unes noves regles del joc que sorgeixen d’una determinada “interpretació política” del Tractat.

L’elecció de Jean-Claude Juncker, candidat del Partit Popular Europeu -guanyador de les eleccions- introdueix una nova dinàmica política i partidista en el si de la Comissió, convertint-la en un òrgan més proper a un executiu sorgit d’una majoria parlamentària que a un òrgan executiu d’una organització internacional controlat pels Estats membres. De fet, la composició final de la Comissió ha reforçat aquesta dimensió, en la mesura en que Juncker es va proposar “triar” els membres del col·legi de comissaris entre les “propostes” de diversos noms que van fer la majoria de governs nacionals.

Podem concloure, per tant, que la “personalització” i l’“europeïtzació” de les eleccions, a través de candidats comuns a la presidència de la Comissió, no ha aconseguit “democratitzar” la Unió i reforçar la seva legitimitat democràtica, en la mesura que no han aconseguit incrementar la participació i la vinculació dels ciutadans amb el projecte europeu. Però sí que han aconseguit “parlamentaritzar” i “polititzar”, el sistema polític de la Unió Europea, apropant-lo cada cop més a un sistema d’Estat confederal amb una dinàmica política pròpia -que se sobreposa a les dinàmiques polítiques nacionals-, i allunyant-lo del model d’organització internacional amb un òrgan executiu de caràcter tecnocràtic amb una composició nacional dels seus membres.

Tanmateix, el repte del nou President i de la nova Comissió serà com respondre millor i més eficaçment a les demandes polítiques dels ciutadans tenint en compte les seves preferències polítiques, expressades en el nou Parlament. Si aconsegueix reforçar la seva “legitimitat d’elecció” amb una nova “legitimitat per resultats” estarem davant d’una nova etapa de la construcció europea, més política i més democràtica, que caldrà consolidar en el procés electoral de 2019.

REFERÈNCIES

Aixalà, A. (2005): “La construcció política d’Europa” a *Revista FRC* n.10, Fundació Rafael Campalans, Barcelona.

Aixalà, A. (2013): «La Transformación de la Presidencia del Consejo Europeo a raíz del Tratado de Lisboa y su impacto sobre el control de la agenda europea», *Quaderns de Recerca* n.20, Institut Universitari d’Estudis Europeus, UAB.

Bardi, L. i Calossi, E. (2009): *Party groups and representation in the European Union: theoretical and empirical considerations*. Working Paper 100/2009, Departamento de Ciencia Política y Relaciones Internacionales, Universidad Autónoma de Madrid.

Bardi, L. et alli. (2010): *How to create a Transnational Party System*. Directorate General for Internal Policies, European Parliament.

Bardi, L., Katz, R. and Mair, P. (2011): “Verso una politica europea”, a *Rivista Italiana di Scienza Politica*, 3/2011, pp. 347-68.

Bardi, L. (2013): “Parties, Party System and Party Government in the European Union” a *Democratic Legitimacy and Political Leadership in the European Union*. Italianieuropei, 2013.

Bertoncini, Y. (2013): Élections européennes: moins d’abstention, plus de ‘populistes’?, Tribune du 14 Novembre 2013, Notre Europe.

Bertoncini, Y. i Kreiling, V. (2013): *Quels rapports de force politiques dans le prochain Parlement Européen?*, Policy Paper 102, Notre Europe, Novembre 2013.

Cohn-Bendit, D. i Verhofstadt, G. (2012): *For Europe. Manifesto for a postnational revolution in Europe*.

Comisión Europea (2013): *Recomendación de la Comisión de 12 de marzo de 2013 con vistas a reforzar el desarrollo democrático y eficaz de las elecciones al Parlamento Europeo*. (2013/142/UE), Diario Oficial de la Unión Europea, 21 de marzo de 2013.

Consejo y Parlamento Europeo (2003): *Reglamento (CE) nº 2004/2003, de 4 de noviembre de 2003, relativo al estatuto y la financiación de los partidos políticos a escala europea*, Diario Oficial de la Unión Europea, 15 de noviembre de 2003.

Consejo de la Unión Europea (2007): *Tratado de la Unión Europea y Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea*. Consejo de la Unión Europea, Bruselas.

Duff, A. (2010): *Draft Report on a proposal for a modification of the Act concerning the election of the Members of the European Parliament by direct universal suffrage of 20 September 1976*, Committee on Constitutional Affairs, European Parliament, 12 April 2010.

Duff, A. (2013): *Report on improving the practical arrangements for the holding of the European elections in 2014*, Committee on Constitutional Affairs, European Parliament, 12 June 2013.

Easton, D. (1975): "A Reassessment of the Concept of Political Support", *British Journal of Political Science*, 5(4): 433-57.

European Commission (2013): *Eurobarometer 79. Public opinion in the European Union*. Standard Eurobarometer 79 / Spring 2013.

Follesdal, A. i Hix, S. (2006): "Why There is a Democratic Deficit in the EU: a Response to Majone and Moravcsik", *Journal of Common Market Studies*, 44 (3): 533-62.

Grabbe, H. i Lehne, S. (2013): *The 2014 European elections. Why a partisan Commission president would be bad for the EU*. Centre for European Reform, october 2013.

Habermas, J. (2001): *The Postnational Constellation*. Cambridge MA: MIT Press.

- Habermas, J. (2012): *La constitution de l'Europe*, París, Gallimard.
- Hertner, I. (2013): "Running the Show?" a *In the name of Political Union - Europarties on the rise*. Foundation for European Progressive Studies (FEPS), Brussels.
- Hix, S. (2008): *What's Wrong with the European Union and How to Fix It*. Oxford: Polity.
- Hix, S. i Noury, A. (2009): "After Enlargement: Voting Patterns in the Sixth European Parliament", *Legislative Studies Quarterly*, 34 (2): 74-152.
- Hix, S. i Hoyland, B. (2012): *Sistema político de la Unión Europea*. Mc Graw Hill, Madrid.
- Hurrelmann, Achim (2012): "Will the Eurozon Crisis Lead to a Politicization of European Integration?" Paper prepared for the conference "The Euro Crisis and the Future of the EU", Syracuse University, 21-22 September 2012.
- Ladrech, R. (2013): "Economic Crisis, Democratic Legitimacy: Transnational parties as a potential bridge between Member States and the EU" a *In the name of Political Union - Europarties on the rise*. Foundation for European Progressive Studies (FEPS), Brussels.
- Lehmann, W. (2013): "Revitalizing European representative democracy beyond 2014: Can elections to the European Parliament be made more consequential?", contribution to EUUDO Dissemination Conference 2013, European University Institut, Florence.
- Lijphart, A. (2007): *Thinking about Democracy. Power sharing and majority rule in theory and practice*. Routledge, New York.
- Lord, C. and Wallace, H. (2004): *A democratic audit of the European Union*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2004.
- Luther, R. (2012): "Peter Mair and the Europeanization of parties and party systems". Working Paper 37, Keele European Parties Research Unit (KEPRU), Keele University.
- Mair, Peter (2006): "Polity-Scepticism, Party Failings, and the Challenge to European Democracy". *Uhlenbeck Lecture 24*.

Netherlands Institute for Advanced Study in the Humanities and Social Sciences, Institute of the Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences.

Majone, G. (1998): "Europe's Democratic Deficit", *European Law Journal*, 4 (1), 5-28.

Moravcsik, A. (2002): "Reassessing Legitimacy in the European Union", *Journal of Common Market Studies*, 40 (4), 603-24.

Parlament Europeu (2014): *Grants from the European Parliament to political parties at European level per party and per year*. Directorate-General for Finance, Directorate C - Political Structures Financing and Other Services, Political Structures Financing Unit, March 2014.

Piattoni, S. (2013): "Representation as delegation: a basis for EU democracy?" in *Journal of European Public Policy*, 20:2, February 2013: 224.242.

Poguntke, T. (2008): *Party Government in the EU: On the Road to Presidentialization?*, EUI Working Papers SPS 2008/10.

Poguntke, T. (2013): "Electing the President of the European Commission?" a *Democratic Legitimacy and Political Leadership in the European Union*. Italianieuropei, 2013.

Priestley, J. (2012): "The Real Significance of 2014" a *Queries*, n^o9, FEPS, Brussels.

Scharpf, F.W. (1999): *Governing in Europe*. Oxford: Oxford University Press.

Schmidt, Vivien A. (2013): "The Democratic Deficit in Europe: Which Way Forward?" *Renaissance for Europe. A democratic Union of Peace, Prosperity and Progress*. Foundation for European Progressives Studies (FEPS).

Skrzypek, A. (2010): *Models of (s)electing a pan-European leading candidate*, FEPS, Brussels.

Skrzypek, A. (2012): "What kind of Democracy and for which Europe? 3 Myths and 3 Proposals" a *Queries*, n.9, FEPS, Brussels.

Skrzypek, A. (2013a): “Unleashing Competitive Spirit. The Role of Europarties in Politicizing Europe” a *Democratic Legitimacy and Political Leadership in the European Union*. Italianieuropei, 2013.

Skrzypek, A. (2013b): “Ideology, politisation and identification” a *In the name of Political Union - Europarties on the rise*. Foundation for European Progressive Studies (FEPS), Brussels.

Thomassen, J. (2002): “Parties and voters. The feasibility of a European System of Political Representation”, in Steunenberg, B. and Thomassen, J.: *The European Parliament. Moving toward Democracy in the EU*, Rowman&Littlefiels Publishers Inc., Oxford.

Webb, P., Farrell, D., Holliday, I. (2002): *Political parties in advanced industrial democracies*, Oxford University Press.